

K.K.T.C
YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ
ANA BİLİM DALI

ÖĞRETMENLERİN RESİM EĞİTİMİNİN SORUNLARINA YAKLAŞIMLARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN:
Celal DENİZ

TEZ DANIŞMANI :
Yrd. Doç. Dr. Hüseyin UZUNBOYLU

Lefkoşa 2004

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Bu çalışma Celal DENİZ tarafından “ Öğretmen Gözüyle Resim Eğitiminin Sorunları” konusunda Eğitim Bilimleri Anabilim dalında (Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bölümü) YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. Halil AYTEKİN

Üye : Doç. Dr. Aydın ANKAY

Üye : Yrd. Doç. Dr. Hüseyin UZUNBOYLU

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım

2 / 6 / 2004

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Çağdaş eğitim sisteminin sorunlarının en başında gelen resim dersi okul programlarının en sorunlu alanlarından biridir. Gerek toplum içinde gerekse bakanlık ve okul yönetiminin uygulamalarında önemsiz bir ders olarak görülmekte ve hep sonlarda yer almaktadır. Resim sanatının derslerin dışında tutulmasının en önemli nedenlerinden biri zihinsel uğraşlardan sayılmayıp hep ikincil planda tutulmasıdır. Resime el becerisi ve yetenek gözüyle bakılması bunu doğrulamaktadır.

Toplumda ve okul ortamında resim dersine karşı olumsuz tutum ve davranışlar, bu alanı öğretim ortamından uzaklaştırmaktadır. Bunlardan bazıları resim dersini dar bir alan içerisinde değerlendirmekte resim atölyesine, araç-gereçlere, resim dersinin haftalık ders programındaki dağılımına önem verilmemekte, derse gereksiz gözüyle bakılması, toplumun ve yönetimin bu alan hakkındaki bilgisizliğini ortaya koymaktadır. En önemlisi eğitimi tartışan taraflar (siyasiler ve sivil toplum örgütleri) resim eğitimi çağdaş eğitim listesinin sonuna dahi ilıstırmemekte bu alan hakkındaki sorunlara hiç değinmemektedirler.

Sanat eğitimi bugünkü eğitim fenomeninden kaybolup çağdaş ve moderin eğitimin içinde amacından sapmış temel işlevlerini yerine getiremez olmuştur. Halbuki sanat eğitiminde kullanılacak bol araç-gereçle çocuğu rahatlatıp tam bir insan olarak yetişmesini sağlayacağı gibi sanatın misyonunun kültürel, bilgilendirici, aydınlatıcı, empatisi, duymusal ve duygusal zekası gelişmiş, iletişimsel estetik kaygıları olan, özgür, kendini rahat ifade eden, ortak paylaşımı ve demokrasiyi benimsemiş gençleri hayata kazandıracağını unutmamalıyız. Bunun yanında sanat eğitimi somut düşünmede ve kavram elde etmede bir araçtır. Yaratıcılık bu doğrultuda gelişip bütün alanlara yansıyacaktır. Sanatın misyonuna dogmatik bir gözle bakılıp ikincil planda kalmasını toplum olarak engelleyemedik.

Lefkoşa

Celal Deniz

Nisan 2004

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans öğrenimimiz boyunca bizden yardımlarını esirgemeyen Sayın hocalarım Doç. Dr. Halil Aytakin'e, Doç. Dr. Aydın Anka'y'a, Doç. Dr. Ebru Çakıcı'ya, Prof. Dr. Levent Köker'e, Tez yazımım boyunca bana sabırla yardımcı olan Sayın Yrd. Doç. Dr. Hüseyin Uzunboylu'ya, Anketlerin dağıtılıp toplanmasında benden yardımlarını esirgemeyen Sayın hocalarım Fuat Ortaş, Nilgün Ortaş, Cemaliye Karadayı, Cemal Sarıca ve evde uzun süre bana sabırla ve analıyla yaklaşan ve benden yardımlarını esirgemeyen eşim Çimen ve kızım Afet'e teşekkürlerimi bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

ONAY.....	I
ÖNSÖZ.....	II
TEŞEKKÜR.....	III
İÇİNDEKİLER.....	IV
TABLolar VE ÇİZELGELER.....	IX
ÖZET.....	X
SUMMARY.....	XI

BÖLÜM : I

1-1 Problem Durumu.....	1
1-2 Alt Problemler.....	4
1-3 Amaç.....	5
1-4 Önem.....	5
1-5 Sayıltı.....	6
1-6 Sınırlılıklar.....	6
1-7 Tanımlar.....	6

BÖLÜM : II

İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR.....	8
2-1 Sanat Tanımı.....	9
2-2 Sanatın Genel İşlevleri.....	10
2-3 Sanatın Eğitimsel İşlevleri.....	11

2-4	Sanat Eğitimi.....	10
2-5	Sanat Eğitimi İle İlgili Düşünceler	12
2-5-1	Adıgüzel'in Araştırması.....	22
2-5-2	Çakır'ın Araştırması.....	22
2-5-3	Arıkoğlu'nun Araştırması.....	23
2-5-4	Etike'nin Araştırması.....	23
2-5-5	Bal'ın Araştırması.....	24
2-5-6	Kütükçüler'in Araştırması.....	24
2-5-7	Ünal'ın Araştırması.....	25
2-5-8	Taşkıran'ın Araştırması.....	26
2-5-9	Özhan'ın Araştırması.....	26
2-5-10	Yılmaz'ın Araştırması.....	27
2-5-11	Genç'in Araştırması.....	29
2-5-12	Özcan'ın Araştırması.....	30
2-5-13	Erkan'ın Araştırması.....	31
2-5-14	Arısoy'un Araştırması.....	32
2-5-15	Ayhan'ın Araştırması.....	35
2-6	Yurt Dışında Sanat Eğitimiyle İlgili Bazı Kuruluş ve Tasarılar.....	37
2-6-1	Bauhaus.....	37
2-6-2	Waldorf.....	38
2-6-3	Owatonna Tasarısı.....	39

2-7 KURAMSAL TEMEL VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	41
2-7-1 Kuramsal Temel.....	41
Read'ın kuramı.....	43
Dewey'in Kuramı.....	45
Lowenfeld'in Kuramı.....	45
Jeansch'in Kuramı.....	46
Schaefer ve Simmern'in Kuramı.....	48
Piaget'in Kuramı.....	49
Rudolf Arnheim'in Kuramı.....	50
2-8 Öğrenme Türleri.....	51
2-9 SANAT EĞİTİMİNİN GEREKLİLİĞİ ÜSTÜNE.....	56
2-10 SANAT EĞİTİMİNİN ÖNEMİ.....	60
2-11 SANAT EĞİTİMİNİN GENEL AMAÇLARI.....	61
2-11-1 İlköğretim Kurumları Resim-iş Eğitiminin Genel Amaçları.....	62
2-11-2 Ortaokul Müfredatında Resim Dersinin Amaçları.....	63
2-12 BATIDA SANAT EĞİTİMİNİN GELİŞİMİ.....	64
2-13 TÜRKİYE'DE SANAT EĞİTİMİNİN GELİŞİMİ.....	73
2-14 Resim Eğitiminde Öğrenci.....	82
2-15 Resim Eğitiminde Öğretmen.....	87
2-16 Resim Eğitiminde İşlikler (Atölye) ve Araç-Gereçler.....	90
2-17 Resim Eğitiminde Öğretim Programları.....	92
2-18 Resim Eğitiminde Değerlendirme.....	94
2-18-1 Değerlendirme Biçimleri.....	97
18-a Birinci Tür Değerlendirme.....	97

18-b İkinci Tür Değerlendirme.....	97
18-c Üçüncü Tür Değerlendirme.....	98
2-19 Resim Eğitiminde, Bakanlık ve Okul Yönetimi.....	98
2-20 Resim Eğitimi ve Aile.....	100
2-21 Genel Değerlendirme.....	103

BÖLÜM : III

3-1 YÖNTEM ARAŞTIRMANIN MODELİ.....	104
3-2 EVREN.....	104
3-3 VERİLERİN TOPLANMASI.....	104
3-4 VERİLERİN TOPLANMASI VE YORUMLANMASI.....	105

BÖLÜM : IV

4 BULGULAR.....	106
4.1 Öğretmenlerin Kişisel Bilgileri.....	106
4.1.1 Cinsiyet.....	106
4.1.2 Yaş.....	107
4.1.3 Mezun Oldukları Programlar.....	108
4.1.4 Öğretmenlikte Hizmet Süreleri.....	108
4.1.5 Şimdiki Okullardaki Hizmet Süreleri.....	109
4.1.6 Öğretmenlerin Katıldığı Hizmetiçi Eğitim Kursları.....	110
4.1.7 Öğretmenlerin Katıldığı Sergi Sayısı.....	110
4.2 RESİM EĞİTİMİNİN SORUNLARI.....	111
4.2.1 Resim Eğitiminin Öğrenci ile İlgili Sorunları.....	111

4.2.2	Resim Eğitiminin Öğretmenle İlgili Sorunları.....	113
4.2.3	Resim Eğitiminin Fiziki Ortamla İlgili Sorunları.....	116
4.2.4	Resim Eğitiminin Araç Gereçlerle İlgili Sorunları.....	118
4.2.5	Resim Eğitiminin Program ve Öğretimle İlgili Sorunları.....	119
4.2.6	Resim Eğitiminin Değerlendirme ile İlgili Sorunları.....	126
4.2.7	Resim Eğitiminin Okul Yönetimi ile İlgili Sorunları.....	127
4.2.8	Resim Eğitiminin Milli Eğitim Bakanlığı ile İlgili Sorunları	129
4.2.9	Resim Eğitiminin Aile ile İlgili Sorunları.....	131
4.2.10	Resim Eğitimi ve Genel Değerlendirme.....	133

BÖLÜM : V

SONUÇ VE ÖNERİLER

5-1 SONUÇ.....	135
5-2 ÖNERİLER.....	137
KAYNAKÇA.....	141
EKLER.....	150

TABLO VE ÇİZELGELER

Tablo I	106
Tablo II	107
Tablo III	108
Tablo IV	108
Tablo V	109
Tablo VI	110
Tablo VII	110
Tablo VIII	111
Tablo IX.....	113
Tablo X.....	116
Tablo XI	118
Tablo XIII	119
Tablo XIV	126
Tablo XV	127
Tablo XVI	129
Tablo XVII	131

ÖZET

Çağdaş eğitim sisteminin sorunlarını irdelerken, Resim Eğitimi bu sorunlar listesinde bir bilimsel disiplin alanı olarak yer almamaktadır. Programlarda boş yerleri doldurmak için kullanılan bir ders konumunda bulunmaktadır.

Toplumsal bir sorun olan sanata karşı duyarsızlık bir çok kurumda varlığını sürdürmektedir. Sanatla ilgili dersler toplumun gözünde boş, gereksiz, zeka işi olmayan ve el becerisine dayanan bir ders olarak algılanmaktadır.

Yapılan literatür taraması ve anket araştırmasında Resim Eğitimi etkisi altına alan bir takım olumsuzluklar öğretmen ve öğrenciyi zor durumda bırakıp, öğretim alanını daraltmaktadır. Bu olumsuzluklar; Bakanlığın ve okul yönetiminin fiziki koşulların düzenlenmesinde, araç-gereçlerin sağlanmasında yeterli katkıyı gösterememesi, öğretmen yetersizliği, ders zamanının az oluşu, öğrenci motivasyonunun düşük oluşu, hedefe ulaşamama, verim düşüklüğü v.b araştırmanın belli başlı sonuçları olmuştur. Diğer sonuçlar ise toplumun temelini oluşturan ailelerin sanat ve sanat eğitimi hakkında çocuklarına gerekli bilgiyi verememeleri sanatı tanımak ve tanıtmakta yetersiz kalmalarıdır. Çocuklarımızın ve gençlerimizin meslek seçerken geleceklerini belirlemede sanatı bu listenin dışında bırakmaları, bu alana büyük olumsuzluklar yüklemektedir.

Çağdaş eğitim sistemindeki yapılanmayı gözönüne alarak, modern bir toplum formu yaratmak istiyorsak, estetik kaygılarla bütünleşmiş bir nesil yaratmalıyız. Bunun da formülü resim eğitiminden geçmektedir. Sanat eğitimi, eğitimin merkezinde görmeli bütün yapılanmayı bu platform üzerine kurmalıyız.

Nisan 2004

Celal DENİZ

Lefkoşa

SUMMARY

While we are evaluating of the Modern Education Systems and Problems we see that the education of art has no place in the list of the problems as a scientific discipline, it is only a subject which is used to fill the vacations in the school programs.

Unfortunately insensitiveness towards art which is a social problem has taken place in various areas. For the society art is invain, unnecessary, not a mental work but considered as only a handicraft subject.

According to this research and questionnaire results various contradictions make things harder for both teachers and students and narrows the educational realm. These contradictions are ; The Education ministry and school management are insufficient of supplying adequate conditions and providing the physical conditions, shortage in the numbers of teachers the length of lessons, the unmotivated students, not being able to reach the aims etc, are the main results for our works.

The other results are related with the families, which forms the base of the society and not given enough informations about art or education of art by the families to their children and their being insufficient about knowing and introducing art.

Moreover leaving art out of their list while choosing their future jobs creates lots of negative impacts in that field, for our children and youth. If we wish to create a modern society form we should raise a generation with aesthetic ambitions. The only solution for that is through the education of art. We should see the education of arts in the centre of education and form the structure of that platform.

April 2004

Celal DENİZ

Nicosia

BÖLÜM I

1-1 PROBLEM DURUMU

Genel eğitim dizgesi içinde eğitimi (Resim-iş dersi) olması gereken ile olan durumların sürekli geliştiği bir alandır. Bu nedenle okullarda en sorunlu alanlardan biridir. Çünkü sanat eğitimi öteki alan dersler gibi kendi başına yerleşmiş, tutarlı bir yapı oluşturmaz. Amaçları dağınık ve belirsizdir. Sürekli kendi dışındaki alanların ya yarararcı yaklaşımla ya da toplumsal ve psikolojik gereksinimlerle işlevlerinin bir uygulama alanıdır. Görsel sanat alanının dışında sanat eğitiminden beklenen pek çok işlev, dersi bir disiplin alanı olmaktan uzaklaştırmıştır. Sonuçta sanat eğitimi karmaşıklık ve belirsizlik içinde okullarda önemsiz bir ders konumuna düşmüştür.

Genç nüfusun giderek önem kazandığı ülkemizde ortaöğretimde yığılan öğrenci kalabalığı her gün artmaktadır. Üniversiteye giriş sınavları ve ondan önce ortaöğretim sınavları, çocuklarımıza ve gençlerimize kazandıracağından çok onlardaki kimi değerleri alıp götürmektedir. Bu değerlerin başında sanat gelir. Çocuklarımız bütün güçlerini sınavlara hazırlık çalışmalarına verirken, öğretmenler de hazırlığa katkı yarışında "Resim-iş" dersine gereken önemi vermezler. Böyle öğrencilerin, isteseler bile sanata karşı ne ilgileri ve ne de güçleri kahr. (Kırıçoğlu, 2002, s:7)

Herkesin bildiği gibi küçük yaşlardaki çocuklar yaratıcıdır ve güzel resim yaparlar. Ancak, güzel resim yapan ve yaratıcı niteliklere sahip bu çocuklar ortaöğretim çağına gelince, özellikle lise çağlarında, sahip oldukarı bu nitelikleri kaybetmektedirler. (Erbil, 1990, s:6)

Ulusal eğitim çizgisinin sürekli değişmesi, uzun vadede insan yetiştirmeye yönelik yapıdan yoksun bırakmıştır. Sorunlara kısa vadede ve tek yanlı çözümler aranması, eğitimde ağırlığın sürekli fen ve matematik alanlarına verilmesi sanat eğitimi (Resim-iş) ni disiplinler dışı boş zaman uğraşı konumuna getirmiş. Oysa ülkemizde giderek düzeysizleşen kültür ortamı, daha iyi bir yaşam için daha güzel bir çevre özlemi,

çocuklarımız ve gençlerimizin işlenmeyi bekleyen sanat zekaları ve yaratıcılıkları sanat eğitimi toplumumuz için her zamankinden daha önemli ve zorunlu kılmaktadır. (Kırıışoğlu, 2002, s: 3)

Fen ve sosyal grubu derslerinin biraz da öğretim metodlarından kaynaklanan yorgunluk, öğrencinin giderek zihin faaliyetlerinden uzaklaşmasına yol açmaktadır. Edinilen bilgiler, yalnızca imtihanlardaki sorulara cevap vermekte kullanılmakta, uygulanım alanları üzerinde bir yorum yapılması söz konusu olmamaktadır. Bilgilerin karşılaştırılması ve dayandıkları temeller askıda kalmaktadır. Mesela; yaklaşık ikiyüz öğrenciye, “-Su buharlaşırken ısı alır, bu bilgiden hangi alanda faydalanılır ?” şeklinde yöneltilen sorumuza hiçbir öğrenci doğru cevap vermemiştir. Öğrenilen bilgilere hayatilik kazandırılması, onların öğrencilerde yaşantılar meydana getirmesi sağlanmalıdır. Sanat eğitimi görmemiş bir öğrenciden, geometri dersinde öğrendiğini ‘dikdörtgenler prizması’nı mukkavadan yapması istendiğinde, bunu başaramadığı hayretle müşahede edilmiştir. En, boy ve yükseklik gibi eşyaya hacim kazandıran boyutlar, yerli yerine konamamıştır. Öğrenci soyut olarak algıladığı kavramlara biçimsellik kazandıramamış, daha doğrusu zihin ve el faaliyetleri arasında bağlantı kuramamıştır (Ayhan, 1992, s: 4).

“ Biz hala gerçek hayatı, sınıflarda güzel konuşmak ve kitapları satır satır ezberlemek sanıyoruz. Pek çok okullarımızın en başarılı hafızaları, en değerli öğrenciler olarak değerlendiriliyor. Oysa okul, hayata hazırlanış yeri değil, hayatın ta kendisidir (Kocaçımar, 1969, s:79).

“ Meçhul bir geleceğe ümit bağlayarak, okullarımızı sevimsiz ve intibarı zor, sadece diploma alınacak müesseseler haline getirmeye hakkımız yok. Evet, -bugün işbaşındaki çeşitli münneverlerimiz, buralardan yetişmediler mi? Diye bir soru vakit olabilir. Eğer bu hüküm gerçek olsaydı, yani bizler bizden öncekiler, iyi yetişmiş olsaydık, ülkemiz bu derece az gelişmiş durumda bulunmazdı. Binlerce Türk genci, başka devletlerin okullarında okuyup-ihhtisas yapmaya gitmezdi. Hiçbir millete gökten ilham perisi

inmedi, hepsi kendi kendilerine teşkilatlanıp, doğru olanı benimseyip, faydasız olanı hiç tereddüt etmeden terkedebildikleri için, muvaffak oldular (Kocaçınar, a.g.e, s:79).

Milletler arası teknoloji yarışı ve sosyal ilişkiler, fen ve sosyal alan bilgilerinin önemini artırmıştır. Yaratıcı düşünceye sahip insanlar yetiştirmek için ülkeler seferber olmuşlardır. Ülkemizde de bu yönde gayretler görülüyor. Fakat, ilmi gerçekler göz ardı edilerek, iş ve sanat eğitiminin zihinin ve düşünce gelişimindeki rolü dikkate alınmadığından, Resim-iş, Müzik Eğitimi gibi derslerin öğretmen ve atölye ihtiyaçlarının giderilmemesiyle, çocuklardaki his ve heyecan gelişimi ihmale uğramaktadır. Müfredat programlarında, diğer derslerin resim çalışmalarından faydalanmaları ve resim derslerinin de bilgilerinin pekişmesinde katkılarına işaret edildiği halde (M.E.B , 1988), yanlış kaanatler, resim derslerinin bir kenara itilmesine neden olmaktadır. Yanlış kaanatlerin sebebi, resim yapmanın bir “kabiliyet işi” olduğu düşüncesinden hareketle, “sadece el uzunluğu ve maharet” kazandırıcı çalışmalara yer verilmesi ve değerlendirmelerin de buna göre yapılmasıdır. Çoğu resim öğretmeni de bu doğrultuda eğitimine ağırlık vererek, dersin işlenişini ve öğrencilerin derse katılımını zorlaştırmıştır. Ressam öğretmen Cemal Bingöl, çocuk resimlerinin, büyüklerin resimleriyle eş tutularak değerlendirilmesinin, çocukları resimden uzaklaştırdığını belirtmektedir (Ayhan, a.g.e, s: 6).

İster fen ve matematik ağırlıklı eğitim programları yüzünden olsun, ister sanat eğitimi ile ilgili yanlış görüş ve uygulamadan olsun, bugün gençlerimize yeterli sanat eğitimi verdiğimizizi söyleyemeyiz. Onlar bu çok gerekli ve önemli uğraştan yoksun bırakamayız. Gençlerimizin özellikle bilim ağırlıklı zihinsel ve bir anlamda bedensel yetilerinin gelişmesi için harcadığımız zamanın, emeği ve parayı insanın bu en gereksinim duyduğu alanda, sanat eğitiminden esirgememiz, Türk toplumunun uluslar arası sanat platformunda konumunu da çok olumsuz olarak etkilemektedir (Çoşkun, 2001, s: 8).

Sanat dersleri konum olarak ikinci plana itilince, öteki olumsuzluklar da bunu izler. Yukarıda sayılan nedenlerle öneminden her gün bir şeyler yitiren sanat dersleri için yapılacak harcamalar kısıtlanır. Çalışma yerleri yoktur çalışma süresi öteki derse oranla en aza indirilir. Oysa her öğretim durumu, bu öğretimin gerçekleşeceği ortama bağlıdır. Çalışma yeri ders araç ve gereçleri, çevre düzeni sanatın düzenini doğrudan etkiler (Kırıçoğlu, 2002, s: 5).

1-2 Alt Problemler

Öğrencinin resim eğitiminden uzaklaşmasına ve ilgisiz davranmasına sebepleri ve nedenleri nelerdir? Alan dışında olan öğretmenlerin, velilerin, okul yönetiminin ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın resim eğitime karşı takındıkları olumsuz tutum ve davranışları hangi düzeydedir? Bu alanın öğretim alanını daraltmakta mıdır?

Öğretmenin bütün zorluklara rağmen ortaya koyduğu çaba niçin yetersiz kalmaktadır? Diğer sebepler ise fiziki ortam, araç-gereç yetersizliği nedenleri nelerdir? Resim dersinin okul programındaki dağılımı yeterli midir? yine resim eğitimi öğretim programının yetersizliği nelerdir? zamanın az oluşu bu alanın uygulama şeklini deformasyona uğratmakta ve resim eğitiminin alanının dolaylı olarak değerlendirme dışı bırakmaktadır nedenleri nelerdir?

Bazı öğretmenlerin bu olumsuzluklar karşısında yılması değerlendirmesini etkilemekte midir? Bu dar kalıp içinde değerlendirmeden pay alarak olumsuz bir şekilde etkilenen öğrencinin değerlendirmeden aldığı pay nedir ve ne kadar etkilenmektedir? Toplumun resim eğitime karşı olumsuz tutum ve davranışları hangi düzeydedir? sorunlarına yanıtlar verilmelidir.

1 - 3 AMAÇ

Bu çalışmanın amacı resim eğitiminin temel sorunlarını ortaya koymak olarak belirlenmiştir.

Bu genel amaca ulaşmak için aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır

- 1- Resim öğretmenlerinin kişisel özellikleri nasıldır ?
- 2- Resim eğitiminde öğrenci, öğretmen, fiziksel ortam, araç gereçler, program ve öğretim, değerlendirme, okul yönetimi, Milli Eğitim Bakanlığı ve aileden kaynaklanan sorunların neler olduğuna ilişkin görüşleri nelerdir?

1 - 4 ÖNEM

Genel sanat eğitimi çerçevesinde öğrenciye sunulan resim öğretimi insan ruhuna dönük olması insancıl özü oluşturmada çok önemlidir. Alan içinde olsun veya olmasın öğretmene düşen görev bu özü gözardı etmeden resim eğitiminin modern eğitimin bir parçası olduğunu öğrenciye benimsetmesidir. Resim eğitimi yoluyla ortaya bir ürün koymanın mutluluğunu yaşayan birey dengeli bir kişiliği yakalayarak çevresi ve yaşadığı topluma daha kolay uyum sağlayacaktır.

Araştırma bulgularına dayalı olarak geliştirilen önerilerle, resim eğitimindeki eksilikleri öğretmenlerin görüşüne göre ortaya koymaktır. Araştırmacılara bir sonraki araştırmalarında basamak oluşturacağı umulmaktadır. Burda sanatın bir gereksinim olduğunu ortaya koyarak birey ile sanatı bütünleştirmektir. Bireyin sanat ile bütünleşmesi toplumun dengesi bakımından oldukça önemlidir.

Buna bağlı olarak KKTC eğitim sisteminde resim eğitimi ve öğretimi alanında şimdiye kadar böyle bir araştırma yapılmadığından araştırma ilk olma özelliğinden dolayı büyük bir öneme sahiptir.

1 - 5 SAYILTI

Resim eğitimi veren öğretmenlere resim eğitiminin temel sorunlarını araştırmak amacıyla yöneltilen anket sorularına görüş, düşünce ve beklentilerini gerçekçi bir şekilde yansıtmışlardır.

1 - 6 SINIRLILIKLAR

Bu araştırma aşağıda belirtilen sınırlılıklar içinde yapılmıştır.

- 1- KKTC eğitim sisteminde ortaöğretim müdürlüğüne bağlı oniki ortaokul ve onsekiz lisede 2003-2004 öğretim yılında görev yapan resim öğretmenleri ile sınırlıdır.
- 2- Öğretmenlerin ölçme araçlarına verdikleri yanıtlar ile sınırlıdır.
- 3- Resim eğitiminin öğrenci, öğretmen fiziksel ortam, araç gereç, program ve öğretim, değerlendirme, okul yönetimi, Milli Eğitim Bakanlığı, aile, sanata olan yaklaşımları bakımından öğretmenlere yöneltilen anket maddelerindeki resim eğitiminin sorunları ile sınırlıdır.

1 - 7 TANIMLAR

Sanat ; İnsan ile doğadaki nesnel gerçekler arasındaki estetik ilişkidir. Hegel sanatsal etkinliğin bilinç dışı bir etkinlik olup, “Bir ucu insana öteki ucu doğaya bağlıdır”. Der sanat ise ruhun madde içindeki görünümü şeklinde tanımlar.

Genel olarak sanat, insanların doğa karşısındaki duygu ve düşüncelerini çizgi, renk, biçim, ses, söz ve ritim gibi araçlarla güzel ve etkili bir biçimde kişisel bir üslupla ifade etme çabasından doğan ruhsal bir faaliyettir (Artut, 2001, s: 19).

Sanat Eğitimi ; bireyin tüm ruhsal ve bedensel eğitim bütünlüğü içinde estetik duygularını geliştirmesi, yetenek ve yaratıcılık gücünü olgunlaştırması çabası, sanat eğitimi anlamına açık bir görüntü kazandırmaktır. Öyleyse **sanat eğitimi** daha genel bir çerçeve içinde ele alındığında bireyin duygu, düşünce ve izlenimlerini anlatabilmekte yeteneklerini ve yaratıcılık gücünü estetik bir düzeye ulaştırmak amacı ile yapılan tüm eğitim çabasına denir (Artut, a.g.e, s: 89).

Resim Eğitimi ; Estetik duygularını ve yaratıcılığını kullanarak çevresini, toplumu, ailesini ve doğayı yorumlarken **Resim Eğitimi** ile çizgileri, renkleri ve biçimleri, düşünsel, bilişsel, duygusal ve bedensel etkinlikler içinde kendini ifade etmeye yarayan doğa ve toplum ile ilişkiye girmesini sağlayan sanatsal bir araçtır.

BÖLÜM II

SANAT VE SANAT EĞİTİMİYLE İLGİLİ DÜŞÜNCELER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Sanat, insanlığın tarihi kadar eski bir kavramdır. Tarihsel süreç içinde her toplumun kendine özgü sanatı oluşmuştur. Nerede bir insan topluluğu varsa orada yaşamı gerekli kılan maddi hayatın yanı sıra sezginin, bilinçaltının, içgüdüsellüğün bir etkisi olarak sanat kendini gösterir. (Artut,2001:12)

Yaşamımız boyunca kozmosun karanlık köşesinden birinde biyolojik sürecimizi yaşarken, insani değerlerle varolmamızı ve bir nebze olsun özgürlüğü tatmamıza sebep sanatın kendisidir. Bedenimizdeki içsezgiyi ortaya koymamızı, çevremizi empatik bir şekilde algılamamızı sağlamıştır.

Bugün sanat bütün kültürleri bir mozaik çatı içerisinde birbirine yaklaştırmayı başaramasa da ileriki yıllarda Toplamlar, dinsel ve tinsel çelişkilerden sıyrılıp, çevresine saygılı ve özgür kişilikleri sanat ve sanat eğitimi yolu ile kazandıracaklardır.

Sanat insanla birlikte vardır ve insan yaşamının ayrılmaz bir parçasıdır. İnsan olmanın gerçekte tek onuru ve mutluluğu olan sanat: geçmiş kültürleri bugüne aktaran, öğreten, geleceğe ışık tutan en insancıl eylemdir. Sanatın, bireylerin ve toplumların ilerlemesinde, sanatsal ve kültürel gelişiminde çok yönlü işlevi vardır. Sanat, bir iletişim aracı olarak, toplumda eğitsel ve kültürel bir işleve sahiptir.

Kişilerin eğitimde, yalnız kendilerinin seçtiği alanda uzmanlaşma çabaları yeterli değildir. Bir kişiye tam anlamıyla “eğitilmiş insan” denmesi için, o kişinin sanatsal, estetik ve kültürel yönden de yeterli birikime sahip olması gerekir. (Bayram, 1993:2)

2-1 Sanatın Tanımı ; insanın duygu , düşünce, tasarım ve izlenimlerini, belli durum, olgu ve olayları belli bir amaç ve yöntemle, belli bir güzellik anlayışına göre işlenen gereçlerle anlatan özgün ve estetik bir bütündür. Bu tanımdan da anlaşıldığı gibi sanat, insanın ‘özgünü ve güzeli’ arama ve bulma , oluşturma, anlama ve anlatma güdüsü, dürtüsü ve çabasıdır.

2-2 Sanatın Genel İşlevleri : İnsan yaşamında sanatın belirli işlevleri vardır. Özü bakımından estetik temelli olan bu işlevleri genel olarak “ bireysel, toplumsal, kültürel, ekonomik ve eğitimsel” nitelikler taşır ve bu niteliklere bağlı olarak beş ana kümede toplanır.

1. Bireysel İşlevler,
2. Toplumsal işlevler,
3. Kültürel İşlevler,
4. Ekonomik İşlevleri,
5. Eğitimsel İşlevleri.

Bunların en temeli olanı bireysel (biyopisişik) işlevleridir. Çünkü sanatın diğer tüm işlevleri bireysel (biyopisişik) işlevler üzerine kurulur, bireysel işlevlere dayanır ve temellenir. Bireysel işlevler gerçekleşmeksizin diğer işlevler gerçekleşmez. Eğitimsel işlevler ise diğer tüm işlevlerle ilişkilidir. Çünkü işlevi ne olursa olsun sanat özünde eğitsel bir nitelik taşır.

2-3 Sanatın Eğitimsel İşlevleri Denilince bireyin, toplumun ve insanlığın eğitimde sanatın üstüne düşen görev, yüklenen sorumluluk, gördüğü - yaptığı iş , oynadığı rol, gösterdiği önemli etki, bulunduğu anlamlı katkı ile sağladığı anlamlı destek ve yarar anlaşılır.

Sanatın eğitimsel işlevleri, sanatın bireysel (biyopisişik) toplumsal, kültürel, ekonomik, ve eğitimsel işlevlerine sağlıklı, düzenli, etkili, verimli ve yararlı bir biçimde gerçekleşmesini ve gelişmesini sağlayıcı tüm sanatsal öğrenme-öğretme etkilerini

kapsar. Bu etkilere ilişkin planlama ve uygulamaları, düzenleme, örgütlemeleri ve bütün bunlara ilişkin kuruluş ve işleyişleri içine alır.

Sanatın eğitimsel işlevi altı ana kümede toplanır:

Eğitim boyutu olma,
Eğitim içeriği olma,
Eğitim araç-gereci olma,
Eğitim yolu-yöntemi olma,
Eğitimin ortamı olma,
Eğitimin alanı olma.

Söz konusu işlevlerin insan yaşamındaki vazgeçilmez yeri ve önemi nedeniyledir ki sanat, insanlık tarihinin en eski çağlarından beri belirgin bir eğitim boyutu, anlamlı bir eğitim içeriği, kullanışlı bir eğitim aracı-gereci, etkili bir eğitim yolu-yöntemi, elverişli bir eğitim ortamı ve önemli bir eğitim alanıdır.

Sanatın genel ve eğitimsel işlevleri sanat eğitimini haklı, gerekli ve zorunlu kılar.

2-4 Sanat Eğitimi insanlara kendi yaşantıları yoluyla amaçlı ve yöntemli olarak belirli sanatsal davranışlar kazandırmak ya da insanların sanatsal davranışlarını kendi yaşantıları yoluyla amaçlı ve yöntemli olarak değiştirme, geliştirme, dönüştürme ve yetkinleştirme sürecidir.

İnsan çokyönlü ve çokbileşenli eğitim gereksinimi olan bir varlıktır. İnsan eğitimin başlıca yön ve bileşenlerinden biri sanat eğitimidir. Sanat eğitimi yaşam, bilim, teknik, felsefe ve spor eğitimleriyle birlikte bireysel ve toplumsal eğitimin en vazgeçilmez yön ve bileşenlerinden biridir. (Uçan, 2002 : 3)

Özel'in dediği gibi “ Eğitim konusu ne olursa olsun, dönemi, süreci, amacı ne olursa olsun, olmazsa olmaz unsurları, içerik , program, yöntem ve ortamdır. Bir eğitim sürecinde bu unsurların hepsi yeterli kalitede yer almadıkça eğitimde sonuç almak oldukça zordur.” Eğitimin bugün ana lokomotifi olan sanat eğitimini yanlış anlıyorsak ve yanlış yorumluyorsak bunun nedeni tümel bir yanlış içinde olmamızdan kaynaklanmaktadır. Toplumun sanata , sanatçıya ve sanat eğitimcisine dar bir açıdan bakarak, muafazakar sınırları delmeden yorumlaması, sanat düşüncesini homojen bir yapıya kavuşmasını engellemektedir. Tümden bir yanlış içinde olmamızın nedeni eğitimin düzeni , amacı ve içeriğidir. Bugün tualî boyayan , taşı oyan ve beyaz perdeye çıkıp bir filmde rol alan kişilerin “sanatçı” olarak nitelendirilmesi okullarda el işi eğitimine sanat gözüyle bakılması ve piyasada marangoz, duvarcı ve el sanatları ile uğraşan kişilere sanat yapıyorlar yakıştırması yapılıyorsa sanatı ve sanat eğitimini algılamada yanlış içinde olduğumuzun bir belirtisidir.

Sanat eğitime olumlu bir yön vermek istiyorsak bu unsurları göz önünde bulundurmamız şarttır. Bunun yanında toplumumuzun kullandığı bütün alanlarda sanatın estetik yansımalarını görmemiz imkansızdır. Bu alanları değerlendirerek yeni estetik açılımlar yaratarak bu açılımları kuramsallıktan kılğısallığa oturtmamız beynimizdeki yaratıcı zekayla , biçim kaygısının sentezi çevremize yansıyacaktır.

Eğer 20. yüzyılda sanat eğitimi konusunda en azından sınırlı bile olsa bir başarıyı tutturabildiğimizi söylemek mümkün olsaydı, bunun sonuçları günlük yaşamımızda kendiliğinden görülürdü. Plastik Sanatlar alanında bugünkünden daha fazla sayıda uluslararası sanatçılar yertişmiş olurdu. Sanatı değerlendirebilen bir toplum olurduk, birçok resim ve heykel müzemiz olurdu, bir çok kent ve kasabada galeriler ve sergiler açılırdı, binalarımız mimari estetik yansıtırdu, özgün mimarimiz ortaya çıkardı, estetik modellerimiz gelişirdi, kamusal alanda estetik ön planda olurdu. Belediye başkanları heykellere ve sanatçılara hakaret ederek sanat eserlerini depolara atmazlardı. Burada sözünü ettiğimiz bu kriterler, uygarlık düzeyi yüksek ve sanatı tüm kesimlere mal etmiş toplumların özellikleridir. Bu, anlaşılması o kadar zor bir konu değildir, fazla tartışma kaldıracak bir durumu da yoktur.

Sanatı toplumun katmanlarına erişmemiş ve estetiğin günlük hayatımıza pek yer almadığı olması, hepimizin gözlemleyebileceği bir gerçektir. Eğer sanat, topluma mal olmuşluk düzeyine çıkmış olsaydı, binalarımızdan sokaklarımıza kadar, işyerlerimizden sokaklarımıza kadar her alanda estetik zevk kendini göstermiş olacaktı. Kentlerimizde parklar ve güzel mekanlar az ise, yaptığımız işlerde tasarım estetiği zayıfsa, uluslararası alana çıktığında bu konuda başarımız oldukça sınırlıysa, bunun sanat eğitimi alanındaki başarısızlığımızdan daha temel bir nedeni olamaz. (Özel, 2002: 51)

2 – 5 Sanat Eğitimi ile İlgili Düşünceler

Ülkemizde salt ussal ve bilimsel eğitimin olumsuz yansımaları sistemin ortaya koyduğu doğmalarla açık ve net bir şekilde gözümüz önünde imgelliğini simgesel bir şekilde kendini varetmektedir. Bu simgeselliğin en başında kolej ve fen liseleri kendini boy boy göstermekte ve sanat eğitime olumsuz darbeler vurulmaktadır. Yapılan uygulamaları uzman hocalarımız ve tez yazan arkadaşlarımız bilimsel bir şekilde ortaya koymuşlardır.

Salt ussal ve bilimsel eğitim , insan gelişimini ve toplumsal uyumda tek başına yeterli olmamaktadır. Bu nedenle belki duygusal eğitim denebilecek bir olgu olarak sanat eğitimi zorunlu bir gereksinim olarak belirlenmektedir. Suut Kemal Yetkin , bu konuyu açıkça belirlemektedir; “bilimsel yönetim insan oluşumunun bir yönünü işliyor, eğitiyorsa diğer yönünü sanat eğitimi işlemelidir. Çünkü insan yalnız zeka değildir. Aynı zamanda da ve (belki de) herşeyden önce duygunluktur. Yaşamımız boyunca edindiğimiz deneylerin niteliğini değerlendirmemize olanak veren duyum ve duyuları bir yana bırakamayız. Onlarda akıl ve düşünce gibi, iç varlığımız vazgeçilmez parçalarımızdır.... Gerçekci bir eğitim bilim ve sanatın ayrılmaz işbirliğine dayanmalıdır. İnsan köklü bir gereksinimini karşılayan sanatın , kişiliği eğiten en önemli etmenlerden biri olduğu unutulmamalıdır (Yıldırım,1991,s:9).

Baltacıoğlu'nun (1995) eğitim öğretime hazırlamış olduğu talim ve terbiyede inkılap adını taşıyan çalışmasında sanat eğitimiyle ilgili görüşlerini aşağıda kısaca özetlenmiştir.

Çocukla ilkel insanın gelişiminde ruh ve beden ortaklaşa çalışmıştır duyuların faaliyetindeki ortaklık ; kişinin mutlu bir hayat sürmesini ve böylece gelişmesini sağlar. Duyuların ortak faaliyeti ; eğitimimizde hiç göz önüne alınmamış bir durumdur ortak faaliyet el işleri resim dersleriyle oyunların ve hareketli öğretim yöntemlerinin ayırt edici özelliğini oluşturur.

Bedenin çeşitli kısımları ile ruhun bir takım kuvvetleri ortak bir çalışma içine girdikçe Bu kuvvetlerin faaliyetleri artar ve bu fark kuvvetlerin faaliyetlerinden bir takım hazlar duyarız bu hazlar bizde mutluluk doğurur .

Bu ortaklık ise ; kişinin olgunlaşması amacına yöneliktir. Çünkü faaliyette bulunan melekeler birbirleri için düzenleyici ve eğitici görevini üstlenir, birinin faaliyetini diğerinin faaliyeti güçlendirir. Eşya ile ilgili olarak duyuları faaliyete geçiren her şey gözlerini dikkate zorlar. Duyulardan birinin hatasını diğerinin tecrübesi düzeltir. Gözlerimle yanlış algıladığım bir şekli bir boyutu , ayaklarımla dokunma duyularımla düzeltirim. Birinin üzüntülerini diğerinin zevkleri ortadan kaldırır . Bedenin bir şeylerle aklıma , kişisel eğilimlerime verdiği haz ve mutluluk bende vücut olarak duyduğum acıları unutturur şeklinde bir görüşe yer vermiştir.

Bu görüşe dayanarak Türk eğitim sisteminde kişinin mutluluğunda ve gelişmesinde duyuların ortaklığı ve yardımlaşması diğer bir ifadeyle sanatla bilimin birlikteliğini, okullarımızın eğitiminde hiç de anlaşılmamış esaslardandır. Bazı öğretmenlerimiz beden işletmeden düşüncenin yalnız başına doğduğunu ve geliştiğini zannederler. Duygu ve düşüncüyü harekete geçirmeyen , dikkati , merakı doğurmayan bir uğraşın fikir , duygu ve irade üzerine bir etkisi olduğunu sanırlar. Eğitim denilen şeyin ; yalnız kullakları yalnız hafızayı doldurmakla verilen bir şey olduğu kanaatinde dirler bunu böyle bildikleri içindir ki çocuğu en doğal meşru haklarından elini kolunu ; hayal gücünü kullanmaktan, oyundan, hareketten alıkoymaklar.

İşte; genel eğitimde yalnız hafızayı değil aynı zamanda beden, çeşitli kısımlarını , düşüncenin bütün kuvvetlerini, duydukları heyecanlarını , iradeyi faaliyete getiren resim, el işleri gibi hareketli ve olumlu vasıtaların büyük önemi vardır (Çoşkun, 2001, s:21).

Yine Baltacıoğlu'nun (1995 , 77) aynı eserinde belirttiği gibi , çocukta ilk oluşan ve gelişen duyular olduğu gibi oluşumu ve gelişimi daha sonra olan duyular vardır. İlk oluşan duyular, beş duydur. Çocukta ve ilkel insanda beden, görme , işitme, dokunma, tutma, koklama bütün diğer duyulardan önce faal ve bütün diğer duyulardan fazla olgunlaşmaktadır.

Çocuklarda beden ve duyular sürekli faaliyet halindedir. Daha doğduğu andan itibaren hareket etmeye başlar. Ellerini kollarını sallayarak eşyayı tutmak, üzerine atılmak ister. İnsanların, hayvanların , ağaçların, evlerin seyredilmesi çocuk için bir mutluluk kaynağıdır. Bu çeşitli varlıkların duyular üzerine yaptığı etkiler, bedensel hareketlerin en büyük kaynağıdır. Yalnız bedensel faaliyetlerinin değil, fikir irade duygu gibi faaliyetlerinin de kökü, temeli, beden ve duyuların faaliyetinde gizlenmiştir. Çocukta bedensel ve duysal kuvvetlerin bu faaliyeti olmadıkça diğer kuvvetlerin gelişmesi ve olgunlaşması imkansızdır. (Çoşkun,2001, s:23)

Çocuğun iç dünyasının anlaşılması iç çatışmalarının ortaya çıkarılması onun çok yönlü gelişiminde çok yönlü bir etmendir. Bu yönüyle çocuk resimleri , çocuğun tanınmasında, gelişmesinde ve ruh sağaltımında araçsal bir işleve sahiptir. (Kırıçoğlu, s:56)

Sanat yoluyla eğitim kuramında ise çocuk resmi doğrudan deneyime dayandığı için ussal soyutlamaya bir fırsattır. Bu sava göre çocuk yalnızca nesnelere dayanır. Duyuları aracılığı ile çevresiyle kurduğu doğrudan ilişki çocuğun öğrenmesinin temelidir. Başka sanat forumlarıyla birlikte çocuk resmi de bu duyumdan usa doğru gelişmenin en vazgeçilmez dayanağıdır. (Kırıçoğlu, 2001, s:55)

Çocuk beş duyusunu geliştirirken sanat faaliyetlerinden uzak tutulması hem bilişsel hemde ruhsal yönde eksik bırakılacağından çevresiyle kuracağı sosyal ilişkiler yapay olacaktır. Çevresini algılamada ve ussal gelişiminde sanat eğitimi Kırıçoğlu'nun dediği gibi "duyumdan usa doğru gelişmenin en vazgeçilmez dayanağıdır".

Bu bağlamda ellerini gözlerini bedenini kullanamayan bir insanın dikkati de yoktur. Dikkat olmayan bir insanda düşünme ve karar verme melekесide sağlıklı biçimde oluşamaz. Düşünme ve karar verme yeteneğinden mahrum bir kafada iyiyi kötüden ayırt edemez. Bütün bu imkanlara sahip olmayan bir zekanın da oluşmasında imkansızdır. Eğer akıllı düşünmesini bilen insanlar yetiştirmek istiyorsak öncelikle doğanın nizamını takip ederek zekayı bütün safalardan geçirmeliyiz (Çoşkun, 2001,s:24).

Sezer Tansuğ "sanatın dili" adlı incelemesinde belirttiği resim sanatı hakkındaki görüşlerinde, insan toplumsal çevresi ve doğayla olan bütün ilişkilerinde kaotik (düzensiz) geçmişin düzensiz anılarını taşır. İnsanda yazarak ve biçim vererek gerçekleşen düzen yeteneği ise bir kurtuluş ve sükun isteğini dile getirir. Sözcükler ya da biçimlerle düzeni gerçekleştirmek bir boşalma ve kurtuluş olduğu kadar, yeniden dolup gerçekleşmenin de bir başlangıcıdır. (Tansuğ, 1976, s: 63)

İnsanın her zaman yeni ifade biçimlerine başvurmasının nedeni budur. Çünkü insan tabiat ve çevreyle ilişkilerinin sonucunda olup bitmiş bir düzeni geliştirmekle kalmaz, bir yenileme ve değişme süreci içine girer. Bu yüzden biçim bir defada yapılp bitirilmiş ve ebedi bir doğma gibi kabul edilmiş bir olgu değildir (Çoşkun, a.g.e, s:25).

Hayatın bir parçası olan sanat, kendi haline varola gelmiş değildir. İnsanoğlu her dönemde yeni çelişkiler kazanan çağları açıp kaparken sanatı bir araç olarak kullanmamıştır. Hayatın her noktasında varola gelmiş yaşadığı çevreye bir anıt , bir mimari eser kullandığı alet üzerine bir şekil çizerek veya kazıyarak çevresi ve kendisi

ile sanatı kaynaştırmıştır. Yaşadığı ortam üzerinde özgürleşerek evrenselliği ortaya koymuştur bu evrensellik karşısında insan özgür bir anlam kazanacaktır. İnsanın özgürleşmesinde zekanın büyük bir önemi vardır.

Sanat uzun yıllar okullarda hak ettiği yeri alamayan bir ders olmuştur. Çoğunlukla bir disiplin alanı olmaktan çok bir boş zaman uğraşı çocukların rahatlayacağı bir etkinlikler toplamı olarak düşünülür.

sanat bu konumuyla okullarda her zaman ikinci derecede önemli bir ders durumundadır. Eğitimci; yönetici ana- baba, öğrenci giderek toplum sanat eğitime bu gözle bakar.

İnsanları sanat eğitimi yönünde bu olumsuz tutuma iten nedenler nelerdir?

Bu nedenler şöyle sıralanabilir ;

Sanat bir us uğraşı değil el uğraşıdır : renk çizgi form , doku uzam v.b. gibi değerlerle uğraşmak fazla düşünmeyi gerektirmez. Ussal uğraşların işlevi alanı zeka el uğraşınınkinin ise yetenektir. Zeka önemli problemler çözer, soyut düşünür, yetenek ise güzel resim , heykel yapar ama yine de zeka yetenekten daha önemlidir. Usla ilgili bu dar görüş , son araştırmalarla yerini zekanın değişik biçimlerde ve değişik yollarla ortaya çıkabileceği görüşüne bırakmıştır. Kimi insan ressam, heykeltıraş, mimar olarak zekasını kullanır ve bu alandaki sorunları çözerek zekasını gösterirken, kimisi matematik ya da mantık alanında sorunlara kafa yorar ve çözümler arar. Bu alanda yapılan pek çok araştırma zekanın yalnız çeşitliliğini değil , çevre koşullarına , kültür ortamına bağlı olarak gelişebilirliğini de göstermiştir. (Garner, 1985). Güçlü imgeler edinmek , usda bu imgeleri ayrıştırıp birleştirerek renk, biçim, doku, form , uzam gibi sanatsal değerler düşünme ve nitelikli sonuçlara yönelik sorun çözme ussal bir uğraştır. Demek ki “sanat değerlerle düşünen niteliksel zekanın (Qualitative intelligence) bir ürünüdür. (Kırıçoğlu, 2002, s:5)

Bu haksız uygulama çocuğu sanat ortamından uzak tutuğu gibi hızla gelişen teknoloji karşısında dünyalarını küçültmekte ve ortak paylaşımı sağlayan sanat eğitime

ayrı bir misyon yüklenerek görevini farklılaştırmaktadır. Halbuki evrensel paylaşımın ve özgürleşmenin yegane lokomotifi sanat eğitimi olduğu unutulmamalıdır. Çağdaş dünya robot bir topluma değil empatisi gelişmiş bir insan toplumuna ihtiyaç duymaktadır.

Toplumlar kuramsal bilgilerle donatılmış her türlü meslek insanını yetiştirebilirler. İktisat, işletme, mühendislik, matematik, fizik, kimya gibi teknik, teknolojik alanlarda süper beyinler de yetiştirebilirler. Bu beyinlerin, son yıllarda çokca üzerinde durulduğu gibi empati ya da duyumsal ve sezgisel birikimlerle desteklenmediği takdirde robotlaştırılmış, mekanikleştirilmiş insan tipine yol açacağı savunulmuştur. Özellikle insan kaynakları alanında , yetişmiş insan gücünün sadece IQ ile değerlendirilmeyeceği, EQ' nün (duygusal zeka) ön plana çıkarılması inancı oldukça yaygınlaşmaktadır. Bugün özellikle Amerikan üniversiteleri burs vereceği ya da lisans üstü kabul edeceği öğrencilerden, başarı notlarının yanında katıldıkları sosyal etkinlikleri, klüp etkinliklerinin, sanat, spor alanındaki çalışmaların belgelerini de istemektedir. Bu nitelikler, başarı notlarını bile ikinci plana itecek kadar etkili olmaktadır. Ülkemizde de kurumsallaşmış iş çevreleri “ şarkı söylenen yere mutluluk kendiliğinden gelir” inancında olduğu gibi alanındaki yetkinliğin yanında aktif, sanatçı, sanatsever, sporcu insan tipine değer vermeye başlamışlardır. Bu iş çevrelerinin sanata ve spora önemli miktarda yatırım yapmaları ve katkıları boşuna değildir. Bunların her birinin sanat ve kültür merkezlerine ulusal ve uluslararası sanat festivallerine en önemli kaynakları sağladığı bilinmektedir. Çünkü sanat, insanın duygusal, sezgisel, düşsel, imgesel ve gizemli dünyası üzerine kurulur. (Pekmezci, 2000, s:36)

Son yapılan araştırmalarda, sanat yalnız duyguları harekete geçirmekle kalmamakta, bilişsel ve duygusal yanlarıyla, zihinsel süreçleri de canlı tutmaktadır. Guilfort (yaratıcılıkla ilgili ölçme araçlarına ışık tutmuştur) Torrance ve onları izleyenler, yaratıcı düşüncenin temelinde ıraksak düşünme yeteneğini görmekte ve bu süreçte sezgi ve imgelemenin önemini vurgulamaktadır. Toplumda yaratıcılıkları ile dikkati çekmiş sanat ve bilim adamlarının yaşam öyküleri incelendiğinde ortak özellikler ortaya çıkmıştır. Bu özellikler: “Yaratıcı insanlar kendi ajandalarını kendileri yaratan ve diğer insanlara göre bağımsızca hareket ederek, konuları ile ilgili çalışanlardır... değişme /

yeniliğe karşı açık ve uyumlu olup, devamlı özgün arayışlar gösterirler"... performansları ile ilgili amaçlarında ve standartları belirlemede diğer bireylere göre daha duyarlıdır. Amaçlar ve standartları da diğerlerine göre daha ön plandadır. Yaratıcı bireyler kendi düşünme özelliklerini bilip, bu özelliklerini denetim altına alma ve yönlendirmede sorumluluk gösterirler." (Yontar 1993) " Yaratıcı bireylerle , daha az yaratıcı bireyler karşılaştırıldığında, zeka seviyeleri ya da akademik başarıları açısından bir üstünlük sergilemezler. IQ ve yaratıcılık arasında pozitif , ancak yüksek olmayan bir bağlantı olduğu saptanmıştır (Akalan, 2002, s:189).

" Duygusal zeka böylece akademik zekadan daha önemli durumdadır. Daniel Goleman: Akademik zeka kavramını , kendi duygusal zeka tanımının içine katarak eğitimsel gerekli yetenekleri 5 grupta topluyor. 1- Özbilinç (kendini tanıma) 2 – Duyguları idare edebilme, 3 – Amaçları doğrultusunda kendini harekete geçirmek, 4 – Başkalarının duygularını anlamak (empati sağlamak) 5 – İlişkileri yürütmek (popüler olma, lider olma gibi başkalarının duygularını yönetmek) çocuğun "Duygusal ve Akademik zekası" bir bütünlük içinde eğitimle geliştirilebilir. Bu bağlamda çağdaş Eğitim; çevresindeki olaylara duyarlı, bu olaylara çok yönlü ve esnek bakıp objektif değerlendiren , yorumlayan, bilgiye her zaman aç , ama aynı zamanda sürekli bilgi üreten, sosyal, aktif, atak , özgüvenli, kültürlü insan yetiştiren bir eğitim biçimidir (Akalan, a.g.e, s: 189).

Günümüz yaşam koşulları önceki kuşaklara oranla daha zordur. Çünkü günümüz insanı daha mekanik ve yorucu bir koşuşturma içindedir. Çelişkileri çok , istekleri karmaşıktır. Çağımız genci tüm dünya ile ilgilenmekte, toplumsal oluşumlara, hızlı değişimlere yabancı kalmamaktadır, değişimi yakalamak zorundadır. Bu bağlamda; öncelikle gençlerimiz sanat eğitimi içinde , sanatın çeşitli anlatım olanaklarından yararlanarak kendini ifade etmeyi; yapıcı ve yaratıcı olmayı öğrenmelidir. Evrensel sanat yapıtları yoğun bir şekilde gençlere sunulurken, evrenseli yakalamaya çalışmaları sağlanmalıdır. İkinci olarak öğrencilerin liseden sonra raslantısal olarak sanatın içine girmeleri doğru değildir. Ortaoklu ve liseden özel yetenekleri belirlenmiş gençlere kontejan ayrılarak sanata ilgi duyan gençlerin önünü açmak gerekir. (Çoşkun,2001, s:26)

20.yy teknolojinin ve bilimin hızla geliştiği bir dünyada sanatın gelişmediği yargısını ortaya koymamız yanlış olurdu. Özellikle 20. yy ilk çeyreğinde sanat üç asırlık bir gelişme sürecinden daha fazla bir değişim geçirmiştir. Bu değişim sanatın yalnız politik bir platformda ekonomik , sosyal ve sosyolojik olayları yargılaması savaşın baskısı altında toplumları daha da çelişkiye düşürüp zaten 20. yy da varolan dengesizliklere yeni bir ivme kazandırması toplumlarda iç denge bakımından önemliydi. Bu iç dengeyi sağlama ve gençliğe ulusallıktan uluslararası açılımın kavrama kapılarını aralayacak olan sanat eğitiminin misyonu idi genç nesilleri bu evrensel çerçevede yetiştirmek, ancak bilimsel bir sanat eğitimi programından geçmektedir.

Kişiliğin oluşumun da yardımcı olacak olan sanat eğitimi yapılan baskılar ve olumsuz etkiler karşısında gençler daha özgür ve bilinçli olacaklardır. “Eğitim üstüne bir denemesinde Dr. Erdoğan Acarlar” çocuğa uygulanacak bir eğitim sanat eğitimi olmalıdır. İnsan eğitime sanatla başlamalıdır. Ruhun çocukluk yapısı böyle bir eğitime daha yakındır diyerek “ çocukların eğitimine dans , resim ve müzik ile başlamalıdır.” der ve devam eder ; “ her çocuk sanki bir sanatçı olacak gibi yetiştirilmelidir. Böylelikle sanatçı olmasa da iyi eğitilmiş biri olur en azından” (Uğurlu, 2002, s:42).

Genel eğitim süreci içinde, sanat eğitiminin önemli bir yer tutması gerekliliği ortadadır. İlkokul öncesi , ilkokul, ortaokul, lise ve daha yüksek eğitim öğretim kademelerinde de, sanat eğitime aynı titizlikle eğilmek; bireylerin tam manasıyla yetiştirilmelerinde büyük önem taşır (Bayram, 1993, s:4).

Sanat eğitimini bütün kademelere yayarken öğrencinin özgün, yaratıcı empatisi gelişmiş, objektif değerlendiren, sosyal, aktif ve atak bir kişiliğe bürünmesini istiyorsak bu öğrencileri yetenekli, yeteneksiz diye gruplara ayırmamalıyız, öğrencilere doğru çalışmayla problem sınırlarının aşılabileceğini yeni şeyler keşfederken dünyalarının daha renkli olacağını sınıfta tümel bir şekilde anlatılmalıdır. Bu anlatımı ortaya koyarken sanat eğitiminin uygulamalı ve yaratıcı çalışmaları ile farklı yönleri ortaya konulmalıdır.

Sanatta uygulamalı ve yaratıcı çalışmalar, sanat yapıtı inceleme gibi eleştirel çalışmalar, sanat tarihi gibi kültürel çalışmalar bu dersin bütününe oluşturur. Kaldı ki bir çoğunun yetenek dediği şey çok çalışmayla ve öğrenmeyle elde edilen bir ustalık haline gelmiştir. Bu nedenle, gençler yetenekli, yeteneksiz ayırmadan hepsi kendi güçleri oranında sanattan yararlanmalıdır. Aksi taktirde bir çok kültürsüz mutsuz gencin topluma katılması kaçınılmaz olacaktır. Böylesine yetişmiş gençlerden, gelecekte toplumu bu anlamda geliştirmelerini beklemek de yerinde bir bekleyiş olmamalıdır. (Çoşkun, 2001,s:27)

Sanat eğitimi yalnız sanatsal yönelme için özel yeteneği olanlara yönelik bir ders eğitimi değildir. Sanat eğitimi çocuğu sanatçı yapmayı da amaçlamaz, bu amaçlar için özel kurumlar vardır. Sanat eğitimi okul öncesinden başlayıp yaşam boyu sürececek çok boyutlu bir bütündür. Aklın, duyguların ve elin gücünü bütünleştiren en etkin eğitim aracıdır. Eğitimin bütünleşmesinde amaçla sonuç arasındaki bağı, sanat eğitimi kurar. Bireyin kişiliğini ortaya çıkararak kendini tanımasını sağlar. Sanat eğitimi yaratıcı bireyler yetiştirerek çağdaşlık yolunu açar. İnsana geniş bir açı içinde özgür, düşünme yolunu açarak yaşama biçimi verir. Ayrıcalığı ortadan kaldırır. Çünkü zeka ve yetenek hiç bir sınıfın ayrıcalığı değildir. Newton ve Lincoln birer köy çocuğudur. Akıl ve el emekleri ayırımına son verilince yetenekli kişilerin sayıları çoğalacak; üretim ve kalite artışı sağlanacak, toplum refaha kavuşacaktır. (Akalan, 2002, s:189)

Eğitim ortamlarımızda halen, bu ikilemi çağdışı bir şekilde ortaya koymamızı Kırıñoğlu (2002) şöyle anlatmaktadır ; “Sanatı okul programlarının “bir süsü” konumuna getiren bir öteki neden “ yetenek” sorunudur. “ yetenek ” tanımladığı anlamlar dışında, daha pek çok anlam içeren bir kavramdır. Bu kavramlara “şemsiye kavramlar” da denir. Yaygın kanıya göre “yetenek” bir tanrı vergisidir. Kiminde var kiminde yoktur. “sanat bir yetenek dersidir” ; “herkes resim yapamaz” “Benim bu alanda hiç yeteneğim yok” gibi savlarla bu konudaki bilgisizliğimizi kapatmaya çalışırız. Okullarda sanatı ikinci plana iterken, kalıtsal olarak varlığına inandığımız yeteneğin fen

ya da matematik dersi için de söz konusu olabileceğini hiç düşünmeyiz. Hatta bütün çocukların bu derslerde aynı başarıyı göstermelerini bekleriz. Okullarımızda bu ön yargılı sınıflandırma iki tür sakınca yaratır.

1- Yeteneksiz diye tanımladığımız için sanatın öğretimine gerek yoktur, çünkü onlar yeteneksizdirler,

2- Yeteneklilerin ise ne öğrendiği değil, ne yaptığı önemlidir. Onlar zaten doğal olarak gelişeceklerdir.

Bu tür haksız ayırım bir çok öğrencinin sanatı öğrenmesini engellediği gibi öğretmeni de dersini öğretmekten alıkoyar . Oysa toplumlarda üstün yetenekli insanların varlığı ötekilerde bu yetinin yokluğunu göstermez. Kaldı ki sanat; görme , anlama, deneyim ve yaratma süreci olarak bu alanda kapasiteleri sınırlı olanlar için de gerekli bir derstir. Eğitim bu bağlamda kapasiteleri sanatsal yetiye dönüştürmek için yapılır (Kırıçoğlu, 2002, s:6).

Resim-iş dersinde beklenen bu kadar çok işlev varken, bu ilkelerin amacı, çocuğun çok yönlü olarak geliştirmek iken yinede bu ders, diğer derslerin yanında bir süs, bir yan ders olarak görülmektedir. Bu durum doğal olarak öğrencide de aynı izlenimleri uyandırmaktadır. Diğer dersler resim derslerinden daha önemli görülmekte, resim dersi ise boş zaman değerlendirmede bir gereç olarak görülmektedir.

Halbuki sanat ne kurallar, kısıtlamalar karşısında bir rahatlama , sorumluluklarda çok bir ayrıcalık ve ne de sevk unsurudur. Amheim, insanların kendisine yaşamın anlamı nedir ?” “Yaşam ne içindir?” sorularını sormadan sanat ve sanat eğitiminin amacı üzerine spekülasyonlar yapmamasını önerir. Bu soruyu hafife alanların bundan doğacak sorumluluğa da katlanmaları gerektiğini belirterek sanat eğitiminin önemini vurgular.

Bu sorunun diğerk bir nedeni ise Resim-iş dersinin daha doğrusu sanatın us dışı bir alan olarak görülmesi ve buna göre programlarda bir yer almasıdır. Günümüzde yapılan araştırmalar şunu gösteriyor ki sanat sanıldığı gibi usdışı us karşıtı bir alan olmayıp, sadece zihinsel bir olay olduğunu ortaya koyar. Çünkü sanat düşünen, öğrenen, bilen zihinden doğar. Amaç her şeyden önce çocuğun doğuştan getirdiği gizil güçleri ve becerileri küçük yaşlarda keşfedip sanatsal yönde geliştirmektir. Bu gizil güçleri beceriye dönüştürmek için çocuğa veya gence görmeyi öğretmek, yaşantılarına sanatsal bir estetik kazandırmak, gereçleri becerileri ile kullanmayı öğretebilmek yaratmasına yardımcı olmaktır. Öte yandan geçmiş çağdaş sanat yapıtlarını tanıtip, içinde bulunduğu kültürü daha iyi algılayıp geliştirmesine yardımcı olmaktır (Genç, 1999, s:38).

2-5-1 Adıgüzel'in "Toplumsal Sanat İlişkisi ve Temel Sanat Eğitiminin İki Ögesi" adlı araştırması

Adıgüzel (1982) "toplumsal sanat ilişkisi ve temel sanat eğitiminin iki ögesi" adlı araştırmasında özet olarak şu sonuçlara varmıştır: Sanat sanal amacına " her insanın sanat yapısıyla" ulaşacaktır. sağlanabilmesi için, el ve kafa emeğinin birleştirilmesi, emeğin insancillaştırılması, iş süresinin kısaltılması doğacak boş zaman bilinci ile olasıdır. Bunun sağlanmasında sanat eğitime düşen rol büyüktür. Ancak bilinçli ve bilimsel temellere dayalı tümel bir sanat eğitimiyle yaşamın kendisi sanat haline gelecektir (Çoşkun, a.g.e, s:27).

2-5-2 Çakır ' ın " Temel Eğitim İkinci Basamağında Plastik Sanatlar Eğitimi" konulu araştırması

Çakır ' ın (1985) " temel eğitim ikinci basamağında plastik sanatlar eğitimi" konulu araştırmasında, öğrencilerin kişilik yapıları yeterince bilinmediği, resim-iş dersi müfredat programının çağın gerisinde kaldığı, sanat eğitimi konusunda yapılan bilimsel çalışmaların dikkate alınmadığı, resim-iş öğretmenlerine yeterli hizmet-içi eğitim programları düzenlenmediği, öğretmen dağılımının Türkiye genelinde yapılmadığı, sanat

eğitimi konusunda kaynak yapılmadığı, müfettişlerin alan bilgisine sahip olmadıkları, sanat eğitimi konusunda kaynak sıkıntısı olduğu, eğitim ortamının yeterli olmadığı saptanmıştır (Çoşkun, a.g.e, s:28).

2-5-3 Arıkoğlu'nun “ Genel liselerdeki Ders Geçme ve Kredi Sisteminde Sanat Alanına İlişik bir durum değerlendirmesi” adlı araştırması

“ Genel liselerdeki ders geçme ve kredi sisteminde sanat alanına ilişik bir durum değerlendirmesi” konulu araştırmada Arıkoğlu (1995 :10), okulların fiziksel koşullarının ve öğretmen sayılarının yetersizliği, sanat eğitimi ile ilgili derslerin seçmeli dersler statüsünde bulunması, eğitim sistemi ve doğal olarak sanat alanını öğrenci ve öğretmenlerin yeterince tanımıyor olması , öğrenci ve okul yöneticilerinin eğitime karşı takındıkları olumsuz tutum vb. nedenlerle bu alanda yer alan derslerin çok az sayıda öğrenci tarafından alınabildiği, bunun sonucunda sanat alanında mezun öğrenci sayısının son derece düşük olduğu ve sistemin uygulamasında bu alana gereken önemin verilmediği gibi sonuçlara ulaşılmıştır (Çoşkun,a.g.e, s:28)

2-5-4 Etike'nin “Türk Sanat Eğitiminin Tarihsel Gelişim Süreci İçinde Ortaokul Resim ve Resim Öğretmeni Yetiştirme” adlı çalışması

“Türk Sanat Eğitiminin Tarihsel Gelişim Süreci İçinde Ortaokul Resim Eğitimi ve Resim Öğretmeni Yetiştirme (1923 –1950)” adlı çalışmasında Etike (1991 10:11) Türkiye’de resim eğitimine 1923-1950 döneminin önemli kişi, kurum ve olaylarıyla ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Buna göre Türkiye’de belirtilen dönemlerde yaşanan tüm tarihsel ve toplumsal gerçeklere koşut olarak resim eğitiminde de bir coşkunun yaşandığı gözlemlenmektedir.

2-5-6 Bal'ın "Orta Dereceli Okullarda Sanat Eğitimi" adlı araştırması

Bal'ın (1993) "Orta Dereceli Okullarda Sanat Eğitimi (1924-1993)" başlıklı araştırmasının sonuçlarına göre (Araştırma Cumhuriyetin Kuruluşundan bu yana incelenmiştir), cumhuriyetin kuruluşu ile birlikte yabancı eğitim uzmanları ülkeye davet edilir, uzmanların verdikleri raporların bir bölümü uygulama alanı bulur. Bu raporların hazırlanan 1938 öğretim programlarında görülmektedir. 1949' da öğretim programlarına iş dersleri girmiş bulunmaktadır. Sanat ve iş derslerindeki en yüksek düzey program geliştirme çabalarının yoğunlaştığı 1953 yılıdır. Ortaokul ve lise programları ayrı yıllarda yapıldığından bir bütünlük içinde değildir ve programlar öğrencinin çağdaş davranış geliştirmesini engellemiştir. Sanat eğitimcisine yol göstermesi gereken öğretim programları eğitimciyi yanıltmaktadır sonucuna varılmıştır (Çoşkun, a.g.e, s:29).

2-5-7 Kütükçüler'in "Tarihsel Süreç İçinde Resim Eğitimi ve İzmir İlinde Resim Eğitimine Eleştirel Yaklaşım" adlı araştırması

Kütükçüler'in (1990:18-19) "Tarihsel Süreç İçinde Resim Eğitimi ve İzmir İlinde Resim Eğitimine Eleştirel yaklaşım" adlı araştırmasında şu saptamalar sıralanmaktadır:

1. Ülkemizde sanat eğitimi hemen hiç değişmeden yaklaşık otuz yıl öncesinin bilgileri ve yöntemleri ile sürdürülmekte ve sanat eğitimi dersleri büyük bir çoğunluk tarafından evilmemektedir.

2. Müfredat programları günün koşullarına uymamaktadır.

3. Eğitim programımız sanat eğitimi için uygun değil.

4. Sanat Eğitimi müfettişlerinin eski ve yanlış bilgilenmelerinden dolayı yanlış yerlerde bulundukları, pek çok okulda yöneticiler ve öğretmenler tarafından sanat

eğitimi diğer teorik dersler kadar önemsenmediği saptanmıştır. Sanat eğitimine ilişkin dersler ailede çevrede yetenekli olanların başardığı dersler olarak görülmektedir.

Çözüm önerileri ise şöyledir :

1. “Estetik Yaratıcılık” adı altında haftada bir saatlik uygulama dersine ek olarak teorik bir ders olmalı,
2. Resim dersini liselerde zorunlu hale getirmeli,
3. M.E.B. “Plastik Sanatlar” eğitimi komisyonu oluşturulmalı,
4. Okul yapımında atölye zorunlu kılınmalı,
5. Teftiş mekanizmaları gözden geçirilmeli,
6. Öğretmenlere hizmet içi eğitimler düzenlenmeli,
7. Okul yönetimleri çevre ve aileden kaynaklanan aksaklıkları giderebilmek için yaygın eğitime ağırlık verilmeli (Çoşkun, a.g.e, s:30).

2-5-8 Ünal’ın “Ortaöğretimde Çocuğun Sosyal Gelişiminde Sanat Eğitiminin Önemi” Adlı araştırması

“Ortaöğretimde Çocuğun Sosyal Gelişiminde Sanat Eğitiminin Önemi” konulu araştırmada Ünal’a (1992:21-22) göre olumsuz toplumsal koşullardan en az düzeyde etkilenebilmek için, ortaöğretim çocuğun sosyal gelişimini yani toplumsal uyumunun gerçekleştirilebilmesi için sanat eğitimine önem verilmeli ve sanat eğitimi bu yöndeki olumsuzlukları gidermek için düzenlenmelidir (Çoşkun,a.g.e, s:31).

2-5-9 Taşkıran'ın ("Yaratıcı Bireylerin Yetiştirilmesi açısından Sanat Eğitiminin Yeri ve Önemi" adlı araştırması

Taşkıran'ın (1992:23-24) "Yaratıcı Bireylerin Yetiştirilmesi açısından Sanat Eğitiminin Yeri ve Önemi" konulu araştırmasında ortaya çıkan sonuçlar şöyledir:

1. Türkiye'de sanat eğitimine gereken önem verilmemektedir.
2. Sanat faaliyetlerinin önemine inanan öğretmen ve yöneticiler çok nadir olduğu için sanat dersi öğretmenleri desteksiz kalmaktadır.
3. Okullarda genellikle yetenekleri belirlenmiş öğrencilerin çoğu sanat eğitimcisinin yöntemi olmuştur.
4. Görsel eğitimde kavramsal eksiklik vardır.

Yaratıcı bilinç eksikliğinden gelen sanat eğitimi önemsememe, ders saati azlığı, öğretmen sayısının dengesizliği v.b birçok sorunu beraberinde getirmekte, okullar yaratıcılığı geliştiren kurumlar olmaktan çok, kısıtlayıcı ve kışkırtıcı kurumlar olmaktadır (Çoşkun,a.g.e, s:31).

2-5-10 Özhan'ın "Ortaeğitim Kurumlarında Sanat Eğitime Eleştirel Bir Yaklaşım" Adlı araştırması

Özhan (1995) "Ortaeğitim Kurumlarında Sanat Eğitime Eleştirel Bir Yaklaşım" konulu araştırmasında şu önerileri geliştirmiştir:

1. Sanat eğitimi konusunda uzmanlarca rapor hazırlanması, bu raporları okullara iletilmesi, sanat eğitimi daha etkin bir biçimde gelişmesini sağlayacaktır.

2. “Resim” ya da “Resim-iş” dersi şeklinde adlandırılan dersin adının “ Sanat” Eğitimi” ve ya “Görsel Sanat Eğitimi” olarak değiştirilmesi.
3. Ders saatinin artırılması ve ortamın uygun hale getirilmesi.
4. Sanat eğitimi yetiştirmekte olan kurumların programlarının, ortaöğretim kurumlarında görev yapmakta olan öğretmenlerin okullarda ve derslerde karşılaştıkları sorunları dikkate alacak şekilde düzenlenmesi.
5. Okullarda sanat eğitimcilerinin denetleyen müfettişlerin konunun uzmanlarından seçilmesi.
6. Öğrenci , veli, okul arasında iletişim sağlanması sanat eğitiminin öneminin vurgulanması.
7. Ayrıca sanat eğitimi çalışmalarında “Gelişim İzleme Kayıtları” tutulmasıdır (Çoşkun,a.g.e, s:31).

2-5-11 Yılmaz'ın “ 1980'den Günümüze İlkokullarda Resim-iş Eğitimi ” adlı araştırması

Yılmaz (1994) “ 1980'den Günümüze İlkokullarda Resim-iş Eğitimi ” adlı araştırmasında müfredat programlarının sorunları, eğitim sistemi , okulların fiziki yapısı, branş öğretmenleri eksikliği, sanat eğitimcisi yetiştiren kurumlar, okul idarecileri ve aileler gibi çeşitli sebepler üzerinde durarak olumsuz yanlarını ortaya koyarken, “insan hayatında en kalıcı hatta ömrümüzden de kalıcı sanattan başka bir şey değildir.” düşüncesini vurgularken

- Sanatın yaygınlaşması için resmi kuruluşların yanında özel kuruluşların da ilgilenmesi bu merkezlerin uzman kişiler tarafından yönlendirilmesi.

- Bu alanda yapılan şuraların, seminerlerin, sempozyumların ve konferansların dikkate alınması,
- Şehir merkezindeki insanların dışında sanat bilincinin diğer merkezlerde de yaygınlaştırılması insanların estetik bilinci gelişirse fertler ve toplumlar arasında ilişkilerin iyileşeceği üzerinde durulmuştur.

İsmail Hakkı Baltacıoğlu' da " ilkokullar sosyal adamın ilk şahsiyetlerini veren insan fabrikalarıdır" demekle , bu çağda uygulanacak bir eğitimin ne kadar önemli olduğunu vurgulamıştır. Bu yüzden okullara büyük ve önemli görev düşmektedir. Okullar ezber ve kitabi bilgilerin okutulduğu bir okul değil, konu ile ilgili kişiliğin kazandırıldığı bir okul olmalıdır. Resim-iş dersleri sanat bilgisi vermemekle kalmamalı, çocuğa sanatkar kişiliği de kazandırılmalıdır. Yaratma olayını, sanat uğraşmalarında bulacak çocuğun sanatla eğitilmesi büyük önem taşımaktadır. Çünkü çocuk yaratarak öğrenir. Buna göre resim-iş dersinde öğrenilecek bilgi ve becerilerin çocuğun gelecekteki hayatında da sürekli kullanabileceği hatırlanmalıdır.

Bu nedenle resim-iş eğitimi okulların süsleyici bir dersi ve öğretmenlerin boş zamanlarını değerlendirdiği bir ders değildir. Çocuğun kendisini ifade etmesine yardımcı olacak ve ilkokul programlarının belkemiğini oluşturacak olan resim-iş dersleri, günümüzde sınıf öğretmenleri tarafından verilmektedir. Öğretmen, bu dersi işlemede ne kadar iyi niyetli olursa olsun, yüklü bir programın altına girmekte ve bu ders diğer derslerin uygulama alanı haline getirilmekten kurtarılmalıdır.

İlkokullarda resim-iş dersinde iyi bir sonuca ulaşabilmek için bazı ilkeleri gözönünde bulundurmak gerekir. Öncelikle her çocuğun yaratıcı güçle dolu olduğu ve bireysel farklılıklar taşıdıkları unutulmamalıdır. Her zaman yaratıcılık ve estetik yönden aynı gelişimi göstermeyen çocuklarla bu yüzden tek tek ilgilenmek gerekmektedir. Bu

medenle özellikle resim-iş eğitimi dersinde bu konuda özel olarak yetişmiş, bilgilerle ve çağdaş bir anlayışla donatılmış olan branş öğretmenleri tarafından verilmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

2-5-12 Genç'in " 12-18 Yaşları Arası Çocuklarda Sanat Eğitimi ve Yaratıcılık " adlı araştırması

Genç (1994) " 12-18 Yaşları Arası Çocuklarda Sanat Eğitimi ve Yaratıcılık " adlı araştırmasında yaratıcılığın geleceğin çağdaş toplumu için gerekli olduğunu bunu sağlamak için okul programlarında Temel Sanat Eğitiminin büyük bir yer tutmasını savunan Genç toplumun sanatı dışladığını, ailelerin bu konuda baskı yaptığını, bunun yanında bireyin içsel özgürlüğünün olmayışı, dış dünyaya karşı güven duymama hissi, yine bireyin eğitimden eziklik ve eksiklik duyması gibi...

Trabzon ilköğretim okulunda çocuklara " Dışarda resim yapıyor musunuz ? " sorusuna karşılık % 70 "ailem izin vermiyor" cevabını verdi özgün çalışmalarını ortaya koyamayan IQ yüksek başarılı öğrencilere yaratıcılık üzerine yapılan bir başka testte büyük çoğunluğu muaffak olamamıştır.

Araştırmacılar yüksek düzeyde zekanın, yaratıcılığı garanti etmediğini yaratıcılıkla zeka arasında bir kolerasyon olmadığı, daha zeki bir bireyin daha yaratıcı birey anlamına gelmediğini belirtmektedir. Bu alandaki son araştırmalar ise yaratıcılık için minimum zeka düzeyinin (IQ 125) gerektiğini ortaya koymaktadır. (Artut,2001,s:127)

Guilfort'un yaratıcılığı çözümleyen formülleri, yaratıcılığın zeka bakımından belirli yanlarını aydınlatabilmiştir. Ancak, yaratıcılık kuşkusuz zeka etkenlerine olduğu kadar, kişiliğe de bağlıdır. Ayrıca yaratıcılık ile zeka arasındaki bağıntılar arayan araştırmalar, kesin, doğrudan bağıntılar elde edememişlerdir. Öğrenciler üzerinde yapılan ve hem sınavda gösterdikleri başarıları dolayısıyla , hem de zeka testleri sonucu en zeki sayılan öğrencilerin, çeşitli alanlarda özgün düşünceler meydana getirmeleri zorunlu bir sonuç olarak belirmemektedir; hem yüksek ölçüde yaratıcı, hemde yüksek zekalı bireyler

ama bu birleşme, gözlemlerde her zaman gerçekleşmemektedir. Daha önce araştırmalarda klasik testlerde değerlendirilen zeka ile yaratıcılık birbirinden ayrıtılabilmektedir. Yaratıcılık için belirli bir zeka aşaması zorunludur, fakat bugün anlaşılmıştır ki; bir alanda yüksek bir yaratma aşamasının, yüksek bir zeka aşamasına tekabül etmesi zorunluluğu yoktur, çok yüksek bir zeka aşaması, aynı derecede yüksek bir yaratıcılığı içermektedir.

Sonuçta zeka yaratıcılıkla tek başına belirleyici bir değişken olarak düşünülmemesine ilişkin görüşün geçerli olduğu görülmektedir. Üstün zekaya sahip kişilerin yaratıcı bir kimliğe sahip üstün yapıtlar üretebileceği savı veya tam tersinin doğru olmadığını savunan sanat eğitimcileri ve psikoloğların görüşlerinde anlamlı bir fark yoktur. Burada üstün zekaya sahip bireyin yaratıcı bir kimliğe sahip olabildiği gibi, zeka düzeyi çok yüksek olmayan bireylerin de yaratıcı olabileceğine ilişkin örnekler oldukça fazladır. Ancak yaratıcılık için orta düzeyde bir zekanın olması yaratıcı davranış ve etkinliklerdeki estetiksel tutarlılığın bir göstergesi olabilir. (Artut,a.g.e, s:127)

2-5-13 Özcan (2000) “Yaygın Eğitim Kurumlarındaki Resim Programlarının Sorunları ve Eleştirileri” adlı araştırması

Yaygın mesleki eğitim tam anlamıyla bir meslek kazandırmaya ve işlevsel bir değer taşımayan bir yaklaşımla yıllarca yürütülmesi; bu, programlara katılan insanların bir meslek sahibi olmaması, meslek öğretmeye yönelik değil de el becerilerini geliştirmeye yönelik olması , bu haliyle yaygın eğitim örgün eğitim ile eşit olmaması en önemli sorunlarından. Araştırmacı bu sorunların halledilmesi halinde ortaöğretimdeki yükün azalacağını belirtmektedir. Yaygın eğitim yoluyla toplum resim eğitimini daha iyi tanıyacak ve ailelerin kendi çocuklarını etkilemede olumlu bir süreç yaşanacaktır. Özcan bu sorunlara yönelik düşünceleri şöyledir;

Örgün eğitim olsun yaygın eğitim olsun resim öğretmenleri işlerini titizlikle yapıp, resim yapma zevkini ve içinde barındırdığı gözlemciliği, estetik anlayışı öğrencilerine yeterince aşılamalıdır. Yaşamımızın her alanında estetik ve zevki , renk uyumunu yada ölçü-oranı sıkça ve bilinçsizce kullandığımızı hatırlatmalı, hayatta sadece para kazanmak

için yada gerekli olduğu için kendimizi zorlamadan da bir şeyler yapabileceğimizi ön plana çıkarmalıyız.

2-5-14 Erkan'ın "Ortaeğitimde Resim-iş Dersi Müfredat Programlarının İncelenmesi ve Sanatın Topluma katkısı" adlı araştırması

Erkan (1992) "Ortaeğitimde Resim-iş Dersi Müfredat Programlarının İncelenmesi ve Sanatın Topluma Katkısı" adlı araştırmasında müfredat programlarının, gerek programcılık açısından gerek amaçları gerekse konuları bakımından incelemeye çalıştı. Toplumun plastik sanatları iyi tanımadığı ve ön yargılı yaklaştığını belirtirken ortaya koyduğu önerilerde;

- Plastik sanat eğitimi tüm ortadereceli ve mesleki okullarda zorunlu bir hale getirilmelidir.

- Geçici olarak alınan önlemler geliştirilmelidir.

Erkan " Ancak bu top yekün eğitimin sonucunda toplumumuzda sanat kültürü artacak, sanata gereken önem verilecektir. Aksi takdirde ne gibi olurlu tedbirler alınırsa alınsın, bundan belirli sayıda öğrenci faydalanacağı için toplumun sanat hakkındaki düşüncelerinde önemli ölçüde bir değişme olmayacaktır. Diğer önemli bir husus da resim dersinin amaçlarındaki birlik ve beraberliğin olmayışıdır. Bunun yanında oluşacak yardımcı amaçlarda da bütünlük sağlanmamıştır.

Günümüzde geçerliliğini kazandığı " estetik ifadeye yatkın insan kişiliği oluşturmak" resim dersinin asıl amacını teşkil etmeli, diğer amaçlar bunun tamamlayıcısı olmalıdır. Resim dersinin gerçek amaçlarında birlik sağlanmadığı sürece, bu ders bir kargaşa olmaktan öteye gitmeyecek topluma fayda sağlamayacaktır.

Bir diğer husus da resim dersi bir atölye-malzeme dersi olarak düşünülmelidir. Öğrenmenin gerçekleşmesi uygun ortamda daha da hız kazanacaktır. Öğrenciler, atölyede derse adapte olmaları daha rahat olacaktır. Bunun yanında her türlü örnekler; Röprodüksiyonlar, kaynak kitaplar ve bol miktarda malzeme bulunmalıdır. Öğrenciye konu vermek yerine , konu seçtirmek onun yaratıcılık ve estetik görüşünü geliştirecektir.

Ortadereceli okullarımızdaki sanat eğitimi tekrar gözden geçirilmelidir. Her öğretmenin kendine göre uygulattığı programlar yerine , birlik ve bütünlük içinde planlar

uygulanması değil, bu plandaki konular aracılığı ile sanat eğitiminin asıl amacı olan "estetik" kavramı öğretilmelidir. Bu asıl amaç, öğrencilerinin beğenilerinin geliştirilecek, birey ile çevre arasındaki dengeyi bulmaya çalışacaktır. Öğrenciler yaptıkları çalışmaların faydasını bilmeli ve öğrenmelidirler. Öğretmenin amacı resim yapmasını öğretmek değil; Sanattan anlayan, iyi ve kötüyü ayırtedebilen, estetik duyguları gelişmiş kişiler olarak yetişmek olmalıdır. Tüm resim öğretmenleri bu amacın doğrultusunda eğitim yaptıkları takdirde başarı grafiyi yükselecektir. Öğretmenlerin, çeşitli bahaneleri kullanarak resim dersine gereken önemi vermemesi de sanat eğitimi olumsuz yönde etkileyecektir. Eldeki tüm imkanları seferber etmeli, her şeye rağmen dersin öneminden taviz vermemeleri zamanla başarı grafiğini yükseltecektir.

Sanat eğitiminin başarıya ulaşması için müfredat programlarını yeniden gözden geçirilerek çağdaş bir şekilde ele alınmalı , amaçlar açık ve net olarak belirtilmeli, konular çok geniş kapsamlı olarak (kitapçık halinde) hazırlanmalıdır. Bununla birlikte sanat , devlet politikası olarak gündemde kalmalı , ortadereceli tüm okulların tüm öğrencilerini kapsamalı, ders saatleri yeniden düzenlenmeli öğretmen yetiştiren fakültelerin "Branş" ve "Pedagojik" alanda daha çok iyi yetiştirmeleri sağlanmalı, mevcut resim dersi öğretilmelerinin tümünü kapsayan geniş çaplı seminerler düzenlenmelidir. Bütün bunlar sanat eğitimi istenilen düzeye ulaştırmaya yeterli olacaktır.

Unutulmamalıdır ki ; Doğa ve Sanat güzelliklerinin ayırımına varacak, düzensizliklerden, çirkinliklerden rahatsız olabilen, duyarlı bir kişilik geliştirme, ulusunun ve insanlığın sanat değerlerini tanıyan, koruyan ve onları uygarlığın ortak malı olarak benimseyen gençlerin yetiştirilmesi, önemli ölçüde sanat eğitiminin başarısına bağlıdır."

2-5-16 Arısoy'un "İlkokullarda Resim-iş Eğitimi ve Karşılaşılan Sorunlar" adlı araştırması

Arısoy'un "İlkokullarda Resim-iş Eğitimi ve Karşılaşılan Sorunlar" adlı araştırmasında çocuğun yaşadığı çevre onun eğitiminde büyük bir yer tutmaktadır. 7-12 yaş en önemli dönem olarak kabul edilmektedir. Arısoy 1928-68'e kadar olan dönemde yapılan müfredat programlarında çocuğun gelişimi ve ihtiyaçları göz ardı edilmemiştir, grup faaliyetleri ve dayanışma çok önemlidir. 1928'den günümüze 76 yıl

geçmesine rağmen pek bir yenilik sağlanmamıştır. Arısoy sorunları şöyle sıralamaktadır;
 “ O günden bugüne olan sosyal, ekonomik idari, kültürel ve teknik gelişmeler gözönünde tutulacak olursa programda hiçbir değişimin olmadığı gözlemlenmiştir.

İlkokul müfredat programlarının yeniden incelenip günümüz ihtiyaç ve koşullarına göre düzenlenmesi ve uzman eğitimciler tarafından yapılması gerekmektedir.

Ayrıca okullardan kaynaklanan problemler de vardır: okulun fiziki yapısı yetersizdir. Resim-iş atölyeleri yoktur, sınıflar kalabalıktır, yeterli malzeme bulunmamaktadır.

Ders süresinin kısıtlı olması, uzman öğretmenlerin bulunmaması, çocukların Anadolu liselerine ve kolejlere hazırlanması amacı ile sanat derslerinin amacının dışında kullanılması yüzünden sanat eğitimi, çağdaş eğitim kavramı içinde yerini alamadığı sürece, ülkemizde sürdürülen, eğitimi çağdaşlaştırma çabaları, yetersiz ve tek yönlü olacaktır. Bu çağdaş dünyanın amaçladığı yaratıcı-üretici bireyler yetiştirmede, başarısızlığımıza neden olabilir.

Çözüm önerilerinde ise düşünceleri şöyledir;

Program hazırlarken her çocuğun kendine göre bir gelişimi olduğu göz önünde bulundurulmalı ve ona göre faaliyetlere yer verilmelidir.

Resim dersleri diğer derslerin kullanım alanı olmaktan kurtarılmalıdır. İyi bir eğitim yapılabilmesi için ortaya çıkan sorunların çağdaş bir görüşle çözümlenmesi ve yeni yöntemlerin uygulamaya konması gerekir. Çağın getirdiği teknolojik gelişmelerde eğitimde de uygulanmalıdır. Bilgisayarlar artık bütün okullara girmelidir. Bunun için de Milli Eğitime daha çok güç kaynakları (mali destek) bulunmalıdır.

Yetiştirilen öğretmenler çağın getirdiği tüm yenilikleri bilmeli ve uymalıdır. Bunun için tüm öğretmenleri kapsayan kurslar açılmalıdır.

Görevi çocuğu eğitmek olan öğretmenlerin yetiştirilmesinde çocuk psikolojisi ve gelişimi öğretilmelidir. Çocuğu iyi tanıyan öğretmen ancak onu eğitebilir. Çocuğun yaratıcı gücünü ortaya çıkartmak için onu sürekli teşfik etmelidir.

İlkokul öğretmenlerinin plastik sanatlar eğitimi konusunda hizmet içi eğitimden geçirilmesi sağlanmalıdır.

Ders kitapları, yardımcı ders kitaplarının çizimlerinde uzmanlara danışılmalıdır, kitaplarda kullanılan resimlerin çocuğun estetik duyarlılığına olumlu katkıda bulunmasına dikkat edilmelidir.

Çocuğu ezberci çizimlere yönelten boyama kitapların kullanılmaması gerektiği vurgulanmalıdır.

Teknolojik gelişmeler gözönüne alınarak bu doğrultuda program yapılmalıdır.

Seçilen konular güncel ve çocuğun çevresinden olmalıdır, tekrar tekrar aynı konular işlenmemelidir, çocuğu yaratıcılığa teşvik etmelidir. kopyecilik resimden uzak durulmalıdır. Çocuğa bir konu verip onun hakkında yorumlar yapması sağlanmalıdır. Malzemeyi sınırsız tutmalıdır, çocuk eline geçen her türlü malzeme ile yaratma olayına girmelidir.

Çağı gerektirdiği her türlü malzemeyi kullanmasını öğrenmelidir.

İyi bir sanat eğitimi için gerekli tüm fiziksel şartlar sağlanmalıdır, ancak bu şekilde çağdaş ve iyi bir birey yetiştirme imkanı elde edilebilir.”

2-5-17 Ayhan'ın "Orta Öğretimde Resim Dersinin Diğer Derslere Etkisi"

adlı araştırması

Ayhan (1992) "Orta Öğretimde Resim Dersinin Diğer Derslere Etkisi" adlı araştırmasında Resmin , zihinle ilgili bir faaliyet olduğundan yola çıkarak, çocuğun gelişim evreleri sırasında resimle ilgili, öğretim programlarında resmin yeri ve diğer ders bilgileri ile olan ilişkileri üzerinde inceleme yapmıştır.

- Çocuğun ilk yaşlarda çizgi ile tanıştığını kendini anlatmak için bu yola başvurduğunu,
- Çocuklar 8-9 yaşlarına kadar gördüklerini değil bildiklerini resmettiklerini,
- On yaşında gerçekçi döneme girdiklerini ve sosyal yaşantılarını resimlerle anlatmaya başladıklarını,
- Resimle meşgul olan çocuklar yeteneklerini daha iyi kullandıklarını ortaya koyarken programdaki bilgi ve becerilerini nasıl gerçekleştirecekleri üzerinde dururken diğer derslere etkisi üzerinde durmuştur.

Programın bilgiye dayalı olması öğrencilerin fiziki ve ruhi yönden olumsuz etkilendiklerine sebep olmaktadır. Buda çocukların suça meyilli olmasına sebebiyet vermektedir. Bu tür derslerin grup çalışmaları içinde sosyal paylaşımı, zamana ve ilgilerine daim açık olduğunu ortaya koyarken, Bakanlığın bilgiye yönelik müfredat programlarını okul yönetimi öğretmen ve velilerin bu yaklaşıma destek verdikleri üzerinde ayrıntılı bir şekilde yer vermiştir.

Bunun yanında bazı resim-iş öğretmenlerinin bu derse yetenek gözü ile baktıklarını ve resim derslerinin seçmeli olması önerisini ortaya koyduklarını belirtmiştir.

Araştırmacı " Bilgi derslerine ait şekil, şema ve resimler, soyut kavramlarla analiz ve sentez yapmak zorunda kalan çocuğun en önemli yardımcısı durumundadır. Çünkü, bilhassa ortaokul öğrencileri tamamen soyut kavramlarla çözümleme yapabilecek olgunlukta değildir.

Öğrencilere edindiği bilgilerle bazı analiz ve sentezler yapabilmesine vesile olacak ortamlar sağlanmalıdır. Bunun için , resim ve iş odaları zihinsel , görsel, duyuşal ve zihinsel yönlerin harmanlandığı yerler haline getirilirse , bilgi derslerinin amaçlarına ulaşmasına, çok faydalı katkıları sağlamış olacaktır.

Bir resim dersinde, faaliyette bulunan öğrenci , problemle karşı karşıya gelir. Çözümün ilk çabaları harcar, sonuca ulaşır veya ulaşmayabilir. Öğretmenden yardım da isteyebilir. Her halukarda problemi kendisi yaşar. Sebep ve sonuçlar arasındaki ilişkiler, kendisi veya öğretmenin yardımıyla bulunur. Bu ilişkiler, her resim yapılarında tekrarlanır. Problem çözmek için takınılacak tavır ve gidişat, artık yaşantı haline gelir. Bilgi derslerinin amaçları arasında , öğretilecek bilgilerle onlarda birtakım yaşantılar meydana getirmesi önemli bir yer tutmaktadır. Resim dersleri bu amaçlara ulaşmasına çabalar hazırlamaktadır.

Resim dersleri yolu ile, öğrencilerin bilgi derslerine ait bilgileri kavrama ve anlama , başka bir deyişle hazmetmeleri sağlanabilmektedir. Hatta , resimler yaptırarak bilgilerin öğrenilme dereceleri tespit edilebilir. Bu amaçla uyguladığımız “ görsel test ” öğrencilerimizin şimdiye kadar edinmiş oldukları bilgileri, farklı bir alanda kullanma derecelerinin , bir anlatım aracı olarak resimden faydalanma düşüncelerini ve bir takım analiz ve sentezler elde etme kapasitelerini kontrol etmede hayli faydalı sonuçlar verdi.

Öğrencilerimize uyguladığımız “değerlendirme anketi” de öğrencilerimizin bilgiler kazanmaları sırasında, gerek okuldaki ve gerekse evdeki serbest resim çalışmalarının kendilerine olumlu katkıları sağladığı görüşleri ağırlık kazandı. Öğrencilerimiz , resim derslerinde faaliyette bulunurken, öğrendikleri bilgileri hatırlıyor, onlardan faydalanıyor, görsel açıklamalar yapıyor ve konulara ilgi duyarak anlamaları kolaylaşıyor. Öğrencilerimiz, resmin bir ifade aracı olarak kullanılması görüşündedirler.

Öğretimde başarılı olmanın yollarından en önemlisi, öğrencinin tanınmasıdır. Öğrenciler yaptıkları resimlerde kendilerini anlatırlar. Resmi bir dil olarak ele alıp değerlendirdiğimizde, öğrencinin iç dünyasına girmemiz mümkündür.

Öğrencilerin yaptıkları resimler ortadadır. Gizli saklı bir yanları yoktur. Yapılan işte çocuğun ahlaki ve diğer sosyal yanlarını görmek mümkündür.

İnsan konuşurken veya yazarken gerçekleri saptırabilir. Resim ve iş derslerinde yapılan işler, bu yönleriyle gözler önüne serilir. Emek ve göz boyacılık ortadadır. Değerlendirme yapmak hiç de zor olmaz.

2-6 Yurt dışında sanat eğitimiyle ilgili bazı kuruluş ve tasarımlar şunlardır;

2-6-1 Bauhaus

Nasıl ki endüstri devrimi resim-çizim dersleri ve bu derslerin gereği olan kimi yöntemlerin gerekli kılınışsa, 20. yy teknolojik devrimi de yeni tasarımcıların yetişeceği yeni bir okul tipine gerek duyar ve Bauhaus bu gereksinimlerden doğar. Bauhaus bir okul olarak 1919'da Walter Gropius tarafından Weimer'de kurulur. Çok amaçla bir uygulamalı sanat okulu olarak kurulan Bauhaus'un amacı öncelikle, gelişen teknoloji ile çağdaş sanatın işbirliğini sağlamak ve bu işbirliği ile sanatı halka götürmektir. Teknolojik devrime sanat eğitiminde devrim yaparak yanıt verecek usta-sanatçıların yetiştirilmeleri de okulun amaçları içinde yer alır. Atölyelerde belirli alanların ustaları yanında Kandinsky, Paul Klee, Moholy Nagy gibi sanatçılar da görev alır. Öğrenciler aynı zamanda bir usta-çırak ilişkisi içinde yetişir. Gropius "Sanatçı yücelmiş bir ustadır" der (Gropius, 1965)

Daha sonra bir benzeri Dessau'da açılan Bauhaus Hitler rejimi ve tutucu güçler tarafından 1933'te kapatılır. Göçe zorlanan öğretmenler İngiltere'ye, İsviçre'ye ve Amerika'ya giderek Bauhaus'un düşünce ve uygulamalarını geliştirirler ve yayarlar.

çalışma biçimiyle eskinin bir iş okulu havasını yansıtan Bauhaus'da öğrenciler;

- İlk aşamada gerecin biçimlenme ve teknik olanaklarını araştırıyorlar,
- İkinci aşamada bu deneyimlerini tasarım ve teknik bilgilerle destekliyorlardı.
- Geçmiş ve çağdaş sanatın bütün dallarında bilgi ediniyorlardı,
- Doğa derinlemesine (mikro ve makro formlar) bir bilim adamı gibi

inceleniyordu

ve sonuçta elde edilen bilgiler sanatla ilişkisi kurularak yeni tasarımlar ve yapı unsurları olarak kullanılıyordu

- Öğrencilere çok çeşitli alanlarda kendi gücünü ve yetisini tanıyabilme olanağı sağlanıyordu. (Kırıçoğlu, 2002, s:27-28)

Bu okulun öğretim anlayışı, sanatçı yetişmesindeki geleneksel doğmalara karşı duyulan, sanatı yaşantıların tam bir süreti yapmak olarak düşünmekte; sanatı, duygu ve duyumsal donatım ile yaratıcı kişilerin etkileşim halinde olduğu bir süreç olarak kabul etmektedir (San , 1979: Çoşkun ,2001, s:36).

Bu okulun asıl düşüncesi, insanın yaşantıları ile zihinsel her çeşit süreç ve malzeme olarak bütünleştiren bir yöntem geliştirip, yaşamı daha nitelikli kılmaktı (Çoşkun, 2001, s:36).

2-6-2 Waldorf Okulları

Waldorf'ta bir sigara fabrikasının işçi çocukları için Stuttgart'da kurulmuştur. Bu fabrikanın yöneticiliğine getirilen Rudolf Steiner, kendi anlayışına göre okulu düzenlemiştir. Yaratıcılık ve öğretim kesin çizgilerle ayrılmamıştır. Steiner eğitim adına hak kazanan bir eğitimin, her öğrencinin bedensel ve ruhsal gelişimi dönemlerine göre ve tam olarak eğitilmesini ön gördüğünü savunur.

Steiner'in (1969) görüşlerine göre okulun 12 yıllık bir eğitim yapması gereklidir. Her çeşit akılcılığa ve maddeciliğe karşı olan öğretim esaslarına göre, öğretmenler ve öğrenciler de sezgisel davranmaya itilmekte, her öğretmen kendi kişiliğe en uygun gelen bir biçimde öğretim yapmaktadır. Sanatsal yaratıcılık ve etkinlik en büyük ölçüde değerlendirilmektedir. Öğrencilerin yeteneklerine göre sınıflamasına gidilmemekte; istenç, sanat ve yaşam bir bütünlük içinde düşünülmekte, beden ve ruh, el baş, devinim ve görünüm bir arada, birer birlik olarak kabul edilmektedir. Duygu ve içe yönelik, akıl ve eleştirel yargılamaya eşdeğerde olarak, okul çocuğunun dünya üzerindeki yönelişlerinde yol gösterici olmaktadır.

Steiner'e (1969) göre, söz geçimi, çocuğun okumayı geç öğrenmesi bir bahtsızlık değildir. Çocuk önce resim çizmeyi ve yazmayı öğrenmeli, sanatsal öğelerle rahatça ve bolca sindirerek haşır neşir olmalıdır.

2-6-3 Owatonna Tasarısı

Amerika Birleşik Devletlerinde Mineapolis Eyaletinde, Minnesota üniversitesi tarafından geliştirilen bir tasarıdır. Bu tasarı, sanatın, yetişkin ve gençleri de içine almak üzere tüm halkın eğitiminde nasıl bir işlev görebileceğini, örgün öğretimde ve toplumsal yaşamda yararlı bir biçimde sanatla nasıl bir ilişki kurabileceği üzerinde bir incelemeyi uyguluyordu. Tasarıya 1933'de **Edwin Ziegfielt** yönetiminde başlamıştır. Sanatın okul programlarının önemli bir bölümünü kapsayacağı bir plan geliştirilerek, Owatonna içinde uygulamaya konulmuştur. Programa katılacak tüm halkın doğal estetik işlerine dayalı bir kapsamsal sanat etkinliği öngörülmüştür. Uygulamaya geçildiğinde, planın ortaya çıkardığı önemli hususlardan biri şu olmuştur. Sanat eğiticisi ya da öğreticisinin işlevi, sınırlanmış belli bir süre içinde, sanat öğretmekle kalmıyordu. Ayrıca program, tüm okulların genel eğitim örüntüsüne estetik bir vurgulamada bulunacak şekilde gelişmiştir. (Conrad, 1964,s:13-14)

Günümüzde ise “sanat eğitimi” gelişmiş batı ülkelerinde ciddi olarak ele alınmakta ve çağın değişen dinamiklerine uygun olarak sürekli yeni açılımlar getirmektedir. Bu konuda dünyadaki öncü kuruluşlardan biri olan J.Paul Getty Trust’a bağlı “Getty Education Institute For The Arts” ın 1992’deki “Beyond Creating : The Place For Art In America’s Schools” ile 1996’daki “ Building Suppor Art Education” başlıklı raporlarında özetle aşağıdaki görüşlere yer vermiştir:

1. Kapsamlı sanat eğitimi ve öğretimi sanat dışı alanlardaki yetenekleri de geliştirmektedir. Bunlar arasında olayları daha net bir şekilde görmek, doğru analiz yapmak, doğru karar vermek, farklı kaynaklara dayalı bilgileri sentezleyerek, yeni fikirler üretmek gibi yetenekler bulunmaktadır.

2. Sanat ve sanat eğitimi dünyamızın yaşadığı bu bilgi ve iletişim çağında küreselleşmenin gerekli kıldığı, farklı toplum ve insanlarla iletişim önemli oranda desteklemiştir.

3. Çevre toplum ve insan konularında kişilerin sanat eğitimine daha duyarlı bir yaklaşım içinde olduğunu ortaya konmuştur.

4. Çağdaş sanat eğitiminde video, slayt, bilgisayar gibi teknolojinin getirdiği yeniliklerin kullanılmasının ve bu tür görsel etkilerin sanatın tarihi ve estetik alanlarında yoğunlaştırılmasının sanat eğitimine önemli ve güçlü yeni bir boyut kazandırdığı vurgulanmaktadır. (Çoşkun, 2001,s: 36-39)

2-7 KURAMSAL TEMEL VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2-7-1 Kuramsal Temel

Sanat eğitiminin açıklamasına geçmeden önce diğer kavramlar gibi kuram, yani teori kavramına açıklık getirmekte yarar vardır. Buna göre bilimsel anlamda **KURAM**; olayların açıklanabilmesi ve yordanma amacını taşıyan değişkenler arasındaki ilişkileri – bağlantıları belirleyerek, sorunlara ya da olaylara sistematik bir görüş kazandıran önermedir. Ayrıca kuram, yeni hipotezlerin oluşumuna ortam hazırlar. (Artut, 2001, S:90)

Genel anlamı ile sanat kuramı ise , sanatsal düşünmenin ve tasarlamının, kullanım sanatlarına dek tüm sanatsal yaratıların doğuşunun, bunların tüketiminin ve algılanıp , izlenmesinin bağlandığı düzenlilikler kuramıdır. Sanatın varlığıyla doğuşundan, nitelik, özellik ve sınırları ile çeşitli türlerinin biçimlendiriliş, meydana getiriliş tarzlarına dek her yönüyle ilgilenen kuramdır. Sanat kuramı yukarıda sözü geçen düzenliliklerin evrimini de irdeler. **Sanat Eğitimi Kuramı** ise yaratıcı sanatsal eğitimin kuramsal ve yöntemsel temellerini araştırır. Sanat eğitim bilimi süreçlerinin yasaya benzer düzenliliklerini ortaya koyar, temel tavır alışları açıklar, temel alınacak yaklaşımlar üzerinde çalışır, sanat öğretiminin sanat, eğitim, siyaset, ekonomi ve idoloji ile olan etkileşimi içindeki dinamiğini açıklığa kavuşturur. Kuramın en önemli yanı, tümel sanat eğitiminin sorunlarına ışık tutmasıdır. (Artut, a.g.e, s:90)

Geniş bir anlamlar yelpazesini içine alan “ sanat ” ve “ sanat eğitimi ” gibi iki kavram toplumun alt bünyesinde oldukça farklı algılanıp, uygulamada “ sanat eğitimi ” kavramı basitleştirilmektedir.

Sanat eğitimi boş zamanlarımızda folklor, dans, tiyatro, ve resim gibi alanlarda keyfi bir uygulama olarak görülmektedir. Toplum, sanatı bu dar pencereden görüp, dışardan gelen (sanata inanmayan çevreler) tartışma ve yorumlar oldukça basit kalmaktadır. Sanat yalnız bir eğlence ve boşalma aracı olmamakla beraber evrensel düşüncede asitten bilimselliğe doğru farklı yorumları bünyesinde taşımaktadır.” Sanatın dışında

olan ve görüşleri değişmeyen doğa bilimcileri ; Sanata bir öğreti olarak değil, fizik ötesi olarak algılanmaktadır. Sanat süs ve fantazi olarak kabul edilmekte, bu dogmatik görüş sanatı ve eğitimini basitleştirmektedir. Evrenselliğin dışında bilimsel olmayan bir görüşe itilmeksizin, süs ve keyfi uygulamadan çıkıp kuramsal düşüncenin dışında sanat eğitimi bilimsel bir uygulama alanı bulmalıdır.

San'a (1976: 1-2) göre sanat hem öğrenme sürecinin hem de gelişim sürecinin etkin bir yardımcısı olabilir. Çünkü sanat, duygu ve düşünce arasında karşılıklı ve iç içe geçmiş bağlantıyı vurgular. İnsanın bu iki yönünün uyumunun sağlanması, bir anlamda eğitimin temel amaçlarından olduğuna göre sanat, örgün ve yaygın eğitimde yer aldığı anda, tüm eğitim süreçlerini daha etkili kılabilcek bir güce sahiptir.

Günümüzde sanat eğitimi yada okullarda sanat eğitimi, örgün veya yaygın eğitim anlayışı içinde olsun sonuçta duyuları gelişmiş bir insan yetiştirmek önemlidir. Bu konunun tümel sınırları içinde olsun veya olmasın " sanat eğitimi düşüncesi " 21 yy'dan çok daha eskilere Platon'a kadar dayanmaktadır. Bu yy'da modernizmi çok daha hızlı yaşayan dünyamız... Çoşkun'un (2001) dediği gibi "Günümüzde giderek önem kazanan sanatla eğitim, en kapsamlı anlamdaki eğitimin, akılcılığa kaymış , buna karşılık duyuların, duyuların ve tüm tinsel (manevi) eğitimin giderek daralıp sınırlanmış ve bir çeşit yalnızlığa terk edilmiş olduğu görüşleri üzerine ortaya atılmıştır."

Sanat eğitimi kuram olmaktan çıkıp, topluca konuşulması (kılğısal ve kuramsal), Almanya'da 1890'larda başlamıştır. 1901 Dresten'de, 1903'de Weimar'da ve 1905'de Hamburg'da yapılan sanat eğitimi kongreleri sanat eğitiminin gelişmesinde önemli rol oynamışlardır. Başlangıçta, sanatı ve sanat eserini, eğitimin beş aracı olarak kabul eden abartılmış bir takım görüşlerden sonra ; 1928'lerde, sanat eğitiminin, bir başka değişle tinsel eğitimin,

akılcı ve nesnel eğitim yanında yer alarak öğretime girmesi ve okullarda buna ilişkin dersler okutulması biçiminde anlaşılmaya başlanmıştır. (Çoşkun, 2001, s:19)

Read'ın Kuramı Antik düşünür Platon'a dayanır. Kuramın ilkesi; “**estetik eğitim, eğitimin temelidir.**” Görüşüdür. Birlik bütünlük ve düzen sağlayıcı özelliği ile tüm sanat eğitiminde temel olarak alınmalıdır.

Read'ın temel aldığı Platon'un görüşü özetle şöyledir:

Estetik eğitim bedene zarafet, usa soyluluk getiren tek eğitim alanıdır. Sanatı eğitimin temeli yapmadaki amaç, çocuklukta mantığın uykuda zaman işlevi görerek ussal gelişmeye yardımcı olmasıdır.

Bir başka değişle mantık çağı geldiğinde, sanat buna yer ve yol hazırlamış olmalıdır.

Read'e göre duyuların eğitimi çok önemlidir. Duyularla kazanılan estetik deneyimler, bütün ussal alanları ve bunlara bağlı tüm davranışları etkiler. Bu nedenle duyuların eğitimi insan bilincinin, zekasını ve dahası yargı yeteneğinin temelini oluşturur. Eğer bu duyular dış dünya ile sürekli ve uyumlu ilişki içinde olursa, toplumda kendisiyle barışık, kendi içinde bütünleşmiş (tutarlı) bir kişilik yaratılmış olur. Böyle uyumlu bir bütünlük sağlanamazsa, yalnız ruh doktorlarının yabancı olmadığı dengesiz tipler yaratılmakla kalmayıp daha da korkuncu doğal olana karşılık yalnız ussal ve mantıksal gerçekleri yaşama uygulamaya çalışan katı bir düşünce sisteminin de yaygınlaşmasına neden olur. (Read, 1963)

Herbert Read (1958 : 7-11), eğitimde en önemli hususlardan birinin , psikolojik yönelişleri , ruhsal tutumları bilmek olduğunu ileri sürmektedir. O'na göre estetik duyarlılığın eğitilmesi, eğitimin en önemli ve temel görevlerinden biridir. Read'ın kuramınca tüm anlatım ve ifade biçimleri, şiir ve edebiyat , müzik yada sözlü anlatım biçimleri ve gerçekliğe bütünleştirici biçimde yaklaşan her çeşit forum , estetik eğitim kapsamına girerler. Yani amaçlanan, bilincin, zekanın yargılama ve usa vurma güçlerinin aslında dayalı olduğu tüm duyuların ve ve duyuların eğitimidir. Read'e göre, ancak bu duyular dış dünya ile uyumlu bağlantı ve ilişkiler içine konabilirse bütünleşmiş bir kişilik olabilir. Demek ki sanat eğitimi

kavramıyla, salt görsel ve plastik alandaki eğitim değil, tüm ifade biçimlerini kapsayan bir eğitim anlaşılmasıdır.

Eğitimin genel amacı, her bireyde kişiliğin gelişmesine yardımcı olmak yanında, kişinin içinde bulunduğu, ait olduğu toplumsal grubun öğretilerle birliği ile uyumunu da sağlamaktır. Bunu gerçekleştirmek için de sanat eğitimi yada estetik eğitimi şarttır.

Bu anlamda bir sanat eğitiminin amaçları Read'e (1958) göre şunlar olmalıdır:

1. Tüm algı ve duyum biçimlerinin doğal yoğunluğunu korumak.
2. Bu çeşitli algı ve duyum biçimlerinin birbirleriyle ve çevreyle bağlantısında uyum sağlamak.
3. Duyuların anlaşılabilir, paylaşılabılır biçimde anlatımı.
4. Zihinsel yaşantıların anlaşılabilir biçimde anlatımı (yoksa bu yaşantılar kısmen yada tamamen bilinç dışı kalacaklardır.)
5. Düşünce ya da düşünülerin istenen biçimde anlatımı.

“Estetik eğitim teknikleri olan”biçimlendirme” (design) “müzik ve dans” , “şiiir ve dram” ve “ el becerisi” teknikleri ise, zihinsel süreçlerin geleneksel olarak bölündüğü dört ana işlev ve görevle bağdaştırmak, bu görevlerin birer ifadesi olarak tanımlanmakta yarar vardır. Bu dört işlev , düşünce, duyu, duyum ve sezgidir. Böylece biçimleme, duyumlara ; müzik ve dans sezgi ile, şiiir ve dram duygu ile ; el becerisi, hünner de düşünce ile karşılanabilir. Bu dört işlev hep birlikte bir bütün oluştururlar ki bu, dengeli , uyumlu kişiliğin geliştirdiği birliktir.” (Read, 1958, 223)

Dewey' in (1959) özellikle çocukta saptadığı dört ana ilgi :

1. "Konuşarak anlaşma"
2. "sorma ya da bir şeyleri ortaya çıkarma"
3. "birşeyler yapma ya da kurma"
4. "sanatsal anlatım"dır

Dewey' e (1959: 40-47) göre çocuğun kişisel anlatım ve sözleri aktarma olarak beliren toplumsal iç güdünün yanında , kalem , kağıt kullanma gibi, yapıcı iç güdüsü, Çağdaş eğitim sisteminde çocuğu yetiştirirken simgeleri, sesleri, ve araçları kullanarak düzenli bir uyum içinde us dışına çıkarak ki sanatta bir us uğraşdır. Bu bağlamda tümel gerekleri ortaya koyarak çağımıza cevap verecek ve tüm yetileri kullanabilecek kişiler yetiştirmektir.

"Sanat Yoluyla Eğitim" adlı kitabında **Read** , görsel sanatlardan seçtiği örneklere sık sık yer verirse de, genelde bütün sanatlar bu eğitim kapsamı içinde yer alır. Yapısında estetik nitelik olan düzenli ve uyumlu bütün çabalar sanattır ve eğitim amacı vardır ki bu aynı zamanda çocuğun oyununda, devinimlerinde , mimiklerinde ve imgelem gücünde ifadesini bulur. Sürekli ve elle tutulur formlar halinde maddeyi biçimlendirme uğraşısında ise daha tam olarak belirlenir. Dewey tüm eğitim etkinliklerinin, dış malzemeyi kullanmaya değil, çocuğun bu iç güdüsel, tepkisel etkinlik ve tutumlarına yönelik olması gerektiğini söylerken, Herbert Read ile aynı düşünüyönünde görülüyor.

Dewey' de taze enerjileri en etkili biçimde yönetmek ve örgütlemek için sanat etkinliği tek yoldur demektedir.

Lowenfeld çocuğun çizgisel gelişim evrelerini onun bir bütün olarak çok yönlü gelişimi ile birleştirir. "Yaratıcı ve ussal gelişme , (Cretive and Mental Growth,

1974) adlı kitabında şöyle yazar: “ Sanat çocuklarımızın eğitiminde önemli bir rol oynar. Çizme, boyama, çatkı (inşa) gibi etkinliklerin yer aldığı karmaşık süreçte, çocuk, çevresinde gördüğü bir çok ayrı elemanı anlamlı bir bütünlüğe dönüştürür. Bu seçme, yorumlama ve yeniden biçim verme sürecinin sonunda ortaya çıkan ürün, bir heykel, bir resim olmaktan çok , çocuktan bir parçadır. Onun düşüncüsü, onun duyusu ve onun görüşüdür. Çocuk için bu devrimsel ve birleştirici etkinlik kendini anlatmaktan başka bir şey değildir.” (Lowenfelt, 1965)

Dewey'den esinlendiği belli olan **Edmont Holmes** (1911: 164-169) de altı içgüdü saptamaktadır.

1. “Anlaşma, anlaşılabilir olma” içgüdü.
2. Dramatik içgüdü devinim ve eylem isteği.
3. Sanat içgüdü çizmek, boyamak, model etme isteği
4. Müzik iç güdüsü.
5. Sorma- soruşturma içgüdü
6. Yapıcı- kurucu içgüdü.

Bunların tümünden keskin çizgilerle ayıran sorma-soruşturma içgüdü, bilme isteği, eğitim sistemini belirgin bir şekilde kaplamıştır.

Jaensch (1930: 41-48) göre amaç salt estetik kültür aramak ya da mantıksal düşünmenin zayıflamasına varacak bir dizge yerleştirmek değildir. “ Üretici bir mantıksal düşünme , pozitif bilimlerde de , mantıkcının öne süreceği ideal düşünme süreçlerinden çok daha fazla, sanatçının ve çocuğun zihinsel yapısına benzerlik gösterir”.

“sanatçılar yetiştirmek”tir derken Read’ın işaret ettiği, çeşitli anlatım biçimleri içinde tüm yeti ve yetenekleri ile çaba gösteren bütün insanlardır.

Böyle bir sanat eğitimi süreci şöyle sıralanır;

Kişi görerek, işiterek, dokunarak dış dünyayı duyuları ile algılar. Bütün bu yoğun algı sürecini içine sindirerek duyumsar. Yine bu malzemeyi usunda birleştirip ayrıştırarak bir sonuca varır ve sonuçta duygu, düşünce ve imgelerini bir anlatım formuyla görselleştirir. Böylece dengeli ve mutlu olur.

“Sanat yoluyla eğitim” görüşünün temel ilkeleri ise özetle şöyledir:

- 1- İnsan doğasında bulunan bütünleyici estetik nitelik.
- 2- Estetik olarak nitelikli formların yapısından kaynaklanan bütünleyici özellik.
- 3- Sanat deneyiminin ve yaratıcı etkinliklerin organik, bütünleyici yapısı ve süreci

Bütün bu özellikler yaratıcı bir etkinlik olarak sanat deneyimi içinde bir araya gelerek çocuğun bir bütün olarak gelişimini güçlendirir.(Kırıçoğlu, 2002, s:25)

Herbert Read’ in sanat yoluyla eğitim kuramı kendi sözleriyle şöyledir: “Bir insanda gelişme ancak görülebilir ya da işitebilir simgelerin anlatımı yoluyla olur. Eğitim böylece bir anlamda bu anlatım biçimlerinin geliştirilmesidir. Bu da çocuğa ve yetişkine nasıl devinimler yapacağının, imgeler, sesler, araçlar ve kullanım nesneleri yaratacağının öğretilmesidir. Bir insan eğer bütün bunları yapabiliyorsa, işte o insan tam olarak eğitilmiş insandır. (Read , 1923)

Bu ilkeler ışığında sanat eğitiminden beklenen ise şöyle sıralanabilir:

- 1- kişi yaptığı her işte, hangi meslekte olursa olsun duyularla kazandığı deneyimleri, ussal olarak işlemleyerek bir anlatım formuna dönüştürebiliyorsa ve bu davranışını çevresiyle sürekli uyum içinde sürdürüyorsa sanatçıdır.
- 2- Eğitimin amacı birey açısından, toplum açısından bu uyumu sağlamaktır. Bu uyumu en iyi sağlayacak sanat olduğuna göre sanat eğitimi eğitimin temeli olmalıdır.

3- Sanat yoluyla eğitim tüm sanatları kapsar. Dahası, yaşam kendi başına bütün yaşamsal ve gizemli kaynaklarıyla zaten estetikdir. Görmek ve bu kaynağı sanat yoluyla yaşamak gerekir.

Sanat eğitimini aynı yıllarda etkilemiş bir başka güçlü isim “**Schaefer- Simmern**” dir. Simmern “Sanatsal Yetilerin Açılımı” (The Unfoldining of Artistic Activity) adlı kitabında şöyle der:” ... mademki sanatsal nitelikte biçimlendirilmiş her nesne yaratıcısının etkisiyle bir düzen denge sergiler denilebilir ki, sanatsal bir yapıt da denge ve düzen etkisini çevrede ve yaratıcının kendisi üzerinde gösterir. Öyle ise, bir toplumda gizli kalmış sanatsal yetilerin ortaya çıkışı genelde eğitsel bir etmendir. Bu eğitim süreci içinde uzman yetiştirmekten çok dengeli ve tam insan yetiştirmek tek amaç olmalıdır (Simmern , 1961).

Bir başka deyişle; sanatçının sanatı biçimlendirdiği kadar, sanat da sanatçıyı biçimlendirir. (Kırıçoğlu, 2002,s:26) sanatçıya biçim verdiği gibi öğrenim süreci içinde farklı kişisel fenomenleri içinde barındıran öğrenci merkezli sınıflardır. Bu psikolojik öğrenim sürecindeki kişilikler sanat eğitimi yoluyla farklı bir biçim alacaklardır. Kişilikler sosyo-kültürel yapı ile ayrı ayrı birer evren oluştursalar da sanatın kozmösunda birleşerek olumlu, ılımlı, esnek ve duysal olarak eğitilmiş birer şahsiyet olarak karşımıza çıkacaklardır. Tabii öğrenim sistemine üç boyutlu bakarsak...

Üzerinde durulması gereken konulardan biri de öğrenme kavramının kendisidir. Diğer alanlarda olduğu gibi, sanat veya görsel sanatlar eğitimi alanında da, eğitim ve öğretim bir bütündür. Ne var ki, matematik, coğrafya veya fizik öğrenme kavramı ile, sanat öğretme kavramı aynı biçimde değerlendirilmemelidir. Çünkü birinde somut ve kesin olan, bilimsellik içerdiği için öğretilbilir kavramlar; diğer alanlarda ise eğişken, özgün farklı biçimlerde ortaya konmuş ürünlerle örneklenebilen, bireysel farklılıklara dayalı, sezgi ve algı yoluyla kavranabilen kavramlar karşımıza çıkar. Sanat alanında uygulamalı veya teorik çalışmalarını sürdüren pek çok araştırmacı ya da sanatçının “Sanat öğretilmez , kavratılır.” Yargısında birleştikleri dikkate alınırsa, bunun çelişik bir durum olduğu düşünülebilir. Ancak “öğretim sözcüğü” ile, sanatın kendisinin değil, algılama biçiminin öğretilmesi amaçlanmaktadır.

Bireyin çevresiyle iletişim kurarak, edindiği davranışlar sonucu, yeni davranışlar kazanır. Çevresindeki uyarıcıların hangisiyle iletişim kuracağına kendisi karar verir. Bu nedenle, öğrenme bireysel bir etkinliktir. (Erdem ,1995;16) bu belirlemeden de anlaşılacağı gibi, diğer alanlarda da geçerli olan bireysellik, görsel sanatlar eğitiminde, öğretim yönteminin, belirlenmesinde oldukça önemlidir. Sanat eğitimi ya da, sanat öğretimi, çevredeki uyarıcıların, bilinçli olarak, öğretim sürecine katılmanın sağlanması eğitim sürecini yönlendirmesi olarak tanımlanabilir. Bu yönlendirmeyi en iyi şekilde yapacak öğretim yöntemleri, sanat eğitimi için idealdir.

Piaget; Resim yapmak çocuk için simgesel bir oyundur. Çocuk bu oyunda ortaya koyduğu şey onun duygusal ve düşünsel yaşamıyla imgeleridir. Çocuğun uyum sağlaması gereken toplumsal, nesnel gerçekler dünyası ile çelişkileri, istekleri, sevinç ve tedirginlikleriyle bir iç dünyası vardır. Birinciyi ortak anlatım aracı olan dil ile anlatılabilen çocuk ikinciyi bu dil ile anlatmayabilir. Bu nedenle çocuğun çocuk sanatı olarak adlandırılan-ki kesinlikle sanat değildir. Bu ilk kendiliğinden simgesel anlatımları gerçekliği toplumu kısaca nesnel gerçekleri, benimseme ile “ego” nun dışavurumunun bir yansımasıdır. Bu eşkesinden başka bir şey değildir.

Shuler ve Berta Hattwich, çocukların sanat ürünlerinin, malzeme seçimlerinin ve çalışma sırasındaki davranışlarının onların kişilikleri ile nasıl ilişkili olduklarını araştırmışlardır. 150 çocuk üzerinde yapılan bu çok yönlü çalışma , ortam seçiminin çocuğun kişiliğinin, gerçekçi ve abstrack (soyut) anlatım biçimlerine nasıl yansıtılacağı konusundaki çeşitli yöntemlere de dikkati çekmiştir. Victor Lowenfelt’in çocuk sanatı teorileri, çocuklarının deneyimlerinin değerine olan inancına ve onların yaratıcı, hayal gücü yüksek fark etme özelliklerine dayanır, yaratıcı işlevi çocuğun gelişiminin en etkin temeli olarak görür.

Rudolf Arnheim, entelektüalist görüşe “çocuklar ne biliyorsa onu çizer”, kendi ise çocuklar ne görür ise onu çizer” görüşü ile karşı çıkmıştır. Bu alandaki en kapsamlı araştırma özetlerinde birinde Dales Haris okul öncesi çocukların nasıl

çalıştıkları konusunda başka varyasyonlara anlatan birkaç çalışmasından söz eder: “çocuk ne hissederse onu çizer” Jue King Mc Free, algılama yanılma teorilerinde sanatsal ürünü önceleyen ve şartlayan çevresel koşullara ağırlık vererek Arheim ile aynı görüşü savunmuştur. Sir Herberk Read, C.G.Junh’un düşüncelerinden yola çıkarak, her insanın şuuraltı kişiliğinin bir parçası olan sembollerinin çok sık tekrarlanması da kanıtlandığı gibi, okul öncesi sanatın evrensel bir karakter taşıdığını belirtmiştir (Gaitskell ve Hurwitz, 1970), (Artut, a.g.e,s: 97)

San’a göre “çocuğun ve gencin sanat eğitimi” başlıklı yazısında sanat eğitiminin önemine ilişkin teorik görüşleri şunlardır. Eğitim ve öğretim sistemleri hemen bütün dünyada kuramsal ve kılgsal olarak zekayı geliştirmeye yöneliktir. Bu sadece bilgi aktarımında ezbere dayalıdır, yaratıcılığa, düşlem’e yer vermemektedir.

Öğretim planlı, kontrollü ve planlı örgütlenmiş öğretme etkinlikleridir. Ve öğrenme kuramını öğretime uygulayan psikoloğların başında SKINNER gelmektedir. BRUNER ve AUSUBEL de, bilişsel alan kuramı üzerinde çalışarak “buluş yoluyla öğretim” ve “sunuş yoluyla öğretim” modellerini geliştirmişlerdir. Öğretimin düzenlenmesine ilişkin ortaya koyan GAGNE ise, bilgiyi işleme kuramından yola çıkmıştır. Öğretim süresince, hedefleri, öğrenci özelliklerini, öğretim etkinliklerini ve bu değerlendirmeyi dikkate alan eğitimciler de, öğretimi, sistem yaklaşımı ile ele almaktadırlar. Buna göre programlı öğretim, buluş yoluyla öğretim, sunuş yoluyla öğretim, Temel öğretim ve

okulda öğrenme gibi modeller geliştirilerek “davranışçı yaklaşım” ve “davranışçı ve biçimsel yaklaşım” kavramından yararlanılmıştır. “ kavram öğrenme de bilişsel gelişimin en önemli konularından biridir.” (Candan, 1984;1) Pieget tarafından önemi vurgulanan ve 20 yılı aşkın bir süre, özellikle Amerika’da gerçekleştirilen deneysel araştırmalar “klasik” davranışçı öğrenme modelleriyle “yeni” davranışçı öğrenme modellerini karşılaştırma olanağı vermişlerdir.

Gagne'ye göre okul öğrenmelerinde en çok kullanılan öğrenme türleri, ayırt etme, kavram öğrenme, ilke öğrenme ve problem çözmedir. Eğitimin en önemli amacı ise, problem çözme davranışını geliştirmektir. Öğrenci, kavram öğretebilmek için ayırt etmeli ilke öğrenebilmek için ilke ile ilgili kavramları, problem çözmek için ise, problemle ilgili ilke ve kavramları bilmek zorundadır (Selçuk ,1995;179).

Ayırt Etmeyi Öğrenme

Kavram Öğrenme

İlke Öğrenme

Problem Çözme

2-8 Öğrenme Türleri

Sanat alanında geçerli olan kurallar ilkeler ve bilgiler yalnız başlarına değil, birbirleri ile olan ilişkilerine göre değerlendirildiği için, sanat eğitimi veya öğretiminde öğretmek değil kavratmak amaçlanmaktadır. “ öğrenme bireysel bir etkinliktir yargısı sanat eğitiminin temel ilkelerinden biridir (Erden, 1995;161).

Sanat eğitimi alanında bireysellik, bu alanın niteliklerinden kaynaklanan vazgeçilmez özelliğe dönüşür. Problem çözme davranışı, uygulamanın her aşamasında, öğrenmeden çok , kavratmayı gerektirdiğinden eğitim sürecinde de, öğretmeden çok, kavratmaya yönelik uygulamalar yapılır (Emralı, 2002, s:216).

Çağdaş öğrenme kuramına göre öğrenmek için aktif katılım gereklidir ve öğrenenin kendi geliştirdiği sonuçlar onun dışında bir standarda göre değil,

gerçeğe göre anlamlı olmalıdır. Bundan dolayı eğitimde sürekli farklı bakış açılarına ve aktif öğrenme tarzlarına yer veren, nesnelerle bireyin kendi yaşamı arasında bağlantı kuran, deney/uygulama yapma tahminde bulunma ve sonuçlar çıkarma imkanı veren yaşantılara öncelik verilmelidir. (Buyurgan, 2002, 106)

Eğitimin istenilen amaçlara ulaşılması için öğretimle birlikte ele alınması gerekmektedir. Öğretim, kazanılması istenen bilgi ve becerileri kapsamaktadır. Zihinsel gelişim, yaş ve bireysel farklılıklara göre düzenlenmiş bir öğretim programı, alanların kendi özellikleri içinde düşünülmektedir. Bilgi ve becerileri, ancak bu farklılıkları gözeten yanlarıyla hazırlanmış öğretim yoluyla kazandırılmaktadır.

Bu anlamda sanat eğitimi de özel öğretim yöntemleri bakımından incelenmiş kuramlar geliştirilmiş; sanatın neyi, nasıl, hangi biçimde öğretileceği üzerinde durulmuştur. Bu sıralama ile diğer alanlarda benzerlik taşıdığı izlenimi verebilir. Ancak sanatı özel öğretimi çok daha kapsamlı olmak durumundadır. Çünkü sorun yalnız “öğretmek” değildir. Bu nedenle kullanılan yöntemlerde farklı olabilmektedir. Günümüz çağdaş sanat eğitiminde çocuğu; yaratıcı düşünce analizi yapmaya, bir kavram elde etmeye, buluş yapmaya ve bulduğunu değerlendirmeye götürmek yönündedir. Bu uğraşları sırasında öğrenciyi destekleyen birtakım bilgileri ona kazandıran çalışmaları kapsamaktadır. Örneğin göz eğitimi, doğa incelemesi gibi yöntemin ana ilkesi; kişinin kendi kendine bir “seziş”, bir “anlayış” ya da sanat alanında “bir kişilik” kazanmasını sağlamaktır. Çocuğun gelişimi evreleri içinde tanımak; kendi doğal evresi içinde dünyayı nasıl algıladığını bilmek ve ona göre bir yol izlemek gerekmektedir. Sanatın öğretilebilir boyutundan yararlanırken; doğal evresindeki durumunu dış gerçekle

ıkmamaya özen göstererek, ancak onun dışavurumlarından cesaretini artırmaya çalışarak bir sonraki evreye ya da daha yüksek bir yorumlamaya doğru cesaretlendirmek gerekmektedir. Burada kastedilen şey; dış gerçeğin çizilip boyanarak doğru bir şekilde anlatılması değildir. Onu kendi anlatımında başarılı olmaktan duyacağı “haz” ile karşılaştırmaktır. (Artut, 2001;101)

Sanat eğitiminde bir yaklaşımında ünlü ressam, renk kuramcısı ve eğitimci Josef Albers'in de dediği gibi “ sanat eğitiminde yöntem diye birşey yoktur. ; yöntem eğitimcinin kişiliğidir.” Sanat eğitimcisi sergilediği sanatçı kişiliği ile öğrenci üzerinde sanat heyecanı yaratabilir. (Gençaydın, 2002; 29)

Sanat eğitiminin amacı sanat için eğitim, yani belli bir dalda uğraşısı olan bir sanatçı yetiştirmek değildir. Amaç sanatla eğitimidir. Gerek sanat uğraşısında bulunan kişide, gerek sanat eseriyle karşılaşp onu değerlendiren harekete geçen tüm zihinsel yeti ve süreçleri, duyu, duyum, algılama, imgeleme, düşünme, anma, çağrışım gibi güçleri eğitmektir. Sanatı algılamaya hazır ve sanatı seven, hem eskinin, hem çağının sanat olgularını (phenomenon) algılayıp değerlendirebilecek yetenekli kişiler yetiştirmektir. (Çoşkun, 2001; 19-20)

Bugün sanat eğitimi denince , yalnız bir öğretim dalı değil, eğitim ve öğretimi tümü ile kapsayan ve onları yenileyen bir ilke anlaşılmaktadır. Genel eğitimin bütünleştirici bir bileşeni ve tinsel eğitimin temeli olarak sanat eğitimi, kişiliğin uyumlu ve bir bütün olarak gelişimi sürecinde, kişideki yaratıcı ve üretici güçlerin gözetilip güçlendirilmesini amaçlar. (San, 1979 :4-5)

Genel Eğitimin bütün basamaklarını kullanırken eğitim kuramcıları ve eğitimciler her öğrencinin farklı bir dünyası olduğunu ve bu dünyaların ekonomik ve kültürel farklılardan doğduğunu bilmektedirler. Gardner “ eğitim eğer farklılıkları ciddiye alıyorsa, bütün bireylere en etkili bir şekilde hizmet etmelidir.” Diyerek öğrencilerin aynı düşünüş tarzına sahip olmadıklarını vurgulamıştır. (Demirel, 1998) Gardner bu farklılıkların yedi ayrı yönde olabileceğini söyleyerek çoklu zeka kuramının temellerini

atmış ve yeni öğretim yöntemlerin düşünülmesini sağlamıştır. Temel alınan çoklu zeka kuramında öne sürülen bu yedi tip zeka türü; mantık-matematik, uzamsal (görsel), müzikal, bedensel, sosyal, özedönük (duygusal) ve dil (konuşma) olarak gösterilmektedir. Birleştirilmiş sanat eğitimi yöntemi (BSEY) (Discipline- Based Art

Education, DBAE) kapsamında da dikkate alınan bu özellikler dört disiplin içinde (sanat tarihi, eleştiri, estetik ve sanat uygulamaları) ele alınmaktadır. (Eisner, 1998). Armsrong' a (1994) göre eğitim programlarında hedef belirlenen çoklu zeka kuramları dikkate alınmalıdır. Bu kurama göre öğrencilerin derste hazırbulunuşluk seviyeleri verilecek ders bilgileriyle nasıl geliştirilebilir düşüncesi ön planda olmalıdır.

Armstrong (1994) öğretilmesi planlanan konunun bir zekadan diğerine nasıl uygulanabileceğinin düşünülmesini önermektedir. Örneğin öğretmen resim – iş dersinde dil zekası ile ilgili hedef belirlerken “konuşmaları ve yazılı metinleri nasıl kullanabilirim ?” diye kendisine sormalıdır. Öğretmen bu sorgulamayı öğrencilerle sanatın doğasını tartışırken veya bir sanat eserini incelerken kullanabilmelidir. Böylece yalnız resim yapıyor gibi bir dersin yanında uzamsal, bedensel, müzikal, mantık, sosyal ve özedönük zeka yönünden diğerlerine göre farklı olan öğrencilere de ulaşmanın yolları aranmalı...(Gökay, 2002:128) ve genel eğitimin içinde kitlesel olarak yer alan öğrencilere bireysel şekilde yaklaşılmalı ve sınıfta hedef çözüme tümel gidilmelidir.

Kuramsal ve kılgsal olarak uygulanan ve yaşanan karmaşıklık içinde şekli olmayan bu kötü kütle, bir birikim olarak ortaya çıkan genel eğitim sürecidir. Ülke koşullarına tam anlamıyla ayak uyduramamaktadır. Genel eğitimin çağımız koşullarına tam adapte olamamasının sebebi eğitimin lokomotifi olabilecek genel sanat eğitiminin sosyo-kültürel, ekonomik teknolojik ve ideolojik nedenlerden dolayı deformasyona uğramasından kaynaklanmaktadır. Kısa dönemli politik çıkarlar sebebiyle hatırlanan eğitim, acemi bir şekilde restore edilirken saptanan eğitim politikaları ekonomik, sosyolojik ve kültürel yönden yetersiz kalmaktadır. Bu olumsuz yansımalar genel sanat eğitiminin uygulama alanını daraltmaktadır.

Yaşanan gerçekte sanat eğitimi genel eğitimden, genel eğitim saptanan eğitim politikalarından, bu da yaşanan ekonomik, sosyal ve kültürel koşullardan soyutlanamaz. Sanat bir üst yapı kurumudur, doğal olarak alt yapıdaki oluşum ve değişimlerden

etkilenir. Her şeyden önce çağdaş uygarlık düzeyinde, ülkemiz koşullarında, eğitim sistemimiz içinde nasıl bir sanat eğitime gereksinim vardır, sorusunun doğru yanıtlanması gerekir. (Çoşkun, 2001: 20)

Kültürü gelecek nesillere yaymanın bir çok yolları vardır. Örneğin aile, sosyal çevre vb. Ancak bu olguyu en iyi şekilde verebilecek kurum okuldur. Bu düzen içinde verilen kültür değerlerine uygun çağdaş bir eğitimle , çağın gereksinimlerine cevap verebilen üretime yönelik, sosyal ve bilimsel açıdan yeterli bireyler yetiştirmek mümkündür. Maalesef günümüzde Türk eğitim sistemi bu aşamayı gerçekleştirememektedir. Çeşitli sorunlardan kaynaklanan bu eksiklikler nedeniyle eğitimin hedefleri gerçekleşmemiştir. Tüm bu eksiklikler içerisinde verilen eğitimde zeka ve yaratıcılığın eğitim yoluyla gerçekleştirilebileceğini, amacın insan beyninin geliştirilmesi olduğu gerçeği ikinci plana atılmış, ezberciliğe dayanan beyni bilgi ile doldurmak ilk hedef olmuştur. Sistemimizdeki bu bozukluklar sonucunda yetiştirmekte olduğumuz neslin, kendi kendine yetmediği, gereğince üretici ve yaratıcı olmadığı, sanatsal yetilere ulaşamayıp estetik ve bilimsel düşünce mantığı kazanmadığını gözlemlemekteyiz (Genç, 1999: 20)

Sanat ve sanat eğitimi, ciddi bir uğraştır. Bilim ve teknikten soyutlanamaz. Hem sanatsal hem bilimsel tavır gerektirir. Sanat ve sanat eğitimi, birey toplum için bir lüks değildir, zorunlu değil ama doğal bir gereksinimdir.

Genel eğitim sistemimiz içinde yer alan sanat eğitiminde, sanat bir amaç değil aşan bir süreç olmalıdır. İstenen; gençlerimizi yalnızca sanat adına eğitmek değil, sanat yoluyla onları mutlu etmektir. Mutlu olmak gerçeklerden uzaklaşmak anlamında değildir. Ancak, mutlu ve dengeli kişi ve kişiler daha mutlu ve güzel bir dünyayı yaratmada etkin olabilir (Çoşkun, 2001 : 21)

Sanat eğitiminde kesin, sınırlı , katı yöntemler geçerli değildir. Sanat eğitimi, temel ke ve amaçları doğrultusunda bireysel eğitim gerektiren özelliklerdir, her öğrenciye bir yöntemle yaklaşmak, yol göstermek gerekebilir. (Etike, 1995 :47-54)

2-9 SANAT EĞİTİMİNİN GEREKLİLİĞİ ÜSTÜNE

İnsanın yaratıcı güçleri iki kaynaktan beslenir. Bunlardan birisi yetenek, diğeri ise eğitimidir. Yetenek genetik bilimin konusudur günümüzde hala üzerinde çalışılmaktadır. Eğitime gelince; yaratıcı güçlerin ortaya çıkarılmasında çok büyük bir paya sahiptir ve insanlar tarafından kontrol edilip düzenlenirler.

Sanat eğitimi insanın (kişinin) genel eğitim içinde kendine özgü yönetim ve ilkeleri olan özel bir alandır. Sanat eğitiminin gerekliliği üstüne düşünürken ister istemez 'sanatın gerekliliği' düşüncesi öne çıkmaktadır. Öte yandan gerekliliğine inanılmayan ya da ne kadar önemli olduğu tam anlamıyla ortaya koyulmamış, düşünsel temelleri oluşmamış bir eğitim alanında ne kadar başarılı olabileceği açıktır. "kabul etmek gerekir ki, uzmanların ve yöneticilerin, sanat derslerinin bilgilenme ve deneyim kazanma için en etkili araç olduğuna ve görsel yetiye sahip olmadan üretken düşünmenin hiçbir alanda kesinlikle mümkün olmayacağına kesin olarak inanmadıkları sürece öğretim planlarında sanata önemli bir yer vermeye hiç hakları olmamalıdır." (3) buradan da anlaşılacağı gibi sanatı bireysel ve toplumsal anlamda ne kadar gerekli olup olmadığının sorgulanmasını, sanat üzerine yapılacak her türlü tartışmanın ön koşulu olmaktadır. Başka bir deyişle 'sanatın gerekliliği' düşüncesi benimsenmeden, 'sanat eğitiminin gerekliliği' veya 'sanat eğitiminde öğretmen yetiştirme' üzerine yapılacak her türlü tartışma anlamsız olacak ve boşa kalacaktır. O halde sanatın gerekliliğini ortaya koyan düşünceler aynı zamanda sanat eğitiminin gerekliliğinin de düşünsel temellerini oluşturacaktır.

Bacon, insan kafasının uygun bir öğrenim yardımıyla giderilmeyecek eksiği yoktur. (4) İşte sanat bu eksikliklerden çoğunu gideren öğrenme biçimlerinden birisidir. Öğrenme bilgiye duyulan ihtiyaçtan doğar ve aydınlanma (bilgiyle donanma) isteğidir.

Çağlar boyunca bireylerin gelişimine, yeniliğe ve değişime açık olduğu toplumlar kendi kendilerine yeterli olabilmeyi başaramışlardır. Yine aynı toplumların eğitim

sistemlerinde de gelişim, yenilik ve değişim söz konusudur. Çünkü eğitim sürecine dahil olan potansiyel olarak o toplumun aynı zamanda geleceğidir. Bu nedenle çağdaş dünyanın gerekleri dahilinde bir eğitim süreci kaçınılmazdır. (İşbilen, 2002 ,s: 143) Burada sanat eğitiminin yeri çok önemlidir. Sanat eğitimi bilimin oluşmasının yanında duygular aracılığı ile etik değerlerin kök salmasına bir neden oluşturmaktadır. Etik değerlerin paralelinde gelecek kaygısı, daha iyi bir düzen ve mutlu yaşama kavuşma isteği doğuracaktır. Buda uygarlaşmayı getirecektir.

Sanat eğitiminin bir gücü olan merak, bilimsel merakı da uyarır. GALİLE der ki "insan uygarlığa soru sormakla adım attı." Soru sormak için görmek ve sezmek gerekir. (Gökaydın , 1990,s:6)

İnsanoğlu bildiği tanıdığı şeylere merak duyar, sever ve sahip çıkar. O nedenle sanat eğitimi sadece sanatçı yetiştirmeyi hedeflemez. Bireyi topluma hazırlamak. Faydalı kılmak, sadece sanat eseri üretmek değil, üretileri anlaması, estetik bakmasını sağlamak onun hedefleri arasındadır. Sanat toplumdan ayrı, hayattan ayrı değildir. İnsan yaşamının her evresi sanat olayları ile doludur. Ancak sanat eğitimi olmadan bu olayları görebilmek pek mümkün değildir. Sanat eğitimi baktığımızda öğrenmeyi öğretir.

İşte burada sanat eğitiminin önemi daha çok ortaya çıkar. Çocuk yaşta verilmeye başlanan sanat eğitimi sayesinde birey sadece sanatsal olayları değil çevresindeki olayları daha iyi anlayıp değerlendirme becerisi kazanır. Yalnızca bakmayı değil , görmeyi, işitmeyi , sentez yapabilmeyi öğrenir. Sanat eğitimi sayesinde kazandığı estetik görüş ve yaratıcılık yetisi yalnızca sanat alanlarında değil bilim ve teknik alanlarında da uygulama becerisi kazanır. Zaten yaratıcılığı dar bir alanda düşünmek yanlış olacaktır. İnsan yaşamının tüm evrelerinde yaratıcılığa ihtiyaç duyulur. Bu da kişinin hayattaki başarısını ve hayattan zevk almasının doğrudan etkileyen bir faktördür. İnsan hangi meslekte olursa olsun yaratıcılığa onun getirdiği analiz ve sentez gücüne ve çözümleme becerisine ihtiyaç duyar. Yetersiz bir sanat eğitimi alanında hayata atılan bir insan, çevresindeki sanat olaylarından bihaber olacaktır. Ona göre en mükemmel bir sanat eserinin de pek fazla bir değeri yoktur. Çünkü bu tür şeylere tamamen yabancıdır.

Gelişmiş bir kültür ve ekonomiye ulaşmak için eğitim şarttır. Bu gelişmeyi sağlayacak olan eğitim amaca uygun bireyler yaratılmasında da en önemli etkindir. Eğitim insanın duygu, düşünce, karakter, beden ve ruh güçlerinin geliştirilmesi olayıdır. Eğitim bireylerin gelecekteki yaşamlarının en önemli parçası konumundadır. İyi bir eğitimden geçirilen çocuk, olaylar karşısında daha mutlu tutarlı ve çözümleyici tavırlar gösterecektir. Zaten eğitimin amacı; bireyi, bireysel olarak geliştirmek, topluma uyum göstermesini sağlamak ve kültür yaratmak için geliştirmek ve sosyalleşmesine katkıda bulunmaktır. Bu açıdan bakarsak, eğitimin amacı sadece kültür değerlerini aktarmak değil, çocuğu kültür oluşumuna katkıda bulunabilecek şekilde yetiştirmektir. (Genç , g.e, s: 18-19)

Ernest FİSCHER “Sanatın Gerekliliği”nde şöyle diyor: “ İnsan bir başkasının hayatına , sorunlarına yönelmesi, kendini bir resim, müzik parçası ya da bir roman , film , film kişisi ile bir görmesi neden oyalayıcı, dinlendirici, eğlendirici olsun? Böyle gerçeklik dışı olaylara neden yoğunlaşmış, gerçekleşmiş gibi tepki gösterelim? Yazar bu sorunun karşılığını da kendi veriyor. Diyor ki : “ Eğer yetersiz bir yaşayıştan, daha mutlu bir yaşayışa , tehlikelerden uzak yaşantılara kaçmak istiyoruz dersek, o zaman yeni bir soru çıkıyor ortaya ; Yaşayışımız neden yeterli değil ? neden gerçekleşmemiş yaşamlarımızı başka görüntülere, başka biçimlerle gerçekleştirmek istiyoruz. ? “Belli ki kendini aşmak istiyor insan. Tüm insan olmak istiyor. Aynı bir birey olmakla yetinmiyor. Bireyciliğin bütün sınırları ile onu yoksun bıraktığı, ama onu genede kısıp özlediği bir doluluğa, daha doğru, daha anlamlı bir dünyaya geçmek için çalışıyor... istiyor ki “Benliğinde” ötede kendi dışında, ama yine de kendi için geçilmez bir şeyin parçası olsun. “İnsan, bu bütünlüğe ancak başkalarında kendi yaşantısı olabilecek yaşantıları görüp , onları kendinin kılmakla varabileceğini sezer. Ne kadar ki insanın gerçekleştirebileceğini düşündüğü yaşantılar, insanlığın bütün olarak geçebilecek her şeyi içine alır. Bireyin bütünle böylece kaynaşması için geçilmez bir araçtır sanat.”

Salt olarak ne sanat kendi içindir ne de toplum içindir. Çernişevski şöyle diyor. “Sanat sanat içindir” düşüncesi günümüzde “ Servet servet içindir ” vs. Düşüncesi

kadar acayip bir düşüncedir. Beşeri faaliyetlerin tümü insana hizmet etmekle yükümlüdürler. Yoksa kısır ve gereksiz uğraşmalar olarak kalırlar. Servet, insan tarafından kullanılmak, bilim insana yol göstermek için vardır. Sanatta kısır bir zevk olmamalı esaslı bir iyiliği gözönünde tutmalıdır.”

Çernişevski, burada sanatın topluma hizmet etmesi gerektiğini vurguluyor. Öyle ise sanatın topluma katkısı nedir ?

Bu soruya cevap vermeden önce Selçuk MÜLAYİM “Sanata Giriş” kitabında şöyle diyor: “... bütün yozlaşmalara rağmen Müzik, Resim, Edebiyat, Sinema olmasa her halde endüstrileşmekte olan çağdaş şehir kültürü içinde boğulup kalırız.” Sanat insanoğlu varoldukça devam edecektir. Çünkü gelişen teknoloji çağında insanoğlunun tek sığınağıdır sanat. Ressam Modrian, sanatın belkide ortadan kalkabileceğini ileri sürüyordu. Sanatın bugün gerçekliğin yoksun olduğu bir dengenin yerini alacağına inanıyordu. “Hayat dengeye kavuştukça, sanat ortadan kalkacaktır.” Sanatın hayatın yerini tutması. Sanatın insanla çevresi arasında bir denge sağlamasıdır. En gelişmiş toplumlarda bile, insanla çevresi arasında bir dengenin düşünülmeceğine göre sanat geçmişte olduğu gibi, gelecekte de gerekli olacaktır. Ancak toplumun değişmesi ile sanatın görevi de değişecektir. (Erkan,a.g.e, s: 83)

Yüzyılımızın başlarından itibaren büyüyen, hızlı ekonomik ve toplumsal değişim, toplumsal yaşamdaki alışlagelmiş tüm normları ve dengeleri altüst etmektedir. Önceki çağdan kalma yaşam biçimi yerini sanayileşmenin doğurduğu mekanik bir yaşam biçimine bırakmaktadır. Bir bunalım, bir kültürel çöküntü, değerlerde yozlaşma tüm toplumları bir arada özellikle sanayileşen Avrupa toplumlarını etkilemektedir. Bireyler bu çöküntüyü somut olarak hissetmekte ve yaşamaktadırlar. Yeni çağın toplumlarını yeni ilkelere göre düzenleyen ve örgütleyen toplumsal kurumlar henüz oluşmakta, bu arada eski kurumlar varlıklarını hala sürdürmektedirler. Öte yandan hem bu çöküntü, hem de çalışma biçiminin büründüğü makineleşme yeni bir olguyu doğurur; yabancılaşma.. İnsan topluma, çalışma hayatına girerken kendine yabancılaşır eğitim bir toplumsal kurum olarak henüz laikleşme sürecindedir. Sanat toplumsal yıkım ve çöküntü üzerine yeni bir soluk getirmemekte tersine savaş çılgınlıklarını ile tedirginlikleri artırmaktadır. Gerçekçilik, Dadaizm, vb. Buna örneklerdir.

işte böyle bir ortamda başlar sanat eğitime tümel yaklaşım denemeleri , ya da bir sanat eğitimbiliminin kuruluş çabaları. Bu anlamda da önemli işlevler üslenen sanat eğitimi kongreleri düzenlenir. (Yıldırım, a.g.e, s: 7-8) 20. yüzyılın başında sanat eğitiminde süren bu yapılanma 21. yüzyılda hem batıda hem ülkemizde ki özellikle ülkemizde bu yapılanma tam anlamıyla bilimsel bir literatüre dayandırılarak kuramsal olarak kılgsal yanlarıyla kurumsallaşmamıştır. Sömürge döneminde olduğu gibi günümüzde de ideolojiler arası çatışmalar, ekonomik yarış , teknolojinin hızlı gelişmesi ve bir yarış içinde olan dünyamız bilmeden robot insanı yaratmıştır. bu dogmatik yapıyı yıkmak için Sanatın temelinde var olan özgürlükçü yapıyı kullanarak, sanat eğitimi modern bir şekle sokmaya çalışmaktadırlar. Sanat eğitiminin misyonu ; çağdaş yapı içinde özgür düşünen, üretken, yaratıcı, iç ve dış yapı bakımından dengede olan fertler yaratmaktır. Burada çocuğun pedagojik yönünü ortaya koyacak, sanat eğitiminin kendisidir.

2-10 SANAT EĞİTİMİNİN ÖNEMİ

Genel eğitim ve öğretimin insana dönük uğraşları, yöntemleri amaç ve ilkelerinin özünde insan ruhunun yüceltilmesi psikolojik farklılıklarının gözetilerek bireylerin ruhsal gereksinimlerinin doyurulması ruh sağlığı açısından dengeli bir kişi yaratma çabası güdülür. Bu eylem sürdürülürken bir yandan kişiye zihinsel birikimlerini kendi kendine anlatıp yorumlayarak bir şeyler yapma ve yaratma olanağı sağlanırken birey böylece ruhen mutlu olma düzeyine ulaşarak dengeli bir tavır içine girer. Kişiyi bu noktaya getiren bu uğraşın bilim dilindeki adı “sanat eğitimi”dir (Akay , 1976,s:18)

Sanat eğitimi bütün toplumlar için gereklidir. Herberd Read bu konuyla ilgili yapıtında sanat ve eğitimin gerekliliğini “ Sanat hayata uygulanan öyle bir mekanizmadır ki onsuz toplumlar dengelerini kaybederler.” Özdeyişi ile vurgulamaya çalışır.

Sanat eyleminin insan çabasının tümüyle insanın dünyada bulunuşu ile ilgili bir çalışma türü olduğu bir gerçektir. Ünlü düşünür “Fischer” bu açıdan bakarak “insanın ilk toplu yaşama dönmelerinde doğanın gizli gücüne karşı gene insanın en büyük silahı ve yardımcısı sanat olmuştur (Akay. a.g.e, s:4) . İnsan bu yardım sayesinde karanlık ve utanç dolu yıkıma terk edilmiş çağları sanatla aşmayı başarmıştır. Tarihin insana yüklediği sorumluluğu yerine getirmesi için düşünceleri ve yaratıcılığı geliştirmesi lazımdır. Bu da dengeli uyumlu bir insan için “Sanat Eğitiminin” gereklerini uygulamadan geçmektedir.

2-11 SANAT EĞİTİMİNİN GENEL AMAÇLARI

- 1- Temel sanat bilgilerini öğrencinin düzeyine ve yeteneklerine paralel olarak kazandırmaktır.
- 2- Öğrencilerin dengeli bir gelişme düzeyine ulaşıp topluma uyum sağlamasında sanatın etken rolünü tanıtmaktır.
- 3- Sanat yapıtında olduğu kadar çevreye ve her türlü görsel nesneye bir başka boyutta estetik ölçülerle ulaşmayı sağlamaktır.
- 4- Kendi bildiklerini ve sevdiklerini tek, güzel sayan insanlar yerine geniş düşünen insanlar yetiştirmektir.
- 5- Maddeyi tanıtmak, hangi işte kullandığını kavratmak ve ona estetik bir şekilde vermeyi öğretmektir.
- 6- Yaratıcı süreç olarak kişiyi özgün düşünmeye, özgür çalışmaya ve yaratmaya götürmektir.
- 7- Sanat eğitimi amaçtır, gerek sanat uğraşında bulunan kişide gerek sanat eserleriyle karşılaşp onu değerlendiren harekete geçen tüm zihinsel yeti ve süreçleri, duyu, duyum, algılama , imgelem , düşünme, anma , çağrışım güçleri eğitmektedir.
- 8- Kişinin uyumlu bir bütün olarak gelişimi sürecinde, kişideki yaratıcı ve üretici güçlerin gözetilip üretilmesini amaçlamaktadır (Kırıçoğlu,1991)

Bugün sanat eğitimi denince yalnızca bir öğretim dalı değil, eğitim ve öğretimi tamamen kapsayan ve onları yenileyen bir ilke anlaşılmaktadır. Genel ve tinsel eğitimin temeli olarak sanat eğitimi kişiliğin uyumlu bir bütün olarak gelişimi sürecinde kişideki yaratıcı ve üretici süreçlerin gözetilip geliştirilmesini amaçlar (San, 1977, s: 25)

2-11-1 İlköğretim Kurumları Resim-iş Eğitimi Dersinin Genel Amaçları

- 1- Türk Milli Eğitimin amaçları doğrultusunda güzel sanatlarla ilgili bilgileri Kazandırabilme.
- 2- Sanatı görsel bir iletişim formu olarak kullanmada ve değerlendirmede güven ve yeterlilik kazanmaları için öğrencilerin görsel okuryazarlığını sağlayabilme.
- 3- Sanatsal yaratıcılığı geliştirebilme.
- 4- Her alanda kullanılabilecek yaratıcı davranışlar geliştirebilme.
- 5- Düşünceleri gerçekleştirebilmek ve sanat eserlerini üretebilmek amacıyla bireysel anlayış ve teknik yeteneklerini geliştirebilme.
- 6- Estetik duyuların geliştirilmesi yoluyla, sanat ve tasarımla ilgili olarak bilinçli estetik hükümler vermelerini sağlayabilme.
- 7- Özgün düşünme, üretme ve deneme kapasitelerini geliştirebilme.
- 8- Düzensizliklerden rahatsız olmasını ve çevresini güzelleştirmesini sağlayacak estetik kişilik kazandırabilme.
- 9- Sanat yoluyla ifade imkanı vererek ruh sağlığına yardımcı olabilme.
- 10- Öğrencilerin kendilerini ispatlamalarına ve kendilerini bulmalarına imkan tanıyabilme.
- 11- Öğrencilerin hayatları boyunca sanat yapan üreticiler veya sanatı bilinçli izleyen tüketiciler olarak içinde yaşadıkları kültüre katkılarını sağlayabilme.
- 12- Bireysel veya grup çalışmalarında sorumluluk ve işbirliği, dayanışma anlayışını; birbirleri arasında sevgi, saygı ve yardımlaşma gibi duygu ve davranışları geliştirebilme.

- 13-Sanatın özgünlük olduğunu ve hayata olan katkısını kavrayabilme.
- 14-Sanatsal yaratma hazzını duymasını ve sanatçıyı takdir etmesini sağlayabilme.
- 15-Biçimsel anlatımla ilgili teknik bilgi ve beceriler kazandırabilme.
- 16-Tasarıma yönelik hayal gücünü geliştirebilme.
- 17-Tarihi ören yerlerini, anıtları, müzeleri, sanat galerilerini, atölyelerini ve tasarım stüdyolarını tanıyarak, kültür ve tabiat varlıklarına sahip çıkabilme (Artut, 2001,s:172).

2-11-2 Oratokul Müfredatında Resim Dersinin Amaçları

- 1- Öğrencilere; gözlemlerini, izlenimlerini, duygularını, tasarım ve imgelerini resim yoluyla ifade edebilme ve canlandırabilme yetisi kazandırmak.
- 2- Öğrencileri, çevrede, tabiat ve sanat eserlerindeki güzelliği görmeye, bulmaya ve bunların değerlerini anlamaya yöneltmek onların estetik duygularını geliştirmek.
- 3- Öğrencilerin, değerli, sanat eserlerini değersiz sanat eserlerinden ayırtedebilme yetisi elde etmelerine çalışmak.
- 4- Öğrencilerin resim çalışmalarının gerektirdiği metodları, beceri ve bilgileri kazandırmak.
- 5- Öğrencilerin resmi, diğer derslerin öğrenimi için değerli bir anlatım aracı olarak kullanmalarını sağlamak.
- 6- Öğrencileri basit teknik resimleri çizebilecek ve anlayabilecek bir duruma getirmek.
- 7- Resmi öğrencilerde, boş zamanlarını yararlı bir şekilde geçirmelerini sağlayacak zevkli ve değerli bir merak ve meşğale kılmak.

2-12 BATIDA SANAT EĞİTİMİNİN GELİŞİMİ

“Tarihsel gelişimi içinde sanat eğitimi anlayışları ya bilime, teknolojiye, ussallaşmaya karşı bir denge ögesi olarak görülüp, bir gönül ve duygu eğitimi olarak anlaşılmış; tinsel ahlaksal boyutlar taşımış ya da çocuk resmi olgusuna dayanarak, çocukta bir dahi görmek yanılgısıyla, çocuk tümüyle serbest bırakılarak, her türlü disiplin ve ussal bağlamdan yoksun bir kuralsızlığa terkedilmiştir. (San, 1984 : 7)” Ruhbilim bulgularına dayanarak , çocukta ruhsal kişilik tiplerinin belirlenerek, her çocuğun ruhsal yapı tipine göre bir eğitim gerekliliği ortaya çıkmış ve bugünkü aşamalara varılabilmektedir. Tüm bu anlayışların, kuramlarının her birinin bazı haklı gerekçeleri ve getirdikleri olumlu katkıları olmuştur. (Şahin, 1994 :8)

Bütün alanlardaki hızlı değişimler; insanın dinsel, tinsel ve bilincinin bu değişimler sonucu ve alanlar hakkındaki farklı algısını teknolojinin gelişmesiyle beraberinde getirmiştir. Farklı anlamının iz düşümünü de beraberinde getirerek, eğitim alanındaki uygulamalarda bunun paralelinde forma sokulmuştur. Sanat eğitimi de bu uygulama ile milletlerin kültür ve çevre yapılarına göre kuramlar doğrultusunda ele alınacaktır.

İlk yıllar :

Antik çağdan başlayarak sanatın insan yaşamındaki yeri ile birlikte eğitimi de önem kazanmıştır. Örneğin platon, sanatın usu bilgisizlikten ve aşırı duyarlılıktan kurtaran , insan düşüncesini entellektüelliğe ve tinselliğe yüceltici bir etmen olarak görürdü. İyilik, gerçeklik ve güzellik bu ideal dünyanın sanatla yetinleşen öğeleriydi (Munro ; 1956) bir anlamda akla giden yolun açılmasında sanat bir ön koşuldu. Burada “liberal arts” olarak tanımlanan sanat eğitimi geniş anlamda fen, felsefe, tarih gibi alanları da kapsayan doğrudan görsel sanatların ya da yazın ve müzik sanatının belirtilmediği geniş kapsamlı bir eğitimdi.

Daha sonraki yıllarda sanat eğitimi, her yönüyle antik çağla ilişkisi kurularak yenilikler ve yeni düşünceler üreten “aydınlanma” çağında görülür. Bu devirde sanat bireyin eğitiminde yine önemli bir yer tutar.

Schiller mektuplarında; bireyin estetik eğitiminin onun uyum içinde yetişmesindeki önemini belirtir. Ussal olanla duyuşsal olanı üst düzeyde sanatla birleştirerek insanın ideal uyuma kavuşturabileceğini ileri sürer (San,1983)

Bu çağda sanat bir yandan profesyonel sanatçıların uğraş alanıdır. Öte yandan toplum içinde seçkinler sınıfının yaşamında tamamlayıcı bir öğedir. Bir başka deyişle sanat eğitimi seçkinliğin bir gereğidir.

19. yüzyıl batıda endüstri çağıdır. Sanatın bir ders olarak okullara girişi endüstri devrimiyle olur. İngiltere’de 1800’lerin ortasında sanat artık okul programlarının bir parçasıdır. Endüstrinin hızla gelişimi , endüstriyel tasarıma gereksinimi de büyük ölçüde gündeme getirmiştir. Bu gereksinimle birlikte okullara sanat dersi girer.

Güzel sanatlar alanında tasarım önem kazanır. Bu yolla endüstrinin üreteceği şeyanın tasarımında yenilikçi bir anlayış arayışı içine girilir. Amaç üretilen eşyaların iyi pazar bulmasıdır ve bu bağlamda endüstrinin üreteceği ucuz eşya biçimlerini kolay, düzenli çizmektir. İngiliz sanat eğitimcisi M.Steveni “ticaret bilinci güçlü 19. yüzyılda sanat eğitiminde estetikten çok tecimsel amaç yeğlenir” der. (Steveni, 1968)

Endüstrinin gelişmesiyle başlayan rekabet özellikle batılı toplumların daha zevkli ürünler için, daha iyi eğitim parolasıyla sanat eğitime ağırlık verdikleri görülür. Artık sanat, okullarda bireyi bütünleyici bir unsur olmaktan çok göz ve elin uyumuna yönelik bir eğitimle onu kolay yolla yaşama hazırlayıcı bir derstir (Eisner- Ecker, 1966). Bu ders en iyi verecek öğretmenler aranır. W. SMİTH Amerika’ya çağrılır ve (Smith 1871) orada öğretmenliği sürdürür .

Smith’e göre yazmak ve çizmek birbirine koşut davranışlardır. Nasıl, yazının bir becerisi varsa ve yazıyı öğretirken , yine nasıl basitten karmaşığa bir yol izleniyorsa. Sanatın öğrenimine de aynı basitten karmaşığa doğru bir yol izlenir. Öğrenci önce doğru çizgiyi sonra eğri çizgiyi daha sonra bunların birleşik biçimlerini öğrenir. Bu orana yerinde yapılar oluşturmada çizme yetisi kazanır. Smith’in yönetiminde

sanatın hedefi, doğrudan yarara yöneliktir; ileride uygulamada yararlı olacak beceriler kazandırmak. Yöntem; çok açık ve kesindir. Öğretim programları; açıklayıcı ve oldukça dizgeseldir. İzlenimi ve uygulanması kolaydır. Sanat yapmak yetenek işi değil, öğrenme işidir. Eğer etkili yöntemler geliştirilip uyarlanırsa öğrenci sanata doğru eğitilebilir.

İngiliz J.Ruskin “Çizginin Öğeleri” (Elements of Drawing) adlı kitabında şöyle der “ Çizgi üzerinde basılı kitaplar çoğunlukla iki amaca yöneliktir. Bunlar, ya sulu boya ve kalemle öğrencide skeçler yapma becerisini güçlendirmeyi, ya da kendilerine üretim için ucuz , çabuk çizimler yapmada yardımcı olacak matematiksel formların çizimlerinde yetkinlik kazandırmayı amaçlar” (Steveni, 1968) **

Ruskin bu alıştırmalarda öğrencilere sürekli gönderilerini çizmelerini ve kopya yapmalarını öğütler. Çünkü bu kolay ve çabuk çizim ancak gözün ve elin uyumlu işlemesi, elin belirli bir eğitimden geçerek beceri kazanmasıyla olanaklıdır. Derslerde iki nokta arasındaki düz çizgiden başlayıp perspektif kurallarına kadar uzanan basitten karmaşığa doğru gelişen bir yöntem izlenir.

Aynı yıllarda Almanya’da da sanat dersine benzer yaklaşımlar görülür. İnci San

“19. yüzyılda Almanya’da sanat eğitimi bezeme, süsleme öğelerinin, geometrik desenlerin çizimi , kalıp (şaplon) kullanılarak yapılan kopya ve perspektif çalışmalarından oluşuyordu” der ve “ Ancak, bu tür çalışmaları, gene Alman zevkini geliştirmek ve özellikle tecimsel amaçla el ve kullanım sanatındaki zevki artırmak için yapılan girişimlerden ayırmamak gerekir” diye ekler (San, 1983)

19. yüzyıl sonlarında sanat eğitiminde amaç, endüstrinin hizmetinden, kişinin estetik argı yetisinin geliştirilmesine kayar. Okullar müzelere götürülür. Okul duvarlarına nlü tabloların tıpkı basımları asılır. Ancak , çoğunlukla inceleme için seçilen yapıtlar önesans ustalarının, gerçekçi ve romantik sanatçıların yapıtlarıdır.

Bunun yanında çevre ve doğa inceleme kapsamına alınır. Yaprak, taş, çiçek v.b. doğal nesneler incelenir, incelenirken araştırılır ve deneysel yaşantılar ilgi yanında estetik ilgi de gelişir. Çizmeden, resim yapmadan görmeyi öğrenmek olası değildir. (San, 1983)

Yine aynı yıllarda resim-çizim derslerinin bir başka yararı üzerinde durulur. Pastalozzi (1746-1827) çizim derslerinin eğitimin öteki alanları ile ilişkisini kurarak çocuğun ussal gelişimini güçlendirmeyi amaçlar. “Çizim sanatıyla ölçme sanatı biri ötekini tamamlayarak göz ve elin uyumunu sağlar” ilkesinden hareketle sanat, sanatsal ürün vermek için değil, başka eğitsel işlevlere doğru öğretilir. Örneğin kare ve dikdörtgenler temel formlardır. Bunları oluşturan açılar ve eğikler ölçülebilir bir durum için ayrıştırılır. Çizgi bu yöntemle öğretilabilir duruma getirilir. Böylece çocuk için önce kurallar yaratmak, sonra bu kuralların ışığında ona yeni deneyimler kazandırmak amaçlanır.

Bu görüşe göre öğretim çocuğun hazır olmasıyla başlar. Hazırlığın temelini resim-çizim dersleri oluşturur. Özellikle matematik yazım dersleri çizgi araştırmalarıyla güçlenir. Göz ve elin ussal yetilerin güçlenmesinde çizgi araştırmalarıyla güçlenir. Göz ve elin uyumu ussal yetilerin gelişmesinde önemli etkindir. Form, oran, sayı basitten karmaşığa doğru burada da süreklilik ve ardılık ilkesi doğrultusunda çizim dersleriyle bağdaşlık olarak öğretilir.

Eğitim amaçlı resim ve çizim dersinde Frobel ve öğretim yöntemi de yer alır “ eğitim çocuğun çevresiyle birlik içinde uyumlu yetişmesidir” diyen Frobel, çalışmalarını oyunvari etkinlikler içinde sürdürür. Biçim, renk, nokta, çizgi gibi değerler ve kavramlar çeşitli gereç ve teknikler belirli bir dizge içinde öğretilir. Bu dizgesel öğretim gerçekte çocuğu yormadan oyunvari, eğlenceli bir biçimde yapılır. Frobel’in oyunu, gelişigüzel bir oyun olmayıp, özel bir yapı ve sıralama içinde gelişen bir dizi etkinlikler toplamıdır. Karşıtlık, uyum, simetri gibi kavramların öğretildiği bu etkinliklerle Frobel’in okulları o yıllarda birer ilköğretim sanat okulları gibi çalışmaktadır. (Tarr,1989) , (Kırıçoğlu, 2002 : 15-17)

20. yüzyılın ilk yıllarında çocukğun bir bütün olarak gelişmesi ile ilgili araştırmalar yapılarak, çocuğun düş gücünü ve yaratıcılığını geliştirmek için çalışmalar yapılmıştır. Çocuğa resimli kitaplar verilmemesi yazıları düş gücüyle belleğine yerleştirilmesi, bir anlamda resimsel kavramlar geliştirmesi, çocuğun kendini anlatabilmesi için “sanat” bir araçtır. Bu nedenle çocuğun sanatla eğitimi ön plana çıkmaktadır.

Freud’cu düşünceye göre “sanat eğer yerinde uygulanırsa çocuğun zihinsel sağlığına yardım eder, onun gerilimini hafifletir sözle anlatamadığını sanat yoluyla anlatmasına yardım eder.”

Sanat eğitimcileri çocuğun bilinç altının tutkularının yüzeye çıkmasında sanatı kullanır ve böylece sanat ruh boşaltımının hizmetine girer.

- 1- Sanat yaratıcılığının gelişmesinde soyut kavramların öğretiminde ve sözlü anlatılmayan iç dünyanın anlatımında bir araçtır.
- 2- Bilinçaltı dünyanın keşfedilmesinde ortaya çıkan yeni yaklaşımlardır.
- 3- “ Doğalcı görüşte değinilebilen “ çocuk sanatı ” görüşüdür. Almanya’da açılan “çocuğun yaşamında sanat” sergisi (1901) o ülkede çocuk ve çocuğun sanat eğitimi üzerinde yeniden düşünmeyi gerekli kılar .

Sanat eğitimi “estetik haz eğitimi”nden “duyarlılığın eğitimi”ne doğru gelişir.

Aynı yıllarda bu yaklaşım şöyle ilkeleştirilir. “ sorun ne kuramsal bilginin iletilmesinde ne de ellerin beceri ile donatılmasıdır. Sorun sanat duygusunu geliştirmek elleri gözlerin ve düşlemlemenin hizmetine vermektir.

Çocuk sanatının ana fikri gerçekte şuydu: çocuk kendi anlatım formunu kendi yaratabilir. Bu form kendi başına yetişkinlerin yarattıkları form kadar anlamlıdır (Şahin, 1994:8). Çocuk resimlerini sanatçılarınkiyle aynı tutan bu görüşte çocuk sanatı tanımındaki sanat, çocuğun içinden geldiği gibi resim yapmasından başka birşey değildir. Görüşünün okullara yansıyan biçimi ise bu içtenliğin ve kendiliğinden engellenmesi doğrultusundadır. “Bırakınız çocuklar büyüsün , gelişsinler olgunlaşsınlar” diyen Çizek dışardan herhangi bir etkinin bu doğallığı yok edeceğini söyler (Viole, 1936). demek ki doğallığı korumak ya da bir başka deyişle “yöntemsizlik” yöntemin kendisidir. Çünkü ancak o zaman çocuk resimleri sanat olma niteliğini koruyabilir. Dışardan herhangi bir baskı kural ve ilke ya da bir başka deyişle öğretme çabaları bu doğallığı çok çabuk yok edebilir. “Özgün anlatım” (Free expression) bu yöntemin günümüze kadar uzanan anahtar sözcüğüdür.

Çocuk sanatı ya da doğalcı görüşün en belirgin özellikleri şöyle sıralanabilir:

- Sanat çocukların doğal gelişimine koştur olarak kendiliğinden gelişir.
- Sanat derslerinde bitmiş işten çok çocuğun çalışma süresi içinde yaşadığı mutluluk ve yaratıcılık adına kazandıkları önemlidir.
- Sanat derslerinde, çocuğun kendini kısıtlamadan özgür anlatması için ona kalın fırçalar, büyük kağıtlar ve bol boya verilmelidir.
- Çocuk resimleri olağanüstü değerler taşır ve bu resimler yetişkinlerin gözü ile birer sanat yapıtı gibi değerlendirilmelidir. (Kırıçoğlu , 2002 : 21)

Gelişimci eğitim görüşünde amaç çoğunun ilgisini ön plana çıkarmak ve sürekli diri tutmak olmasına karşılık daha sonra bu “çocuk ne isterse yapsın”a dönüşmüştür.

Sanat dersleri ürüne yönelik göz ve uyumu amaçlayan beceri yönetiminde, sezgi, duyarlılık, yaratıcılık ağırlığı özgür anlatıma yönelirken sanatın öğretiminde yerini çok amaçlı bir sanat eğitimi görüşüne bırakmıştır.

Amerika'da geliştirilen "Owattona Projezi" sanatın yaşama geçirilmesi yolunda bir çabanın ürünü olarak sanat eğitimi tarihinde yer alır. Amacı sanatı yaşama geçirmek

sanatı müzelerden çıkarıp halka götürmek bir toplumun bireyleri arasında ortak bir estetik yargı geliştirmektir.

İngiltere'de 1942'de "Görsel Eğitim Konseyi" kurulur. Amacı "bütün okullarda her türlü tasarımın öğretilmesidir."

Lowenfeld'in görüşleri çocuğun grafiksel gelişimi evrelerini onun bir bütün olarak çok yönlü geliştirilmesi ile birleştirilir.

Lowenfeld'in görüşleri:

- 1- Sanat etkinlikleri çocuğun bir bütün olarak gelişmesine katkısı yanında onun öğrenmesine ve kavram elde etmesinde de çok yararlı bir alandır.
- 2- Sanat çocuğun kendisini anlatmasına yardımcı bir araçtır.
- 3- Çocuklar ilk çizimlerinden başlayarak belirli yaşlarda yine belirli grafik özellikler sergileyerek gelişebilirler.
- 4- Çocuklar iki ayrı tip özelliği gösterirler.

Görsel ve yapıcı tipler. Sanat eğitimcileri derslerinde çocukların bu özelliklerine göre eğitimlerini ve değerlendirmelerini yapmalıdırlar. (Arısoy, 1994:10)

II. Dünya savaşının getirdiği büyük çöküntü Avrupa toplumlarında çeşitli sanat akımlarının bir tepki olarak doğmasına sebep olmuştur. Bu dönemde kapitalizmin endüstriyel ve teknolojik yönden dünyada daha çok üretimi hedeflerken makinalaşan, robotlaşan insan tipi psikolojik yönden tehlike oluşturmaktaydı. İnsan fenomeninin

oluşturduğu bu kaos ortamını , yabancılaşmayı ve psiko-sosyal çöküntüyü ortadan kaldırmak için sanat ve sanat eğitiminin faydalanmaya gidilmiştir. Alamanya’da “müzesel eğitim” İngiltere’de de Herberd Read’ın öncülüğündeki “Sanat Yoluyla Eğitim” ortaya çıkmıştır.

1920-1930’lu yıllarda ortaya çıkan Müzesel eğitimin “merkezinde müzik olmak üzere yaratıcı güç ve yetilerin gelişimi ve korunmasına yönelik bu anlayış” zamanla plastik sanatlar eğitimiye kaynaşmıştır. Kişisel ve toplumsal birliği güçlendirmeyi , birleştirmeyi amaçlayan bu görüşün temeli insanın duygularını geliştirerek iç dünyasını harekete geçirmek ve anlatımında yaratıcı etkileri ortaya çıkartmaktır.

Herbert Read’ın savunucusu olduğu “sanat yoluyla eğitim” in temeli Platon’a kadar dayanır. Bu kuramın ilkesi “estetik eğitim temelidir”. buna göre duyuların eğitimi çok önemlidir. Herbert Read’ın kendi sözleriyle görüşü şöyledir “ bir insanda gelişme görülebilir ya da işitilebilir simgelerin anlatımı yoluyla olur. Eğitimde böylece ve bir anlamda, bu anlatımın biçimlerinin geliştirilmesidir. Bu da çocuğa ve yetişkine nasıl devinimler yapacağını imgeler, sesler , araçlar ve kullanım nesneleri yaratacağının öğretilmesidir. Bir insan eğer bütün bunları yapabiliyorsa, işte o insan tam olarak eğitilmiş insandır.”

Aynı yıllarda Schaefer-Simmern’e göre de toplumda gizli kalmış sanatsal yetilerin ortaya çıkışı eğitsel bir işlemdir. Eğitim süreci içerisinde uzman yetiştirmekten çok dengeli insan yetiştirmek amaç olmalıdır. Doğrudan klinik psikoloji ve psikanaliz ilişkisi kurmasa da bu alanların önemi kendini göstermektedir.

“Çağdaş eğitim akımlarının önemle ele alındığı ülkelerden biri de 1900-1933 yılları arasında Almanya’dır. Almanya’da 1887’lerden başlatılabilen bir akım,

Alman literatüründe “sanat eğitimi hareketi” adını almış, özellikle genel eğitim düzeyindeki bir reform hareketi olarak adlandırılmıştır. Bu akıma göre çağın tek yanlı olduğu insan yaratıcı bir eğitimle bundan kurtulabilecektir. (Etike)”

XX. yüzyılın teknolojik devrimi yeni tasarımcıların yetişeceği yeni okul tipine gerek yaratır ve Bauhaus bu gereksinimden doğar. Bauhaus bir gereksinim 1919’da Walter Gropius tarafından Wiemer’de kurulur. Çok amaçlı bir uygulamalı bir sanat okulu olarak kurulan Bauhaus’un amacı öncelikle gelişen teknoloji ile çağdaş sanatın birliğini sağlamak ve bu işbirliği ile sanatı halka götürmektir (Kırıçoğlu)” . Bu okulda Poul Klee, Kandinsky, Moholy ve Nagy gibi sanatçılarda görev alır. Bauhaus bir denevidir. Daha önceki yıllarda resim derslerinde uygulanan tekrarlama ve kopya yöntemine karşılık burada yaratıcılık ve tasarım ön plandadır. Kimi eğitimciler öğretmeni daha etkin kıldığından, gelişmeye ve sanatta öğretime daha uygun olduğundan yararlı olabileceğini görüşünü belirtmektedir. (Şahin, a.g.e , s:14)

Matıda sanat ve iş eğitimi yöntemlerini kısaca özetleyecek olursak şu ana başlıklar altında toplayabiliriz.

- 1- Kopya yöntemi,
- 2- Kolaydan zora yöntemi
- 3- Sanat çalışmalarının çocuğun genel eğitimine faydalı olabileceği yöntemi
- 4- Bellek eğitimi yöntemi
- 5- Çocuk sanatı yöntemi
- 6- Psikolojik yöntem,
- 7- Sanat yoluyla eğitim yöntemi,
- 8- Sanat eğitimi yöntemi. (Büyükişleyen),(Arısoy,1994:10)

Bir disiplin alanı olarak sanat eğitimi görüşü ise 1960’lardan başlayarak, giderek genişlenmektedir. “Bugünkü sanat eğitimi anlayışında, çeşitli uygulamalarda kılğısal uygulamalı) olarak maddenin yapıcı ve üretici kullanımının öğretime özgün tasarıma

büyük değer verilirken, sanat dersleriyle eski sanat değerleri ve gelenekselin tanıtılması yanında, özellikle çağdaş sanat verilerine yaklaşım kazandırılması öngörülmektedir. (San)” . Çağdaş sanat eğitimi, çocuktan yetişkine kadar tüm bireyleri örgün veya yaygın eğitimle (çağın yabancıları yapmadan) gerekli olan bilimsellik ve mantıksal yöntemlerle yoğun bilgi aktarması yaparak yaşamdaki sanat gerçeklerine geniş bir kapsam içinde yöneltmektir. Çağa karşı çıkmadan, onunla bağdaşarak her alanda yaratıcı, tasarlayıcı ve düşünce üreten bir sanat eğitimi anlayışı giderek önem kazanmakta ve egemen olmaktadır. (Şahin, a.g.e, s:14) Sanat eğitiminin topluma verdiği özgür ve bağımsız kişilik yapısı, onun çağ içinde egemen bir anlayışa bağlanmadan toplum yapısının gelenekçi düşünce özelliğinden faydalanarak gelecek için bir tuğla sıralamasıdır. Bu inşayı tamamlarken sanat, bilim ve mantık kalelerini toplumun her kesimine yaymasıdır. Bu sağlam kaleler Doğmatik ve Gespotik düşüncenin koruyucuları olarak insanın üreterek gelecek nesillere sağlam bir zemin üzerinde bilginin çoğaldığı estetik bir dünya yaratacaktır.

2-13 TÜRKİYE’DE SANAT EĞİTİMİNİN GELİŞİMİ

19. y.y.’dan önceki Türk Resminin genel olarak minyatür sanatına bağlı kaldığı bilinmektedir. Batı resminin etkisi 18. yy’da Levni ve Abdullah Buhari’nin minyatürlerine yansımıştır. Ama bu gelenekten köklü bir kopuş değildir. Bu kopuş ve batı resmine geçiş 19. yy’da gerçekleşti.

Batı resminin meşruiyet kazanmasında II. Mahmud’un resmini yaptırarak resmi lairelere astırmasının önemli bir rolü olmuştur. (Genç, a.g.e,s:46)

Resim-iş dersi 19. yüzyılın ortalarında okullara ders olarak girer. Henüz sanayileşme belirtileri olmayan bir toplumda resim dersinin meşrutiyet döneminin yenileşme hareketine bağlı ve de batıya öykünme olarak programlara girdiği söylenir. Bu arada

“ Bu tarihten evel “Eski Sabah” gazetesi nüshalarında intişar eden A. NADİR Bey’in çocuk bahçeleri “ hakkındaki makaleleri ve Süleyman Paşazade Sami Bey’in “ İlmi terbiye-i Eftal” gibi bir iki eser istisna edilirse hatta mektep kitabı nevinde pedagojiye mühim eserler tesadüf etdilmmez. (Hakkı, 1937 ,S:6) buna karşılık ilkokula denk sayılan sıbyan ve Mahalle Okulları ve ortaokula denk sayılan Rüştîye ve İdadi okullarında , Sanayi-i Harbiye, Bahriye ve Sanayi-i Nefise okullarında zorunlu resim eğitimi yapılmaktaydı. Ancak batı tekniklerine göre portre ve peyzaj resmi yapan ressam ve Sanayi-i Nefise okulu dışında batılı anlamda bir resim eğitime raslanmaz. Bu özelliği, diğer okullardan ayrı tutarsak resim eğitiminde iki ayrı özellik bulmak mümkündür.

Kısacası meslek ve eğitici nitelikte olan bu okullarda uygulanan yöntem kopya ve geometrik kurallardan oluşuyordu. Ancak Sanayi-i Nefise’de batı tekniğinde bir sanat eğitimi görülmekteydi. Zaten ülkemizde sanat eğitiminde ilk önemli gelişmelerin odak noktasını 1883’de kurulan Sanayi-i Nefise okulu oluşturmuştur. Bu okuldan mezun olanlar uzun yıllar resim öğretmenliği de yapmışlardır. Fakat bu eğitimciler çocukları kendi yetişme biçimlerine göre eğittikleri için eleştirilmişlerdir (Bunun sonucunda ise 1927’de öğretmen olmak isteyenlere formasyon dersi verilmiştir.) Sayıları az olan bu öğretmenler okullarındaki açığı dolduramıyorlardı. Bu nedenle Bahriye, Harbiye gibi okul mezunları da okullarda resim derslerini veriyorlardı. Bunlarda kendi gördükleri kopya metodunu devam ettirmişlerdir. 1908 Meşrutiyetinden başlayarak, çeşitli tarihlerde ilkokul öğretmenlerine yönelik, yaz tatillerinde bir iki ay süren olgunlaşma kursları açılmıştır. Bu kurslarda “ Resim Eğitimi Yöntemi ” konulu konferanslar veriliyordu. (Şahin, a.g.e, s:17)

O dönem Maarif Rehberinde şöyle anlatılır. “ Eski resim öğretimi çocuk görüş ve biçimlenmesinin kendine göreliğine inme gereği duymamıştı. Çok yanlış olarak o zamanın eğitimi, büyükler için olduğu gibi çocuklar için de basitten karmaşığa giden yolun, kolaydan zora gitmenin eş anlamlı olduğunu kabul etmekle büyük hata şliyordu. Bu görüş sonucunda çocuğun doğal resim dili geliştireceğine resim gramerini

öğretmek istemekle onun bu yeteneği boğuluyordu (M.R. 1933) gerçekte burada sözü edilen “resim grameri” batıdaki anlamıyla ele alınmamıştır.

Cumhuriyet dönemi kültür ve tarihimizin en parlak dönemidir. Yeni ulus olma yolunda çağdaşlaşmaya doğru bir süreç yaşanır. Dil devrimi başta olmak üzere yenilikler birbirini izler. Atatürk ümmet olmaktan ulus olmaya geçişin gerekliliğini ve önemini her fırsatta vurgular (1929) Ulusal benliği bulmada sanata ve sanatçıya güvenir.

İpşiroğlu o dönemi şu tümcelerle özetler: “ Bu dönem çağdaş Türk Kültürünün tohumlarının atıldığı dönemdir. Düşünce özgürlüğü ortamı sanatçılara yaratıcılık yolunu açmıştır. Batı taklitçiliğinden kurtulmak istiyorlar. Anadolu’da kendilerini arıyor ve yaratıcılığın kaynağını kendi öz geleneklerinden bulmaya çalışıyor. (İpşiroğlu, 1982)

Dil devrimiyle birlikte yeni görüşler, yeni atılımlar gerçekleşir ulus olma bilinci, bireysel ve toplumsal kendi öz varlığını araştırma ve kendi değerini benimseme yolunda çalışmalar desteklenir. Sanatta da amaç halka ulaşmak ve halkla bütünleşmektir. El sanatları, halk sanatları ve halk bilimi araştırmaları yapılır. Bu araştırmalar görsel sanatlarda ulusal kültür temellerinin atılması bakımından önemli girişimlerdir.

Sanatın temel kültür sorunlarından biri olduğu sık sık vurgulanır. Sanat eğitiminin sorunları ulusal eğitim sorunlarından bağımsız düşünülemez. Ülkeye pek çok yabancı uzman gelir. Hemen uygulamaya konan J.Dewey’in raporudur. (1926)

Bu raporda okulların çalışma mekanları, ders araç ve gereci bakımından yeniden düzenlenip zenginleştirilmesi önerilir.

raporda yer verilen resim ve el işleriyle ilgili konular şunlardır:

- 1- Okullarda resim ve el işleri atölyelerinin kurulması ve bu işlerin gerekli araç ve gereçle donatılması.
- 2- Yüksek öğretime devam etmeyeceklerin yaşamlarına kendilerine yetecek bilgi ve becerilerin kazandırılması ve de bilginin yaşama geçirilmesinde uygulamaya ve özellikle el işlerine önem verilmesi.
- 3- Görsel sanatlarda (Resim, çizgi, boya sanatları olarak raporda yer alır) yeteneklerin geliştirilmesinin bireysel ve toplumsal önemi ve yararı üzerinde durulur. (Dewey, 1938)

Dewey'in raporu üzerine, ortaokullara öğretmen yetiştirmek amacıyla Ankara'da Gazi Orta Öğretmen Okulu (Gazi Eğitim Enstitüsü) açılır (1926). İlk, orta, lise resim-iş programları değiştirilir. Okullara resim-iş odaları ve işlikler konur.

O yıllarda daha pek çok uzmanlar gelir, gider ve Türk eğitime ilişkin önerilerde bulunurlar. Bir başka Amerikalı uzman, Parker Raporunda şöyle der:

“Yazın müzik, güzel sanatlar, drama, dans, el işleri gibi zengin alanların öğrenciye bir biçimde kazandırılmasında geçmişten gelen kimi engeller vardır. Bu derslere karşı takılan tutucu tavrın geçici olmasını umarım. Çağdaşlaşma yolunda her ulusta geçmişin kültür değerlerini canlandırma, kaybolan özelliklerinden üzüntü duyma yaşanmaktadır. Bu nedenle halk evleri ve müzeler ilgiyi canlandırmada hizmet etmektedir. Öteki sanat dallarındaki çalışmalarda olduğu gibi resimde de çocuklarda bir gerginlik havası sezilmekle birlikte, okulların çoğunda uygulanan resim yönetiminde yaratıcılığın engellendiği görülmüştür. Bu konuda izlenmesi gereken yol o kadar kural dışı olmalıdır ki, çocuklar anlatımlarına doğal ve değerli çıkışlar bulabilsinler” (Parker, 1939), (Kırıçoğlu, a.g.e, s: 37)

Yıl 1924. cumhuriyet hükümeti çeşitli alanlarda yetiştirilmek üzere, Avrupa'ya öğrenci gönderiyor. Bakıyorsunuz, 22 kişilik ilk kafilede üçte biri sanat eğitimi için programlanmış “ (Gezer, 1982 , s: 221)

Atatürk'ün o yıllarda, mühendis, hukukçu, iktisatçı v.b dallarda yetişmiş uzmanlara ihtiyaç varken bu önceliği sanata vermesi dikkat çekicidir.

“1924 ortaöğretim öğretmenleri kanunun'da, o zamana dek gezici öğretmen sayılan resim öğretmenlerine, öteki ders öğretmenlerine denk haklar verilmiş; 1925'te okullarda resim ve el işleri okutacak öğretmenler için bazı öğretmen okullarının üçüncü sınıflarında özel bölümler açılması ön görülmüş, 1926'da sanayi-i Nefise Talimatnamesi yapılarak güzel sanatların öğretiminin düzenlenmesi ve gelişmesi için bir komisyon kurulmuştur. 1926'da kabul edilen ilkokul programı kapsamında öğretmen yetiştirilmesi için Avrupa'dan çağrılan öğretim elemanları ile iş ilkelerine dayalı bir kurs düzenlenmiştir. (Şahin, a.g.e, s: 20)

Cumhuriyetin ilk yıllarında bu hareketli dönem sürer. Çocuk resimlerinden oluşan sergiler açılır. Bir grup eğitimci Avrupa'ya sanat alanında uzmanlık eğitimi için gönderilirler (Şinasi Barutçu, Malik Aksel, Hayrullah Örs, İsmail Hakkı Uludağ) onların dönüşlerinde Gazi Orta Öğretmen Okulu içinde “ Resim bölümü” açılır (1932-1933). Batıda gelişen “ El işleri hareketli olarak bilinen bir akımın da etkisiyle daha sonra resim bölümünden bağımsız birde “iş bölümü” kurulur. Daha sonra bu iki bölüm birleşerek resim – iş bölümü adını alır.

Ülkemizde sanat eğitimi tarihinde Resim-iş bölümü önemli bir yere sahiptir. Orta öğretimde Resim – iş öğretmeni yetiştirme yanında, yetenekli başarılı pek çok sanatçı kültür yaşamımıza kazandırılmıştır. Daha sonra açılan üniversitelerin Güzel Sanatlar Fakülteleri ve Resim –iş Bölümleri yine aynı kaynaktan beslenmiştir. (Kırıçoğlu,a.g.e, s: 37)

Gazi Eğitim Enstitüsü'nden başka bu dönemin başka bir etkin kurumu köy okullarıdır. Baunhaus ekolünün etkisini güden, eğitimin bütünlüğü içerisinde iş öğretimi ilkelerine bağlı ve köyün çok yönlü kalkınmasını amaçlayan bir programdır. (Şahin, a.g.e, s: 21)

İş eğitimi ilkelerine dayalı, köyün çok yönlü kalkınmasını amaçlayan bu kuruluşlarda sanat çalışmaları büyük önem taşır ve eğitimin bütünlüğü içinde bu bütünün en vazgeçilmez parçasıdır. M. Başaran “ Tonguç Yolu” adlı kitabında şöyle yazar: Heykel, duvar resimleri, iç süslemeciliği de taze bir anlayışla ele alınmıştı. Türk büyüklerinin heykelleri yapılmaya başlanmış,... Tahta oymalar, duvar resimleri yaygılar toprağımızda köklenen yeni güzellikleri yansıtıyordu. Yerli motif ve renklerle süregelen süslemecilik okumacılıkla birlikte yürütülüyordu (Başaran, 1974)

Ancak tıpkı Batıdaki “Baunhaus” gibi enstitülerin eğitim yaşamına 1947’de son verilir. Bu okullar bugüne kadar sürseydi, her halde eğitim ve kültür yaşamımızın dönüşü bundan çok farklı olurdu.

Daha sonraki yıllarda iş eğitimi yozlaşır. Ya yarara yönelik eşyanın küçük modelini yapmaya ya da ne olduğu belirsiz boşuna emek kaybına neden olan yozlaşmaların yapımına dönüşür.

1972 yılında iş dersi bir program değişikliği ile “ İş Teknik Eğitimi” adı altında öğrencinin yaratıcı düşünmesini geliştirmeyi amaçlayan bir ders konumuna getirilir. Amaç, ne salt el becerisi kazandırmak, ne kısa yoldan, çocuğu yaşama hazırlamaktır. Amaç öğrencinin yeteneğini belirleyerek yönlendirmektir. “ bu yeni program geleneksel sanatları öğretimi ” ve “ iş terbiyesi ” yerine daha yaratıcı, sanatsal, işlevsel, beşenleriyle teknolojik çağa uygun bir tasarım dersi düşünülür. (Telli, Gökaydın, 1972)

1953 yılında Köy Muallim mektepleri İlk Muallim Mektepleri haline getirilmiştir. 1975 yılında bu okulların bir kısmı kapatılmış ve bir kısmı da sınıf öğretmeni yetiştiren Eğitim Enstitüleri haline getirilerek iki yıllık yüksekokul yapılmıştır. Bu okullar 1982 yılında da Eğitim Yüksekokulu adı verilerek Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinden çıkarılmış YÖK’e bağlı okullar haline getirilmiştir. Bu okulların, öğretim programı 1990’da da dört yıla çıkarılmıştır.

Cumhuriyetin 10. yılında hazırlanan Maarif Rehberinde çağdaş resim-iş eğitimi çocuğa dönük, yaratıcılığı geliştirici olarak ele alınır. Fakat bu uygulamada bu görüşün aksi uygulamaları da görülür. O yıllarda yazılmış olan bazı kitaplarda kopye ve basitten zora yöntemine tekrar geri dönüldüğü ve çocuklara çizimde izleyecekleri rolların gösterildiği görülür. (Şahin, a.g.e, s:21)

1940'lı yıllarda Resim-iş dersinin amacı daha çok "çocuk odaklı" yaklaşımlara kayar. Çocukların yaratıcı çabalarının onların yalnız sanat yönünde değil bütün ussal yetilerini geliştireceği görüşü kabul görür. Resim-İş dersi Hayat Bilgisi gibi bir anlatım aracı olarak ele alınır. "Özgün anlatım" Resim-iş Dersinin en etkin yöntemidir. Bugün de resim-iş dersi temel eğitimde "Mihver ders" ya da "ifade ve beceri dersi" olarak anımlanır. Ancak burada mihver (eksen) olarak alınan sanat değil sanatın araçsal elevidir. "İfade ve beceri" ise öteki derslerin öğretiminde, kavram elde edilmesinde anlatım ve becerinin kullanılmasıdır.

1950'li yıllarda ise " Sanat Yolu ile Eğitim " başlar. Ünlü estetikçimiz S.K. Yetkin makalesinde şöyle yazar : "Bugünkü insanın ruh sağlığı insan tabiatını temel unsurlarından hiçbir şey feda etmeksizin bu unsurları uyumcu olarak geliştirmeyi ve gelişim içinde yetenekleri doruğuna götürecek olan tam bir eğitim vermeyi gerektirir ... Yalnız burada bir noktayı iyice belirtmek yerinde olur. Sanat eğitiminin amacı, sanat için eğitim değil sanatla eğitimidir. (Yetkin, 1968)

Sanat eğitiminin işlevleri ülkemizde de eğitimin işlevlerine yenik düşmüştür. "Çocuğun özgürlüğü", "Yaratıcılık Eğitimi" görüşü olarak yaygınlaşır. Zaman zaman eğitim programlarında düzeltim çalışmaları yapılsa da bu bir iki tümce değişikliğinden geçmeye gitmez.

VII. Milli Eğitim Şurasında Resim -İş öğretimindeki durum çok açık bir biçimde dile getirilir : " Bugün çeşitli kademelerdeki bütün okullarımızda bir resim öğretiminin mevcudiyeti nasıl bir gerçekse, bu öğretimin ileri milletler seviyesinde olması da o derece bir gerçektir. Bu hal, Dünyanın her tarafına yayılmakta olan

modern resim eğitiminin gerçek anlamda ele alınmamış ve öğretimindeki esaslı rolün yeteri kadar anlaşılmamış olmasının tabii bir sonucudur.

Resim-iş dersinin “acınacak durumu” (Tonguç) demek ki 30 yıl sonra ve bugünde aynı durum devam etmektedir. Her zaman niceliğin niteliği sağlayamadığı gibi, ne gittikçe bir çok üniversiteye açılan Resim-iş bölümleri, ne her yıl tekrarlanan öğretmenler iş başında tutulma kursları, ne Güzel Sanatlar Fakülteleri ve ne de az da olsa düzenlenen sempozyumlar sanat eğitimi okullarda daha iyi bir düzeye getirmeye yetmektedir.

Bizlere dışardan ulaşan bilgilere bakarak Batıda aynı yakınmaların olduğunu görmek için bir avuntu kaynağı olmaktadır. Çünkü, ülkemizde içinde bulunduğumuz birbirine zıt koşullarda hiç değilse kötünün iyisini yakalamaya çabalarken, Batılı birçok ülke kendi iyisini ve en iyisi için çaba göstermektedir. Bu da elbette sanat eğitiminin gereksizliğinden yakınmalarda, her ülkenin kendi koşulları içinde görece bir durumu göstermektedir. Örneğin, Batılı, 25 kişilik sınıfların sanat dersi için kalabalık sınıf olarak kullanırken, bizde kalabalık sınıf kavramı 45-60 kişilik öğrenci sayısına karşılık kullanılır. Batılı gelişmiş kimi ülkeler öğretim eksikliğinden söz ederken, o ülkelerin çocuklarının içinde bulunduğu kültür ortamı ve sanat eğitimi geleceği çocuğa göre de belirli düzeyde eğitim sağlayabilmektedir.

Örneğin, ülkemizin temeli sağlam olmayan sanat eğitimi çocuk ve yaratıcılık adına ilerlediği zaman kuramsal boyutta zaten zayıf olan temel nedeniyle, uygulamada, zayıflık, eriyip gitme ve yok olma noktasına gelmektedir.

Sanat eğitiminin kuramsal temelinin zayıf olmasının nedenlerinden iktidarın yanlış ve yanlış politikalarıdır. Bu politikalar nedeniyle, Resim-iş dersinin konumu, önemi ve içeriği ülke koşullarına göre doğru saptaması girişimleri hep sonuçsuz kalmıştır. Çünkü bu girişimlerin etken olabilmesi için ne kamuoyu oluşumu ne de meslekten öğretmenlerin (resim-iş öğretmenleri, sanatçılar, sanat eğitimcileri) ağırlıklarını duyuracak bir grupları işlev yapabilmişlerdir.

Oysa, 1960 yılında Almanya'da klasik lisenin (Gymnasium) ikinci devresinde sanat dersinin seçmeli olmasının sanat eğitimcileri büyük tepki göstermişlerdir. Bu tepki hem isteklerinin olumlu yönde gerçekleşmesine hem de sanat dersinin okullardaki rolünün yeniden düşünülmesini sağlamıştır (Potrowich, 1985).

Cumhuriyet döneminde ilk yıllar gerçekten sanatsal gelişmenin altın yıllarıdır. Sanat eğitiminde temel arayışlar için de girilmiştir. Bu eğitim sürecinde, sürekli doğaya dönmek, görmeyi öğretmek, imge zenginleştirmek gibi öneriler daha çok sözde ve yazıda kalsa da yer almıştır. Bu yaklaşımlarla Batıya taklitten öte geçmişle çağdaş arasındaki bir boşluğu kapatma çabaları sezilmektedir. Ancak, daha sonra gerek kurumsallaşma eksikliğinden, gerek politik nedenlerle bu temel tam kurulamamıştır. Temeli sağlam bir sanat eğitimi politikasına dayanmayan resim-iş dersinde tutarlı, gelişmeye açık bir düzey tuturulamamıştır.

Şimdi tekrar ulusal sanat eğitimi politikası saptamaya her zamankinden daha çok gereksinim vardır. Çağdaş düşünce ışığında salt biçimsel değişikliklerle yetinmeden bu değişimin öz kazanmasına özen gösterilmelidir. Bunun kanıtı ise kuramsal çalışmalarla uygulamanın koşutluk göstermesidir. (Kırıçoğlu, a.g.e, s: 41-43)

Ülkelerin bir çoğunda iktidarlar sanat eğitimini kuramsal uygulamanın yanında pratikte dolaylı olarak engellemişlerdir. Sanatın özgürlükçü yanı mahali düşüncenin hep üzerinde olmuştur. Evrensel düşünce tohumlarının yeşermesi politikacının çekindiği önemli nedenlerden bir tanesidir. Bugün birçok ülkede ulusal sanat eğitimi politikasının olmamasının nedeni dinsel ve tinsel çelişkileri ortadan kaldıracak olan sanat eğitimi uygulamasıdır. Bu uygulama oligarşik sistemi tepeden sarsacak ve demokratik olarak örgüleyecektir. Dünya politikacısı oligarşinin aynasında hep kendi yüzünü görmeye çalışmıştır. Bu yüzden ulusal sanat eğitimine ihtiyaç duyan ülkeler belkide ileride evrensel sanat eğitimini kuramsal olarak ele alacaklardır.

2-14 Resim Eğitiminde Öğrenci

Sanat eğitimi, öğrenciyi tanımakla başlar ve eğitimin sırrı Emerson'un deyişi ile , öğrenciye saygı göstermektir. Özgün kişilikler kazandırmak hedeftir. Ancak yürekte duyulmayan ve beyinde yorumlanmayan çalışmalarla özgünlüğe varılmaz özgün olmak BEN olmak anlamındadır. Bu yürek ve beyin BEN de başkalarında farklı olduğuna göre, özgürlüğe giden yol da oradan geçer ve düşünce etkililiğine dayanır. Düşünmek ise Eflatun'un dediği gibi, ruhun kendi kendisi ile konuşmasıdır. Yaratıcılığa bu konuşma ve hayal gücü ile varılabilir. Bu nedenle, atölyelerde ifade özgürlüğü ve çok seslilik yok edilmemelidir. Öğrenciler popülist bir anlayışın işçileri haline dönüştürülmemelidirler. Öğrenci kendi problemini koyma ve çözüm yollarını araştırma özgürlüğüne sahip olmalıdır. Zihinsel eğitimin; çağdaş toplumsal düzenin temel bir gereksinim olduğunu unutmamalıdır. Eğer sanat eğitimcisi karar verme gücünü elinde tutarsa, öğrencinin zihinsel anlamda gerileyeceğini bilmelidir. Atölyede, eğitimci Eğitilen ikilisinden saygı ve hoşgörü gereklidir. Albert J. Robinson'un dediği gibi, Hoşgörülü, karşımızdakileri bizim istediğimiz gibi değil, kendi istedikleri biçimde mutlu edebilme büyüklüğüdür. Mutluluk öğrenciye özgüveni, özgüveni ve yaratıcılığı getirir. Yaratıcılık yalnızca üstün yetenekli öğrencileri ilgilendiren bir beceri değildir. Bu nedenle öğrenciler, kendi kapasiteleri oranında yaratıcılığa yönlendirilmelidir. Geleceğin öğretmeni olacak öğrencinin, dünyayı kendi duyguları ve zekası ile algılayarak yeniden keşfetmesine olanak sağlanmalıdır. Sorunların çok yönlü çözüm yoluna sanat eğitimcisi saygı duymalıdır. Çünkü her öğrencinin kendine göre bir eğitilebilme sınırı vardır ve öğrenci özgür bırakılması ile ancak yaratıcı olabilir. (Balamir,2002 ,s: 198)

Öğretmen çalışma şekillerinin saptanmasında ve sonuçların değerlendirilmesinde bu fikirlerin ışığı altında yürüyecektir.

Resim dersi, Türkçe ve Müzik dersleri gibi bir anlatım dersidir. Onun için bu derste siz mihani surette göz ve el uzunluğu kazandırılmaya çalışılmaz, öğrencilerin

Bu düşünce ve duygularını ifade etmelerine geniş olanak verilir. Öğrenci bir şeyin ancak onun hakkındaki bilgisi ölçüsünde resmedebilir; onun için verilecek her ödev, öğrencinin bir içten yaşaması ve incelemesiyle ilgili olmalıdır.

Ortaokul çocukları yeni yetmeli çağının ilk basmağındadırlar. Kendilerine has davranış halleri vardır. Bunlar resim çalışmalarında dikkate alınmalıdır. Bu çağda öğrenciler bazen çocuk gibi, bazen de yetişkin gibi hareket ederler ; bunun için resim öğretmeni, öğrencilerin anlatım tarzlarında ve eser meydana getirişlerinde belli ve değişmez bir karakter ve nitelik beklenmemelidir. Bu alandaki sert eleştirilenler ve yorumlar çocuğun kendisine ve işine olan güvenini kaybettirir. Öğrenciler bu çağda büyük değişmeler ve istikrarsızlıklar içindedirler. Büyük bir huzursuzluk duyarlar ve onlar için bir iş üzerinde çalışmalarını toplamak güç olur. Fakat buna karşılık içlemleri zengindir ve bir iş meydana getirmeye isteklidirler. Olgun bir kişilik kazanabilmeleri için heyecanlarının durulması gerekir. Yapıcı yaratıcı bir faaliyet olan resim çalışmaları öğrencilere bu olanağı sağlar ve onların ruhsal sağlıklarının korunmasında yardımcı olur. (Kırıçoğlu, a.g.e, 16-17)

Resim-iş eğitimi, çocuğun diğer derslerin verdiği yorgunluktan kurtulup, rahatlayacağı ve kendini daha özgür hissederek faaliyet gösterebileceği bir niteliktedir. Buna rağmen çocuğun ortaokul döneminde (yani ergenlik çağında) bu derse karşı da kayıtsız kalabileceği görülmektedir. Çocuğun bu davranışının altındaki nedenleri ortaya çıkartmak ; çocuğun bunalımlarına veya sorunlarına çözüm aramak açısından önem taşımaktadır.

Ergenlik çağındaki ortaokul çocuğunun resim dersine karşı ilgisizlik nedenlerinin ortaya çıkarılıp, çözümler aranması; dolaylı olarak çocuğun genel eğitimindeki sorunlara da ışık tutacaktır.

Genel öğretim sorunlarından soyutlamadığımız halde sanat eğitimi'nin kendine has eğitim yöntemleri vardır. Bu nedenle genel öğretimin sorunlarına getirilmeye çalışılan çözüm yollarına ek olarak, sanat eğitimi sorunlarının daha farklı pek çok çözüme ihtiyacı vardır. (Bayram ; a.g.e, s: 5-6)

Ergenlik çağı yaklaşan gençliğin bunalımının bir habercisidir. Çocuk “baş kaldırma” devrinden çıktığı an zeka ve mantığının yardımıyla bazı güçleri çözebilme yeteneğine sahip olduğu halde, yine de büyük bir anlamda çocuk kalmıştır. Onda zengin bir yaratıcılık vardır. Oysa bir yetişkin, imgelem ile ilişkisini eleştirme bilinci yüzünden yaratıcılığını yitirmiştir. İşte; oluşan eleştirme bilincine karşı yaratıcılığını yitirmemesi için bu çağdaki çocuğu ne ölçüde eğitmeliyiz sorusu gündeme gelmektedir. (Türkdoğan, 1981,S:53)

Sanatta öğretimin gerekliliği kendini ortaokulda daha çok hissettirmektedir. Küçük çocuklardaki, coşkulu, sevimli, canlı anlatım, yaş ilerledikçe yerini kuru bir anlatıma bırakıldığında; çocuğun diğer alanlardaki normal gelişim ve öğrenme gösterirken, neden sanatta aynı gelişmeyi göstermediği sorusunu ve de yanıtını beraberinde getirmekte ve yanıtın da, yanlış sanat eğitimi uygulaması ile bu alandaki öğretim eksiliği olduğu görülmektedir. Zira ortaokulda sanat eğitimi dersi çocuğun karşısına çok belirli konular ve kalıplar biçiminde çıkar ki; bu da sanatı öğrenci için zor ve ulaşılmaz bir konuma getirir. Öğrenciler hiçbir zaman sanattan anlayamayacaklarını düşünmeye başlarlar. Sanatı engellemek ancak okullarda kesintisiz sanat eğitimi vermekle mümkündür. Öğrenciler sanatı bir yaratıcı faaliyet olarak yaparak, üreterek; bir estetiksel, eleştirel faaliyet olarak inceleyerek; bir kültürel faaliyet olarak da tarihini araştırarak öğrenirlerse, sanatı severler. (Kırıçoğlu,1986 , s: 70) , (Bayram, a.g.e, s: 26-27)

Ortaokul resim dersi uygulamalarında yöntemlerin düzenlendiği, öğretmenin gerekli masiyonu alarak sınıfa girdiği, not sisteminin de kaldırıldığı varsayılrsa bile, ortada çok önemli bir sorun bulunmaktadır. O da öğrencideki devasa sanatsal ilgi boşluğudur.

Burada tek tek öğrencileri hatalı ya da suçlu ilan etmenin hiç bir anlamı yoktur. Çünkü bu saptama gerçeği yansıtmayacaktır. O halde öğrencideki sanatsal ilgi boşluğunun nedenlerini kısaca adlandırmaya çalışalım.

Herşeyden önce, sanatsal ilgi son derece ilkel koşullarda bulunan bir toplumun üyelerinin ve elbette çocuklarının sanatsal ilgi boşluğundan söz etmek anlamsız görünüyor. Yaşam boyunca tiyatroya, konsere uğramayan insanlardan oluşan (kentliler bir ölçüde gidebiliyorsa da bu ülke gerçeği değişmez), roman, öykü, şiir beğenisi piyasa tarafından belirlenen ya da olmayan müzik beğenisi, İstanbul / Unkapanı mafyası tarafından belirlenen bir toplumda sanatsal ilgi boşluğundan söz etmek gülünç gelebilir. O halde sanatsal ilgi boşluğu öncelikle Türk toplumunun tamamlayıcı özelliğidir.

Özetlersek, sorun öncelikle toplumsal bir sorundur. Sonra eğitim sisteminin bir sorunudur. Tek tip bilinç içerikleri ile, tek tip davranış modeline indirgenmiş, ' iyi vatandaş' yetiştirmeyi amaçlamış bir eğitim sistemi içinde, yaratıcılığı, eleştireliliği, araştırmacılığı, yenilikçiliği, hoş görüyü vb. amaçlamış bir sanatsal ilgi boşluğun bulunması son derece doğaldır. Ancak yine de ortaöğretime gelen öğrencilerin sanatsal ilgi boşluğu içinde olmaları akıl bazındaki nedenlerini, ilköğretimdeki sanat eğitiminin algılanış ve uygulanış biçimlerinde aramak gerekmektedir. (Kırıçoğlu. a.g.e, s:28-29)

İlkokullarda; Resim eğitiminin yanlış uygulanma sebeplerinden bir tanesi de branşlaşmanın tam olarak oturmamasından kaynaklanmaktadır. Her yıl ülkemizde ilköğretimde çalışan müdürlerin öğretim programlarını dağıtırken kendi iç güdülerine dayanarak branş derslerini istedikleri kişiye veya daha önceki yılda görev yapmayan veya kızağa çekilmiş öğretmenlere verilmesidir. Öğretmen bu dersi (resimi) verirken en kolay derstir yaklaşımı ile hiçbir ön hazırlık yapmadan çocuğa yapamayacağı dersleri kendi programında yüklemesi ki bunlar bazen eliş dersiyle resim dersini karıştırması ile ön plana çıkmaktadır. Bir başka örnek ilkokul ikinci sınıf çocuğuna Kolaj, Natürmork, v.b konuların verilerek çocuğun kendini ifade eden konuların dışına çıkartarak, bu dersten uzaklaşmasına sebebiyet vermektedir. Varsayalım öğretmen bu dersi verirken oldukça istekli olsun çok az yönetici ve veli tarafından takdir edilecektir. Bu ortam öğretmeni yalnız düşünmeye ve yalnız çalışmaya itecektir. Bu ortamlar oluşturulurken müdürlerin bir çoğu resim öğretmenini ikinci planda görmektedir. Bu da toplum ile yöneticinin anlaşılmış gibi paralel düşünmesi demektir.

Diyelim ki yönetici, veli ve öğretmen sanat eğitiminin gereklerine inandılar sistemin oluşturduğu özel ders ve kolejlere hazırlık filimi defalarca acemi bir senaryo tarafından aynı şekilde bize gösterilecektir. Böyle bir durumda çağdaş ve modern eğitimin gereklerinden bahis etmek oldukça yanlış olur. Toplum olarak sanatın özgürlükçü ve yaratıcı yanını düşünmeden kendi içimizde ve Dünya ile modern bir platformda mücadele etmemiz mümkün değildir.

Konumuz gereği, sanatın genel anlamı üzerinde fazlaca durmadan, orta dereceli okullardaki plastik sanat eğitiminin topluma katkısı üzerinde durmaya çalışalım. Orta dereceli okullardaki plastik sanat eğitimi, “gerçek” anlamda değildir. Bu sanat eğitiminin asıl görevi öğrencilere, plastik sanatları tanıtmak, genel sanat kavramına “giriş” niteliği oluşturmaktır. Öğrencilerin yaptıkları çalışmaları sanat eseri kabul etmek yanlıştır. Öğrenciler sanata başlangıç niteliği taşıyan bu eğitimle sanatı sevecekler, çevreleri ile denge sağlamaya çalışacaklardır. Makinalaşmakta olan çağdaş şehir kültüründen korunmasını bileceklerdir. İnsanlığın varolma sırrını madde ile maneviyatta saklı olduğunu anlayacak, güzel ve kötüyü ayırt edebilecek, beğenileri gelişecek, gelişen bu beğeniden onu, çevresi ile bir denge sağlamaya zorlayacaktır. Böylece insanın, kendinin “ tüm insan olma isteğiyle birlikte, çevresindeki tüm güzellikleri bulup çıkartan, çevresiyle uyum içerisinde olan bir birey olarak görecektir.

sanatın topluma katkısı bununla kalmaz. Sanat, en güzel psiko analizdir. Öğrencilerin temel sorunları, ruhsal sorunları, bu eğitim sayesinde en aza indirilir veya ortadan kaldırılabilir.

Ortaokulda öğrencilerin ruhsal gelişimlerini tanıyabilme, takip edebilme ve zamanında karışma sağlayarak karakter eğitiminde önemli rol oynar. Öğrenciler, ortaokulda büyük değişimler ve istikrarsızlıklar içerisindeyler. Büyük bir huzursuzluk duyarlar. Kendilerine özgü davranış biçimleri vardır. Olgun bir kişilik kazanabilmeleri için, heyecanlarının durulması gerekir. Yapıcı, yaratıcı ve doyurucu faaliyetler olan resim çalışmaları öğrencilere bu olanağı sağlar. Onların ruhsal sağlıklarının korunmasında yardımcı olur.

Sonuç olarak öğrencilerin sağlıklı bir şekilde topluma kazandırılabilmeleri, resim dersinin topluma en büyük katkılarından birisidir. Bunu bugünün küçüğü, yarının büyüğü olarak düşünürsek, sağlıklı bir gelecek için sanatın dolayısıyla resim derslerinin topluma katkısı şüpheş çok büyük olacaktır. (Erkan, a.g.e, s:84-85)

2-15 Resim Eğitiminde Öğretmen

Ne araç ve gereç bolluğu, ne uzmanlarca hazırlanan en iyi programlar, ne uygun çalışma ortamları ve ne de yeterli süre, hiçbiri iyi yetişmiş bir sanat eğitimcisinin yerini tutamaz (Kırıçoğlu, a.g.e, s: 216)

“Deneyimler göstermiştir ki iyilik estetik değerlerin korunması kafada değil yüreklere işi yerleştirmekle olasıdır.” Yani vaaz vermekle insan ahlaklı yapamazsınız. Sosyolog Durheim: “ Sanatın birde ahlaki yönü vardır ki, hiç bir şey onunla yarışamaz” diyor. Duyguları, estetik değerlerin hazzıyla beslenen insanın etik değerlerden uzaklaşması olanaksızdır ve kötülük düşünemez. Toplumsal çöküntünün temelinde duyarsızlık yatmaktadır. Duyarlılığın kazandırılmasının en ekonomik ve kestirme yolu duyguların hazzla beslenmesi anlamına gelen sanat eğitimidir. Bu anlamda “bilgisiz toplumlar cahil, ama duyarsız toplumlar barbardır.” Günümüzde özellikle ülkemizde “sanat eğitimi ihmal edilmektedir. Çünkü sanat duygusal algıya dayandırılmakta, duygusal algı ise küçümsenmektedir. Çünkü sanat güya düşünmeyi gerektirmez” miş. Bu yanlış eğitim politikasına yansımakta, eğitimcinin ikinci plana itilmesine neden olmaktadır. Her şeyin sayısal değerlere endekslenmesi, öğretmenlik mesleğinin gençler arasında çekici olmaması sonucunu doğurmakta, “hiç olmazsa öğretmen olayım” düşüncesini yaratmaktadır. Bu durum sanat eğitimcisi ve sanatçı yetiştirme konusunda ise, hiçbir yere giremeyen üniversite öğrencilerinin, birkaç haftalık derme çatma desen kurslarından sonra özel yetenek sınavlarına başvurmak süretiyle kapağı eğitim fakülteleri yada güzel sanatlar fakülteleri'ne atma anlayışı getirmektedir. Bu durumda mülkiyetli sanat eğitimcisi yetişmesi sonucunu doğurmaktadır. (Gençaydın, 2002, s:29)

Orta öğretim kurumlarında sanat öğretmeni yetiştirmesi gereken kurumlar, YÖK'ün Yeniden yapılanma programı öncesi, öğretmen yetiştirmekten ziyade, sanatçı yetiştirmeye yöneldiği için, kurum modeli olarak kendisine Güzel Sanatlar Akademisi gibi olmak hedefini seçti. Örgütlenmesinin sanat okulu yada akademisi anlayışına doğru değiştirdi. Seramik, tekstil, grafik gibi dallar açıldılar ve programlarda bu ders saatlerine, atölye çalışmalarına fazlasıyla yer ayırdılar. Bu durum YÖK tarafından bir tür tepki

denlemesi ile karşılanmış oldu. Bu kez, alan bilgisi zayıf bir sanat öğretmeni yetiştirmek tehlikesi ile karşılaşır. Herşeye rağmen, YÖK'ün adımının ileri bir adım olduğu gözönüne alınırsa ve öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumları programlarını dengeli bir şekilde oluşturur, eski alışkanlıklardan vazgeçer, yaratıcı ve geleceğe bakan programlar oluşturabilirse, YÖK yeniden yapılanma programı önümüzde bir fırsat olarak durmaktadır. Yaratıcılığın tetiklenmesi, nesillerin sanat değerlerini doğru algılaması için program ve ders içeriklerinin bu anlayışa uygun dengelenmesi gerekmektedir. (Özel, 2002, s:57)

1998 yılına kadar eğitim fakültelerine bağlı olarak sanat eğitimi veren bölümlerin sayısı sürekli olarak 2002 itibariyle 22'ye ulaşmıştır. Bizzat yaptığım araştırmalar ve YÖK'ten alınan bilgiler doğrultusunda denilebilirki, sanat eğitimi veren kurumların içinde fiziki mekan ve öğretim üyesi açısından yeterli eğitim veren durumda olanların sayısı bir elin parmakları kadar azdır. (Tepecik, 2002, s:77)

Ancak sayısal açıdan sağlanan bu sayısal artış nitelik açısından da sağlandığı söylenemez. Gerçekte teknolojinin nimetleri onları akılcıca kullanabilen her yere olduğu kadar, sanat eğitimi kurumlarının üzerine sağanak halde yağmıştır. Bu nedenle batı denilen gelişmiş ülkeler dahil pek çok gelişmekte olan ülke, en zeki insan gruplarının verimliliği yüzünden ilerlemeye doğru yol alıyor. Bununla beraber resim öğretmenin eğitimi sürecinde, bilgi aktarımında "hata" yapmak düz mantık kolaycılık yolunda giderken "hile" yapmaktan daha onurludur. Resim öğretmeni yetiştirmede kullanılan ve kullanılacak yöntemlerde kaliteyi artırmak başlıca amaçlardan biridir. Resim öğretmeni sanat eğitimi sürecinde bilginin kullanılabilir hale gelmesini sağlamaktadır. Güzel sanatlar alanında "bilgi" sanatın kurumsallaşmasıdır. Resim öğretmeni yetiştirme programlarını, öğrenciye sadece bilgi kazandıran programlar olarak görmemek gerekir. Resim öğretmenliği eğitimi, bilgi kadar tasarım ve uygulamaya dayanmalıdır. Bunu sağlamak için ise, tıpkı tıp fakültelerinde araştırma ve uygulama hasteneleri benzeri bir yapılanmayı, resim eğitimi fakültesi kurulmalı ve kurulacak bu resim eğitimi fakültesi bünyesinde de araştırma ve uygulama okulu biçiminde geniş donanımlı birimler kurulmalıdır. (Atan, 2002, s:83)

üzerinde konuşulan ve tartışılan öğretmenlik mesleği dışında bir başka meslek halinde yoktur. Bunun nedeni; bu mesleği önemli kılan özelliğin insan yetiştirmesini "iş" edinmiş olmasıdır. İşte resim öğretmeni, kendi mesleğini icra ederken sanatçı doktor, sanatçı mühendis, sanatçı hekim ile beraber sanatçı öğretmen daha da ötesi sanatçı insan yetiştirir. (Atan, a.g.e, s:82)

Türkiye'deki sanat eğitimi tarihi seyirine bırakıldığında, daha çok akademik seviyede değişim ve gelişimin olduğu gözlenmektedir. Ancak bu kademelere gelmeden önce, özellikle zorunlu eğitim kademelerindeki öğrencilerin de sanat eğitimine özel bir önem verilmelidir. Sanat eğitimi eğitim kurumlarında hak ettiği ağırlığı yakalayabilmeli, onun gerekliliğine inanmış insanlar tarafından verilmelidir. Bu özelliklerde yetişecek olan insanların mimarları da, çağın gerekliliğini yakalayabilmiş bir eğitim politikası, gerekli donanım ile etkili bir programda yetişmiş eğitimciler olacaktır. Bu nedenle, her alanda olduğu gibi sanatın eğitiminde de çok iyi yetişmiş sanat eğitimcileri, bu misyonu yakalamada en temel yapı taşları olarak yerlerini almalıdırlar. (İşbilen, 2002, s:142)

Amerika Birleşik Devletlerinde Ulusal Sanat Eğitimi Derneği'nin sınıf öğretmenlerinin rolüne daha çok güvendiği aşağıda verilen pasajda anlaşılmaktadır:

".....bir çok insan çocuğu tanıyanın sınıf öğretmeni olduğunu ve böylece çocuğun sanatsal deneyimlerinin onun günlük hayatta karşılaştığı diğer öğrenme olanakları ile en iyi ilişkilendirilebilecek olanın da sınıf öğretmeni, olduğunu düşünmektedir. Onların bu şekildeki ilişkiler ve karşılıklı anlayış yoluyla, sanatın günlük sınıf programı içerisindeki başka bir öğrenme deneyimi için gereken anlatım ve iletişim aracı haline geleceğine inançları tamdır" (Gaistkell ve Hurwitz, 1970) , (Artut a.g.e, s:176)

Öğretmenin dersi sunuşu, öğrencinin dikkatini çekip onları coşturabilmesi derse olan ilgilerini uyandırabilmesi öğretmenin kişisel başarısı ve derse olan hakimiyetine bağlıdır. Anlatım biçimi öğrencinin yeteneklerinin ve yaratıcılığını geliştirmesi yönünde olmalıdır. Aksi takdirde yetersiz bir eğitimci karşısındaki öğrenci aynı kısa süre içerisinde tekrardan başka bir yere ulaşamaz. Doğal olarak bunun sonucunda öğrenci isteksiz ve bunalım içine düşecektir.

öğretmenin coşkulu etkileyici konu sunuşları ile çocuk daha iyi duyma, çevresini iyi görme, kişiliğine bağlı eğitimi daha etkin bir biçimde ortaya koyma olanağına ulaşmıştır. Onun uygulayacağı sözler arı ve sade olup, çocuğu şaşırtmamak gerekir. Her zaman koyu ve açık renkleri, büyük ve küçük biçimleri, ritim yaratmak için bir biçimde bir çok kez tekrarını, boşluktaki biçimlerin birbiriyle ilişkilerini çok sade ve anlaşılır bir şekilde anlatmak yararlı olabilir (Kehnemuyi, 1995, s:43)

Çalışmalar esnasında eğitimci öğrenciyi adım adım takip etmeli, desteklemeli ve belli bir yöne doğru yöneltme gayretinde olmalıdır. Bu eylemi gerçekleştirirken öğrencisinin bireysel nitelikleri de göz önünde tutmalıdır. Her öğretmenin de kendine özgü bir tarzı ve dikkat çekici özelliği olmalıdır. (Genç, a.g.e, s:10)

2-16 Resim Eğitiminde İşlikler (Atölye) ve Araç-Gereçler

Her öğretim durumu, bu öğretimin gerçekleşeceği ortama bağlıdır. Çalışma yeri, araç ve gereçleri, çevre düzeni resim iş dersini doğrudan etkiler” eğitim uygun ortamda gerçek atmosferine ulaşır. “eğitimcilerle göre öğrenme fiziksel, sosyal ve psikolojik yönlerden uygun ve hoş bir çerçeve olabilir. Eğitimci için sorun ve çevrenin öğrenme- öğretme için uygun biçimde düzenlenmesidir.” Konuyu bu açıdan ele aldığımızda “ Resim-iş dersini bu dersin özelliğine göre planlanmış binalardan yapmak zorunda olmak öğrenciyi ve öğretmeni huzursuz kılar. Ne kadar güzel plan yaparsanız yapın uygun ortam eksikliği elinizi kolunuzu daha işin başından bağlamaya devam eder. Başarı yüzdesinin artması mevcut olanaklara bağlı kalır. (Özbudun,1995, s:19)

Bir okula girildiğinde ilk izlenimler, ortada ne kadar ve ne durumda sanat eğitimi yapılabildiğini hemen açıklar. Okul bahçesi, çevre düzeni, çiçeklendirme, okulun iç ve dış boyası, resim panoları, Atatürk köşeleri gibi her göze yansıyan görüntü, genelde okullarımızda karmaşıklığı ve beğeni yoksunluğunu sergiler.

Çoğu okulumuzda resim-iş dersi için ayrılmış özel bir yer yoktur. Olan okullarda ise mekanlar herhangi bir gereksinimle kolayca sınıfa dönüştürülür. Derslikler sanat çalışmalarına uygun değildir. Dersliklerin öğrenci kalabalığına ek olarak sınıfın ışık ve ses kullanımlarına bir çok nedenle olanak yoktur. Her şeyden önce öğrenci bir işliğe girerken duyduğu sanat havasını derslikte duymaz. Dahası, derslikler sanat için özel mekanlar olmadığı için öğretmenin kuracağı öğretim düzeni öğrencinin tekrar çalışmasına olanak vermez, öğrenme kesintiye uğrar. (Kırısoğlu, a.g.e, s: 8)

Ülkemizde ilkokul binaları geleneksel sınıf anlayışıyla hazırlanmıştır. Bütün dersler aynı sınıfta yapılır. Derslerin içeriklerine uygun ortam sağlamak olanaksızdır. Plastik Sanatlar Eğitimi, öğrencilerin rahat çalışabilecekleri geniş, aydınlık araçlarla donatılmış özel yer gerektirir.

Böyle bir çalışma alanının yanında, okulun genel donanımı ve dekoru çocuğun yaratıcı yönlerini geliştirici, estetik beğeni düzeyini artırıcı rol oynayacak biçimde düzenlenmelidir.

Okullarımız genellikle bu özelliğe sahip değildir. Sınıflarda çok sayıda öğrencinin bir arada oturduğu sık sık ve arka arkaya düzenlenmiş sınıf düzeni gözlenir.

Genellikle alt kat sınıflarının pencereleri demir parmaklı ve camlar çocuklar dışarı bakmasın diye yarısına kadar boyalıdır.

Öğrencilerin çalışmalarının toplandığı dolaplar asılacak panolar yoktur. Okulun fiziki yapısı da çocuk kirletmesin diye kapılar, duvarlar ve sınıflar koyu renklerle boyanır. Bu da çocukta karamsarlığa neden olur. (Arısoy, 1994, s: 41)

Sanat atölyelerinin varlığı okul yapısı, maddi kaynakları ve bakış açısı ile ilişkilidir. Sanat eğitiminin uygulanabilmesi için geniş, rahat ve donanımlı alanlara ihtiyaç vardır. Atölyeler uygulamalı sanat eğitiminin gerekli araç-gereç donanımlı alanlar olmalıdır. Resim dersi her okulun ana dersi olmalıdır. Öğrenci doğayı ve nesneleri

lemeli ve gözlemlerini resimlemeyi öğrenmelidir. (San, 1987, s: 9) bu rin gerçekleşebilmesi için atölyelere ihtiyaç vardır. Böylece öğrenci doğal ve mli ortamda özgürce çalışabilecektir. Baltacıoğlu'nun çevre ilkesinde belirttiği okul, eğer yüzmeyi öğretecekse iyi bir yüzme havuzuna sahip olmalı, resim cekse sanatçı atölye koşullarına yakın nitelikte resim atölyesi olmalıdır. Yaratma dışsal ve somut bazı koşullar gereklidir. Sanatçı için estetik imge gücünün esine uygun bir atölye gereklidir. Yine Baltacıoğlu'nun sanatçıyı belirleyen ve yan ilk iki maddeyi açıkladıktan sonra üçüncü koşulu atölye olarak belirlenmiştir. ıyı belirleyen atölyedir. Çocuğu, toplumla kendisi arasında bir tanışma yeri görevi ak olan gerçek bir atölye içerisinde çalışmak gerekir. Atölye konumu, durumu, , düzeni, bütün bir psikolojidir. (Ertok, 2002, s:335)

ullarımız sanat eğitimi çalışmaları için gerekli araç-gereç donanımından yoksundur. plastik sanat eğitimi bütünüyle araç-gerece dayalı bir eğitimidir. Ülkemiz arında öğrencilerin her türlü gereci sağlaması imkansızdır.

ki yalnız boya ve kalem, bugün resim dersi için yeterli bir gereç değildir. Plastik tların öteki dallarında da eğitim yapabilmek için çok çeşitli araç ve gerece ksinim vardır. Ayrıca sanat eğitiminin eleştirel ve kültürel alanlarında çalışmaları ekleştirmek için slaytlar, röprodüksiyonlar ve kitaplar gibi yardımcı ders araçları da okulda devlet tarafından sağlanmalıdır. (Erkan, 1992, s:76)

2-17 Resim Eğitiminde Öğretim Programları

Okullarımızda görsel sanatlar eğitimine ayrılan süre yeterli değildir. Bir ya da iki s saatlik zaman içinde yerleşme ve toplanma çıkarılırsa, geriye çok az bir çalışma esi kalır. İlköğretimde öteki derslerin öğrenimine harcanan bu süreler, ortaöğretimde hemen yetersiz kalır. Liselerdeki seçmeli resim dersi, gençlerimizin hemen yarısının görsel sanat eğitimi görmeden yüksek öğretime girmesine neden olur. Müzik ya da

n gibi iki sanat dalından birini seçmek zorunda bırakılan bu alanları seçme biçimi gerçek istek ve yetenek doğrultusunda olmamaktadır. Batıda tüm sanatların riyle ilişkili olarak öğretildiği kapsamlı sanat eğitimi programlarına doğru mektedir. Kaldı ki her öğrencinin bireysel ve kültürel açıdan sanattan kazanacağı rler vardır. Eğer öğrencilerimizin kültürel eğitiminin zorunluluğuna inanıyorsak, arda her öğrencinin bu eğitimde yeterli süreler içinde pay almasına da olanak malıyız. (Kırıçoğlu, a.g.e, s: 8)

üfredat programı hazırlanırken çağımızın koşullarına uygun olarak seçilmelidir. ğin teknik gelişmeler dikkate alınmalıdır. Bilgisayar, video, televizyon gibi araçlar dersinin amacına uygun olarak kullanılmalıdır. Çağımızda bilgisayarla resim maktadır. Çeşitli ressamların eserleri ve resim konularını içeren çeşitli kasetler maktadır. Çocuğa bunlar işletilmelidir. Çocuğun hemen gözüne kulağına hitap idir. Çocuk bir nesnenin resmini yaparken ona dokunmalı ve incelemelidir.

sim konularının seçerken daha ziyade çocukta ilgi ve merak uyandıracak ve onu cılığa teşvik edecek şeyler alınmalıdır. Örneğin uzayda bir kent, yaratıklar rüyalar lüş gücünü harekete geçiren konular olmalıdır.

üfredat programını hazırlayan kişiler sanat eğitimcisi vasfını taşımalıdır. Ayrıca yonda program geliştirme uzmanı, psikoloğ, sosyoloğ, alan öğretmenleri de malıdır. Ortaya çıkarılan program hemen uygulanmaya konmamalı, denenmelidir. n program uygulayan öğretmene, okul müdürlerine, rehber kitap tanıtılmalı, amada dikkat edilecek hususlar öğretmene anlatılmalıdır.

rogram sık sık denetlenmeli yanlış ve noksan olan yerleri düzeltilmelidir. yonda bulunan üyeler sanatsal gelişmeleri yakından takip etmelidir. Sadece dersin Resim-iş olması yerine, değiştirilip “plastik sanatlar” olması gerekir. Çünkü sadece çizerek değil, yoğurarak, yapıştırarak, keserek, birleştirerek de sanatsal

alanak, yaratıcı olabilir. Onun için ders genel alınmalı ve sadece ahlaki değerleri taşıyan bir öğrenci yetiştirmeyi amaç edinmiş program kısıtlanmamalıdır. (Arısoy, 1994, s: 53)

Ortaokullarda ve liselerde öğrenciler, en fazla hayali ve yarışma resimleri yapmayı sevmeyizler. Onlar için önemli olan doğaya ve modele bağlı kalmaktır. Doğru olan da budur. Bu yaştaki öğrenciler, imgeler yolu ile resim yapmayı sevmemektedirler. Çünkü, resimlerde konunun elemanlarını tam ve doğru çizmek endişesini taşımaktadırlar. Bu da gerçeğe bağlı kalarak yapılan çalışmaların sonucunda oluşmaktadır.

Bu nedenle orta üçüncü sınıf ve liselerinde hayal gücüne dayalı resim yerine gözleme dayalı, tabiatdan konular seçilmelidir. Ancak ortaokul başlarında öğrenciler genel kendi içine çekilmiş bir durumdadır. Öğretmen için ilk iş onun çekildiği bu alem içinde ürktmeden anlamak, müşade etmek ve elde ettiği sonuçlara göre de eğitsel tedbirleri almak ve uygulamak olmalıdır. (Erkan, 1992, s:77)

2-18 Resim Eğitiminde Değerlendirme

Resim eğitimine okul yönetimi ve veliler tarafından kolay bir ders gözüyle bakılması yine aynı taraflarca resim dersi için değerlendirme gereksizdir inancı, objektif değerlendirmeyi zorlaştırmaktadır. Halbuki değerlendirme öğretim sisteminin ayrılmaz bir parçasıdır. Ama not bir otorite olmamalıdır. Sistemin öğrenci üzerinde oluşturduğu not korkusu öğrenci başarısını olumsuz etkilemektedir. Resim eğitiminin özgürlükcü ve evrensel yapısında not ön planda olmamalı öğrenci üzerinde baskı oluşturmamalıdır.

Sanat eğitiminde değerlendirme eğitici bir nitelik taşımalıdır. Yapılan değerlendirme çocuğun kapasiteleri ve gelişimi göz önünde bulundurulmalı çocuğu uyarıcı ve özendirici tarzda olmalıdır. Değerlendirme yapan eğitimcinin çok dikkatli olması

ermektedir. Özellikle gelişim çağında bulunan “ergen” dediğimiz, çocukluktan ergenliğe geçmekte olan birey daha alıngan, daha isyankar veya tam tersi daha istekli ve heyecanlı olabilmektedir. Bu özellikler göz önünde bulundurulmadığında yanlış bir değerlendirme yapıp çocuğun tüm ilgisi ve derse olan sevgisi kaybedilebilir. Öte yandan özendirici gayretlendirici yöntemlerle tamamen ilgisiz bir çocuğu da kazanmak eğitimin içine katmak mümkündür.

Genel olarak değerlendirmenin iki amacı vardır. Birincisi; öğrenciyi geliştirmek, diğeri notları değerlendirmektir. Bu iki amacı gerçekleştirirken çocuğun cesaretini kırmadan hareket edilmelidir.

Çocuğu geliştirmek için yapılan değerlendirme genellikle ders bitimlerinde toplu olarak yapılır. Daha önce de bahsettiğim gibi çocuğun zihinsel ve estetik gelişimi değerlendirilerek alınmalı, öğretmen güler yüzlü ve samimi olmalıdır. Değerlendirme başlangıcında olumlu yönler öncelik verilmeli, eksikler ikinci etapta anlatılmalıdır. Burada öğretmenin kriterleri çok önemlidir. Öğretmen asla her öğrenciden aynı beceriyi beklememeli veyahut kafasında canlandırdığı beceriyi istememelidir. Burada Immanuel

Kant’ın bir sözü yerinde olacaktır. “Hiç kimsenin estetik görüşü bir otorite gibi kabul edilemez. Yani öğretmen yalnızca kendi doğruları doğrultusunda kesin eleştiriler yapmadan önce öğrencinin, çalışması üzerinde öncelik vermelidir. Çünkü her resim ya da her çalışma üreticisinin (sanatçısının) iç dünyasını yansıtır. Bu iç dünyayı sadece kendisi ifade edebilir. Çocuğun bu özellikleri göz önünde tutularak daha sağlıklı eleştiri yapılabilir.

Çalışmalar üzerinde değerlendirme yapılırken “en güzel hangisi olmuş?” yerine “hangi çalışmalar konuya yaklaşılabilmiş” veya “hangi çalışmalara daha çok emek verilmiş” diye sorular yöneltilmelidir. Çocuk çalışma esnasında yaptığı üründen ve kendisinden habersiz olduğundan, bu sorular sayesinde yaptığı işe tarafsız bakması sağlanır. Çalışmalardaki eksiklikler röprodüksiyon, slayt, film ve böyle araçlarla vb. araçlarla gösterilip plastik değerler üzerine görsel anlatımlar yapılabilir.

öğretmen ve öğrencinin birlikte yapacağı değerlendirmenin hedefleri olmalıdır. Öğrencilerin öğrenimleri tarafından da bilinmesi öğrencinin kendi kendine öz eleştiriler yapma alışkanlığını sağlamış olur. Bu hedefler neler olmalıdır? Bunları sorularla cevaplandırmak mümkündür.

- Konu seçiminde yaratıcılığını ve imgelem gücünü kullanabildi mi?
- Anlatmak istediklerini (duygu ve düşüncelerini) rahatlıkla ifade edebildi mi?
- Renkleri ve biçimleri konuya uygun olarak kullanabildi mi?
- Kendine özgü bir tarz ortaya koyabildi mi?
- Ritim, armoni, kontrast, tekrar vb. tasarım öğelerini ne kadar kullanabildi?
- Mekan, perspektif, ön-arka plan gibi değerleri yakalayabildi mi?
- Daha önceki çalışmalarına kıyasla yeni bir yaklaşım sağlayabildi mi?
- Zamanı iyi kullanabildi mi?
- Biçimsel çalışmalarda, malzemeyi ne kadar kullanabildi?
- Kompozisyon düzenlemesinde ne kadar başarılı oldu?

Değerlendirmenin bir diğer şekli not ile yapılındır. Bu tür değerlendirmelerde ürün aşamalarının dikkate alınması açısından tek ürün değilde birden fazla ürün değerlendirilmelidir. Not, asla bir hedef bir baskı aracı olarak görülmemelidir. Bu değerlendirme modelinde de yaratıcılığın desteklenmesine incitilmeden eleştirilmesine özen edilmelidir. Öğrenci daima olumlu bir sonuç elde edecek şekilde değerlendirilmeli ve öğretmenin aldığı bir standarda göre hem kendisiyle hem de diğer öğrencilerle grupla kıyaslama yapılmalıdır. Bu arada bir sınıfta farklı yaş gruplarından öğrencilerin bulunabileceğini ve bunları da, yaş farklılıkları da göz önünde tutularak değerlendirilerek değerlendirilmek gerektiği unutulmamalıdır. Notla yapılan değerlendirmenin kriterleri şunlar olmalıdır.

- Yapılan çalışmanın özgünlüğü,
- Verileni alma uygulama ve çözümleme,
- Anlatım gücü,
- Zamanı, araç ve gereci kullanma yeterliliği,

- 5- Çalışmalara karşı ilgisi, isteği ve yaptığı işe kendini verebilmesi,
 - 6- Düzenli çalışma yetisi,
 - 7- Genel gelişimi (çalışmalar arasında aşama yapıp yapmadığı)
- (Gel, 1990, s:199), (Genç, a.g.e, 46)

Bu normlar ışığında öğrencinin not endişesi olmadan değerlendirme yapılabilir. En önemlisi daha etkin sanat eğitimi verilebilir. Aldığı bu güven karşısında tüm yetilerini ve gizil güçlerini ortaya koymada başarı sağlamış olur.

2-18-1 Değerlendirme Biçimleri

- 2-18-a Öğrencinin kendi kendisiyle karşılaştırılarak değerlendirilmesi,
- 2-18-b Öğrencinin sınıf arkadaşlarıyla kıyaslanarak değerlendirilmesi,
- 2-18-c Öğrencinin saptanan ölçütlere göre değerlendirilmesi.

2-18-a Birincide öğrenci, önceki yaptığı çalışmalarla son yaptıkları arasında karşılaştırma yapılarak değerlendirilir. Öğretmen öğrencinin ilk çalışmalarını önce değerlendirir, yani onları derecelendirir. Bir dönem ya da yıl sonunda yapılan öteki çalışmalara verilen derecelerle ilkler karşılaştırılır. Öğrenci bir gelişme gösterdiyse bu, son değerlendime olarak dereceye alınır. Bu tür değerlendirme bireyseldir. Her öğrenci için ayrı kartlar tutulur ve yine her öğrenci için ayrı ölçütler geliştirilir. Öğrencinin kendi başarısını kendine kanıtlayan bu değerlendirme öğrencinin kendine güvenini sağlar. Onu güdüler.

2-18-b İkinci tür değerlendirme öğrenci sınıf arkadaşlarıyla kıyaslanır. Değerlendirme en iyiler, ortalar, zayıflar gibi bir sıralama içinde gerçekleşir. Öğrencinin kendi gelişimi gözardı edilerek öğretmenin beklentilerine, öğrencilerin birbirleriyle kıyaslanmasına göre öğrenciler derecelendirilir.

öğretmenin bu anlamda beklentileri çok önemlidir. Bu tür değerlendirmelerde öğretmen sınıftaki öğrencilerin kaçta kaçının en iyi, kaçının orta, ne kadarının da başarılı olabileceğini önceden düşünür. Bu gibi beklentilerde bütün sınıfın geçmesi ya da en iyi notu alması olanaksız gibidir. Bütün sınıf geçerse, ya da kalırsa, öğretmen hiçbir iyiyi iyi tuturamamakla ya da iyi öğretmemekle suçlanabilir. Bu tür beklentilerin eğitim sisteminde yıkıcı ve kayıplara yol açıcı olduğu, öğrencilerde öğrenme isteğinin azaltıldığı, öğrenmek için gerekli güdülemeyi yok ettiği sonuçta daha sonraki öğrenimleri engellediği bilinir.

8-c Üçüncü yaklaşım, öğretim programlarında saptanan hedeflere göre yapılan değerlendirmedir. Konunun başında da değinildiği gibi sanat eğitiminde önceden saptanan hedefler doğrultusunda ve oluşturulan ölçütlere göre değerlendirme yapmak çok teknik beceri ve öğretisel davranışları önceden saptanan hedefler doğrultusunda gelişmeyebilir. Bir başka deyişle, amaçlarla sonuçlar her zaman denk düşmeyebilir. Oysa öğrencinin anlatımsal ve öğretisel hedeflere göre bir bütünlük içinde öğrenmesi, beklenir. Bu öğrenmede bireysel gelişimin, gözlem ve dosya tutulması sonucu ortaya çıkan değerler doğrultusunda saptanması en doğrusu olacaktır. (Kırıçoğlu, a.g.e, s:214)

2-19 Resim Eğitimi, Bakanlık ve Okul Yönetimi

Sanat eğitiminin (resim eğitiminin) eksenini oluşturan bu taraflar (sanat yöneticileri) kılışal olarak uygulanmasında çaba gösterecekler de yöneticiler genellikle olumsuz davranışlarda bulunurlar. Bazı okul yöneticileri olumlu uygulamalarda bulunursalar da bu yapı çağdaş ve modern bir sanat eğitimi için yeterli değildir. Sivil toplum örgütlerinin mücadelesi sırasında görevde bulunan hükümetler okuldaki görevleri ikiye bölmeyi bile düşünüp “Resim Eğitimi, Beden Eğitimi, İş Teknik, Ev Ekonomisi bu mücadelenin içinde bulunmasa da çocuklar eğitim ve öğretimden birşey öğrenmezler” felsefesiyle toplum karşısına çıkmayı bile düşündüler. Bu düşünce oldukça dogmatik bir yapıya sahiptir. Sanat eğitime karşı bu olumsuz davranış biçimleri oldukça farklı boyutlarda karşımıza çıkmaktadır.

Bakanlık ve okul müdürlerine göre, Resim, Müzik ve Beden Eğitimi gibi derslerden yüksek notlar verilsin ki, teşekkür-takdir alanların sayısı artsın ve başarı yüksek görünsün. T.C Milli Eğitim Bakanlığı ise, bir dönemde yalnızca bu derslerden sınıfta kalmayı kaldırmıştı ertesi yıl tekrar eski duruma dönüldü.

Diğer branş öğretmenlerinin de öğrencilerin, Resim, Müzik ve Beden Eğitimi derslerindeki başarılarını küçümsediklerine şahit oluyoruz. Resim atölyesi olarak ayrılan bölüm kolaylıkla sınıfa dönüştürülmektedir. İkili-üçlü oturulan sıralarda yapılan resim çalışmalarında nasıl zevk alınacağı ve hangi faydalı amacı gerçekleştireceği merak konusudur (Ayhan, 1992, s:3). Böylesi bir ortamda sembolik bir duruma sokulan sanat eğitimcisi kendi plan ve projelerini sunmaktan çekinmektedir. Kuramsal olarak fikir üretmenin kolay olduğunu ama uygulamada engellerin oldukça çoğalacağını, şartları ortaya koyup yöneticinin durumunu bilmenin ne kadar akılcı olacağını çok iyi bilmektedir.

Okul müdürü bulunduğu eğitim kurumuna ilişkin bütün işlerin denetlemesi ve yürütülmesi ile görevlidir. Yönetmenlikler doğrultusunda yetki ve sorumluluklarını kullanır.

Okul müdürü bütün derslerin amaçlarını özel yöntemlerin gerekli eğitim teknolojilerini bilmek zorundadır.

Öğretmenlerini denetleyen okul müdürü genellikle sınavlarda ağırlık kazanan (matematik, türkçe v.b) derslerdeki başarıyı gözler. Bu anlayışı taşıyan bir okul müdürü doğal olarak resim-iş dersinin gerektirdiği olanakları sağlamakta çekimser davranır. Yapılan resim yarışmalarına belli yetenekli öğrenciler hazırlatılır, derece için yarıştırılır, burada amaç resim eğitimi değil okulun ismini duyurmaktır (Arısoy, 1994, s:40)

Günümüz koşullarında ilköğretim okulu yöneticileri, nadir olarak sanat eğitimini anlamış sanat eğitimsel bir bilinç oluşturmuştur. Milli Eğitim Bakanlığı, yöneticileri ilköğretim okullarında görevlendirilirken, yönetici adaylarının sanat eğitimi

onusundaki durumunu gözönüne almaktadır. Bu özellikteki yöneticilerin konuya yaklaşmaları büyük oranda kişisel eğilimleri doğrultusunda olacaktır. Sonuç olarak yöneticilerle sanat eğitimi uygulayıcılarının arasında bazı sorunların oluşması kaçınılmaz olmaktadır. Resim-iş öğretmeni çalışmalarını planlarken idari desteği veya ngeli hesaba katmalıdır (Özbudun, 1995, s: 17)

Yönetimin sanat eğitimi üzerinde yaptığı etkilerden biri de teftiştir. Bu teftiş sırasında öğrencinin sanatsal anlatımına ve yaratıcılığa değil... müfettiş müfredat programının uygulanmasından yanadır. Öğretmen yürürlükteki resim-iş programından raz farklı anlayışta çalışmalar gerçekleştirme çabasında görüldüğü zaman hemen yanılır. Yenilikçi olmaları ve yaratıcılığa yer vermeleri gerekir.

Müfettişler çağın getirdiği yenilikleri takip etmeleri ve öğretmenlere bunları ırtarmaları gerekmektedir (Arısoy, a.g.e, s: 40). Bunun yanında bakanlık ve okul ınetimi istişare içinde olmalı sanat eğitimi sempozyumlarını, konferansları, sergileri ı öğretmenler için hizmetiçi eğitim kurslarını çağın yeniliklerine göre ığretmene ırtarmalıdır.

2-20 Resim Eğitimi ve Aile

Bireyin başarılı olabilmesi açısından bir takım özellikler (özgüven, otonomi, otivasyon) aile içinde kazanması gerekmektedir.

a) Öz güven :

Öğretmenden keyif alıp haz duymak büyük ölçüde çocuğun öz güvenine bağlıdır. n çevresi çocuğu tanıyıp onun ihtiyaçlarını fark ederek, karşılamaya çalıştığında ı güveni için olumlu bir idman atılmış olur.

Çocuk tutarlı bir aile ortamında huzur ve sevgi bulur. Kendi kendine yetmeyi, inden hoşnut olmayı, kendinden saygı duymayı öğrenir. Özgüvenli olmak, çocuğu esine karşı güven duymasını sağlar.

b) Otonomi (kendi kendini yönetme)

Anne-baba, çocuğun bağımsız olması konusunda çocuğu teşvik ettiği takdirde, çocuk kendi ayakları üzerinde durmayı öğrenir.

c) Motivasyon (güdüleme)

Genellikle başarısız çocuk, motivasyonu eksik olan çocuktur. Motivasyonu geliştirmek için çocuğun kendisine olan güvenini kazandırmak, ailenin en önemli görevlerindendir. Ailenin çocuktaki bu eksikliği görüp, gidermeye çalışması çok önemli bir unsurdur.

Anne - baba ilgilerini geliştirmesi için yeterli kapasiteye sahip olduğu konusunda çocuğu teşvik etmelidir. Bunu sağlamak için küçük yaşlardan itibaren fırsatlar oluşturulur ve bu fırsatları değerlendirmesi için çocuk cesaretlendirilir. Örneğin resim merakı olan bir çocuk yeteneği keşfedilmediği sürece bu ilgi zamanla yok olabilir. Bu nedenle çocuğun ilgi ve yeteneği ön planda öğretmen ve aile çocuğu bu becerisi yönünde desteklemelidir.

Başarı konusunda anne-babanın tutum ve desteği önemli bir etkindir. Anne- baba çocuğun bireysel kapasitesinin elverdiği oranda yapabileceğinin en iyisini yapmasını bekler. Burada önemli olan, çocuğun başarısını saygı ile karşılamaktır. Buna karşılık olarak, hazır ve yeterli olmadığı bir takım şeyleri başarıp, tamamlaması konusunda baskı yapılmasıdır. Özellikle bizim toplumumuzda lise çağındaki gençlerimizin bir çoğu bağımsız karar verememektedir. Genellikle resim, müzik ve beden eğitimi gibi becerilerin meslek tercihinde en alt sırada yer aldığı ve hatta bir çoğu tarafında meslek olarak dahi kabul edilmediği bir gerçektir (Genç, a.g.e, s: 8)

Veliler, çocuklarının başarısızlıklarından sürekli çalışmadıklarından şikayet eder dururlar. Okul ve veli, çocuğu bilgi küpü haline getirme çabasındadır. Onlara göre, birer gelecek olan çocukların eğitimleri için, her fedakarlık yapılmalıdır. Ancak,

okullar da sürekli gayret göstermeli ve çok bilgili olmalıdırlar. “çok defa öğretmen anne-babadan biri, çocuğun sadece sürekli gayret göstermesi üstünde dururlar... bu kimseler için iş, amelelik, ağır ve yorucu işle aynı manadadır (L.Cole, 1968). Bu ağır, yorucu ve sıkıcı çalışmalar sonunda, iyi gelir getiren bir mesleğe ve sonunda saygısı olan mevkilere sahip olacaklarına inanırlar. Bu sebeple, bilgilerine ağırlık verilmekte, duygu ve zevk eğitimi, faydasız işler olarak mütalaa edilmektedir.

Tabuki çocuklara kazandırılacak iş kavramı, derslere çalışmayı zevkli hale getirebilir. Okulda öğrenciyi başarılı kılmak için sürekli baskı altında tutmanın hiç de netice vermediği ortadadır. Pek çok intibaksızlığın ardında bu baskı vardır. Öğrencinin, öğrenim faaliyetlerine zevk duyarak ve hoşlanarak katılması sağlanmalıdır.

Veliler ; Resim-iş ve Müzik gibi derslere ait düşüncelerini açıkça söylemekten çekinmiyorlar. Bir veli toplantısında, “ çocuğunun fevkalade resimler yaptığını, becerisi işler ortay çıkardığını” söylediğim bir veli ; “ iyi ama benim için Matematik ve diğer derslerinden aldığı notlar daha önemli” demişti. Çocuğunun resim faaliyetlerine katılması onu ilgilendirmiyordu. Başka bir sınıfta ise, diğer dersleri ile birlikte Resim dersinden de düşük notlar almış öğrencilerin durumları çok anlamsız bulunmuş, resim kabiliyet işi olduğu ve kabiliyeti olmayanların idare edilmesi gerektiği ileri sürmüştü (Ayhan, a.g.e,s :2).

Türkiye’de sanat ve sanat eğitime yeterli önem verilmediği için bu alanda veliler konuya dar açıdan bakmaktadırlar.

Anne-babaların çocukların sanat eğitimindeki olumsuz tavırları çocukları da etkilemektedir.

Veliler resim çizmeyi boşa geçen zaman olarak değerlendirmekte ve engellemeye çalışmaktadır.

Diğer dersleri zayıf olan çocuk tembel olarak değerlendirilir onun güzel resim yapması kimseyi ilgilendirmez ve bundan ötürü övgü alamaz.

Çocuk için resim yapmak duyguları ve izlenimlerini anlatma aracı olmasından dolayı çok önemlidir. Hatta psikolojik bozukluğu olan çocuklar resimle tedavi edilmektedir.

Bazı ülkelerde tam tersine çocukların resimlerini çok dahice bulup yetişkinleriyle karşılaştırılıp ve ona göre eleştirilir, gereksiz yere çocuğa yüklenilir ve ders aldirmaya kalkılır.

Bu konuda eğitilmeyen veliler çocukları yanlış yönde etkilemektedirler (Arısoy, g.e, s: 42)

2-21 Genel Değerlendirme

Eğitimin merkezini oluşturan öğrenci sanat eğitimini algılamada ve bu alana karşı motive olması için hem öğrencinin hem de öğretmenin paralellik göstermesi lazımdır. Sanat Eğitimi, Duygunluk işidir. Öğrenci ve öğretmen bu etik değerlerle donanmış olması gerekmektedir. Resimin öğretiminde bir adım daha ileri gitmek için iyi yetişmiş bir sanat eğitimcisine görev düşmektedir. Öğrenciyi iyi tanıyan bir öğretmen onların alemlerini ortaya koymada hiç zorlanmayacaktır.

Sanatın öğretim alanını daraltmamak istiyorsak, okul öncesi ve ilkokul çocuğunun sanat eğitimine ciddi bir şekilde eğilmeliyiz bu okullarda görev yapan öğretmenlerin Resim Eğitimi mezunu olmalarına, Bakanlık tarafından önem verilmelidir.

Toplumsal temel taşlarını oluşturan aileler ise sanat eğitimi çocuğun evreninin büyük bölümünü oluşturduğunu ve kendini ifade etmek için bu alanı seçtiğini unutmamalıdır.

Gelecek nesillerde özgüven, otonomi ve motivasyon boşluğu görmek istemiyorsak, çocukların ve gençlerin sanattan pay almalarına önem vermeliyiz. Sanata karşı baskıcı toplum olmaktan kaçınılmalıdır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölüm araştırma modeli, evren, verilerin toplanması ve yorumlanması ve verilerin çözümlenmesi ve yorumlanması başlıkları altında ele alınmıştır.

3 ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu çalışmada resim öğretmenlerinin, sanat eğitiminde karşılaştıkları zorluklar ve sanat eğitiminin temel sorunlarını irdelleyip ortaya koymak için kırkbeş madde geliştirilmiştir. Resim öğretmenlerinin bu konu hakkındaki düşünceleri ve beklentileri yapılandırılarak ortak değerlendirmeye gidilmiş ve bu alan hakkındaki görüşleri derlenmeye çalışılmıştır.

Araştırma genel tarama modeline göre yapılmıştır.

3-1 EVREN

Bu araştırmanın evrenini, 2003-2004 öğretim yılında K.K.T.C Genel Ortaöğretim Kurumlarına bağlı onsekiz lise ve oniki ortaokulda görev yapan resim öğretmenleri oluşturmaktadır.

Araştırma kapsamına alınan 30 ortaöğretim okulunda 45 resim öğretmenine ulaşılarak 37 ulaşılmıştır yani % 82.2'ne ulaşılmıştır .

3-2 VERİLERİN TOPLANMASI VE YORUMLANMASI

Edilen veriler literatür taraması ve anket tekniği ile elde edilmiştir.

Toplanan bilgilerden yola çıkılarak, sanat eğitiminde karşılaştıkları sorunların ortaya konulması amacı ile 2003-2004 Öğretim yılı içinde resim öğretmenlerine uygulanmak üzere kırkbeş maddelik anket formu hazırlanmıştır.

Anket form öğretmenlere yöneltilmiştir.

Anket formu 11 bölümden meydana gelmektedir. I. Bölüm yaş, cinsiyet, eğitim durumu, II. Öğretmenin durumu, III. Fiziksel ortam, IV. Program-öğretim, V. Resimde değerlendirme, VI. Okul yönetimi VII. M.E.B, VIII. Aile ve IX. Genel değerlendirme ile öğretmenin alan hakkındaki düşünceleri ölçülmüştür.

Anket formu oluşturulurken eğitim uzmanlarından görüş alınarak oluşturulan sorular tek tek incelenmiş, gerekli ekleme ve ayıklamalar yapıldıktan sonra sorular yeniden düzenlenmiştir. Ankette beşli derecelendirme yoluyla Tam katılıyorum, Ortadan çok katılıyorum , Orta sıkıkta katılıyorum, Ortadan az katılıyorum ve hiç katılmıyorum seçenekleri kullanılmıştır.

Anket formu son şeklini aldıktan sonra aralık 2003'te K.K.T.C M.E.B'nin yazılı izni alındıktan sonra Genel Ortaöğretim Dairesine bağlı 30 ortaöğretim okulunda görev yapan 45 resim öğretmenine dağıtılmıştır. Cevaplanan anketler tekrar toplanarak araştırmacıya teslim edilmiştir.

3-3 VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ VE YORUMLANMASI

Bu araştırmada toplanan veriler %, frekans yoluyla çözümlenmiştir ve açıklama oluna gidilmiştir. Anket maddeleri açıklanırken Tam katılıyorum, Ortadan çok katılıyorum ve Orta sıkıkta katılıyorum seçenekleri dikkate alınarak yapılmıştır. Çünkü, bu üç seçenek belirli bir sorunun olduğunu ortaya koymaktadırlar.

BÖLÜM IV

BULGULAR

bölümde, bulgular ve yorumlar yer almıştır. Bulguların incelenmesinde “Öğretmen Şişine Göre Resim Eğitiminin Temel Sorunları” ele alınırken resim eğitiminde konular, yanlış tutum ve davranışlar genel bir çerçeveye şu başlıklar altında toplanmıştır. Resim eğitiminde (öğrenci, öğretmen, fiziksel ortam, araç-gereçler, ortam ve öğretim, değerlendirme, okul yönetimi, Milli Eğitim Bakanlığı, aile ve diğer) başlıklar altında öğretmene sunularak değerlendirmeye ve yoruma bu yol izlenerek gidilmiştir.

ÖĞRETMENLERİN KİŞİSEL BİLGİLERİ

4.1.1 Cinsiyet

Tablo I Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Cinsiyet	N	%
Erkek	14	37.8
Kadın	23	62.2
Toplam	37	100

Araştırma kapsamına giren 37 öğretmenden % 37.8 (n=14) erkek , % 62.2 (n=23) kadındır. Resim öğretmenlerinin 2/3'ü kadın öğretmenler oluşturmaktadır.

4.1.2 Yaş

Tablo II Öğretmenlerin yaşlarına Göre Dağılımı

Yaşları	N	%
24 ve altı	-	-
25-29	12	32.4
30-34	10	27.0
35-39	6	16.2
40-44	3	8.1
45 ve üstü	6	16.2
Toplam	37	100

Ankete katılan öğretmenlerin yaşları gözönüne alındığı zaman 37 öğretmenden, 24 yaş altında hiç bir kişiye raslanmamıştır. 25-29 yaş arası % 32.4 (n= 12) , 30-34 yaş arası % 27.0 (n=10) , 35-39 yaş arası % 16.2 (n=6) , 40-44 yaş arası % 8.1 (n=3) , 45 yaş ve üstü % 16.2 (n=6)'dır.

Resim öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu 25 ile 39 yaş arasında (% 75.6' nın) olduğu sonucuna varılmıştır.

4.1.3 Öğretmenlerin Mezun Oldukları Programlar

Tablo III Öğretmenlerin Mezun Oldukları Programlarının Dağılımı

Mezun olduğu programlar	N	%
Resim Öğretmenliği	23	62.2
Resim	10	27.0
Diğer Branşlar	4	10.8
Toplam	37	100

Öğretmenlerin mezun olduğu programları incelediğimiz zaman resim öğretmeni olanlar % 62.2 (n=23) , resim bölümünden mezun olanlar % 27.0 (n=10) ve diğer branşlardan mezun olanlar % 10.8 (n=4) .

Öğretmenlerin büyük bir bölümü % 62.2'si (n=23) eğitim fakültesi çıkışlı olduğu görülmektedir.

I-IV Öğretmenlikte Hizmet Süreleri

Tablo IV Öğretmenlikte Hizmet Sürelerinin Dağılımı

Hizmet Süreleri	N	%
1-2 yıl	2	5.4
3-7 yıl	11	29.7
8-12 yıl	14	37.8
13-17 yıl	5	13.5
18 ve üstü	5	13.5
Toplam	37	100

Araştırmada resim öğretmenlerin hizmet sürelerini incelediğimiz zaman 1-2 yıllıklar % 5.4 (n=2), 3-7 yıllıklar % 29.7 (n=11), 8-12 yıllıklar % 37.8 (n=14), 13-17 yıllıklar % 13.5 (n=5), 18 ve üstü ise yine %13.5 (n=5) olup,

Resim öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu ki bunlar ortalama 8 yıldan fazla olup 24 kişidirler bu da % 64.8'ni oluşturmaktadır. Sonuç olarak öğretmenlerimizin büyük bir çoğunluğunun mesleğinde tecrübeli olduklarını görmektedir.

I-V Şimdiki Okullardaki Hizmet Süreleri

Tablo V Şimdiki Okullardaki Hizmet Sürelerinin Dağılımı

Hizmet süresi	N	%
1-2 yıl	5	13.5
3-4 yıl	11	29.7
5-6 yıl	3	8.1
7 yıl ve üstü	17	45.9
Namevcut (missing system)	1	2.7
Toplam	37	100

Resim öğretmenlerin şimdiki hizmet sürelerinin dağılımına bakarsak 1-2 yıllıklar % 13.5 (n=5), 3-4 yıllıklar % 29.7 (n=11), 5-6 yıllıklar % 8.1 (n=3), 7 yıl ve üstü % 45.9 (n=17)'dur. Bir kişi ise hedef dışı kalmıştır.

Resim öğretmenlerin % 45.9 (n=17) şimdiki okullarında 7 yıl ve üstünde hizmet ettikleri sonucuna varılmıştır.

I-VI Öğretmenlerin Katıldığı Hizmetiçi Eğitim Kursları

Tablo VI Öğretmenlerin Katıldığı Hizmetiçi Eğitim Kurslarının Dağılımı

Hizmetiçi eğitim kursları	n	%
1-2	21	56.8
3-4	6	16.2
5-6	4	10.8
7 ve üstü	4	10.8
Namevcut (missing system)	2	5.4
Toplam	37	100

Hizmetiçi eğitim kurslarının dağılımına baktığımız zaman 1-2 defa katılan % 56.8 (n=21), 3-4 defa katılan % 16.2 (n=6), 5-6 defa katılan % 10 (n=4), 7 ve üstü katılanlar % 10.8 (n=4) iki kişi ise hedef dışıdır.

Burda görülmektedir ki öğretmenlerin 21 tanesi yani % 56.8'i hizmetiçi eğitim kurslarına 1-2 defadan fazla katılmamıştır.

I-VII Öğretmenlerin Katıldığı Sergi Sayısı .

Tablo VII Öğretmenlerin Katıldığı Sergi Sayısının Dağılımı.

Katıldığı Sergi Sayısı	N	%
1-2	9	24.3
3-4	5	13.5
5-6	8	21.6
7 ve üstü	12	32.4
Namevcut (missing system)	3	8.1
Toplam	37	100

Öğretmenlerin katıldığı sergi sayısının dağılımına baktığımız zaman 1-2 defa katılan %24.3 (n=9), 3-4 defa katılan %13.5 (n=5), 5-6 defa katılan % 21.6 (n=8), 7 ve 8 defa katılanlar % 32.4 (n=12), 3 kişi ise hedef dışı kalmıştır.

Öğretmenlerin % 50'sinden fazlasının aktif olarak resim sanatıyla yakından ilgilendiğini göstermektedir.

4.2 RESİM EĞİTİMİNİN SORUNLARI

4.2.1 Resim Eğitiminin Öğrenci ile İlgili Sorunları

Tablo -VIII Öğrenci

Sorular		Tam katılıyorum	Ortadan çok katılıyorum	orta sıklıkta katılıyorum	ortadan az katılıyorum	Hiç katılmıyorum	Toplam
Öğrencilerin resim dersine karşı motivasyonları düşük düzeydedir.	n	15	3	8	9	2	37
	%	40.5	8.1	21.6	24.3	5.4	100
Öğrencilere resim dersinde verilen çalışmalara dev v.b.) yapmaktaki isteksizdirler.	n	10	3	15	7	2	37
	%	27.0	8.1	40.5	18.9	5.4	100
Öğrenciler resim dersine diğer dersler gibi önem vermiyorlar.	n	22	2	3	7	3	37
	%	59.5	5.4	8.1	18.9	8.1	100
Resim dersinde öğrenciler okul ortamından uzaklaşan sorunlardan dolayı yaratıcılıklarını yeterli düzeyde ortaya koyamıyorlar.	n	21	3	6	3	4	37
	%	56.8	8.1	16.2	8.1	10.8	100
Okullardan mezun olan öğrencilerin davranışları okul ortamından yeterli resim bilgisi ve becerisine sahip değildirler.	n	14	8	7	2	5	36
	%	37.8	21.6	18.9	5.4	13.5	100

öğrencilerin resim dersine karşı motivasyonları düşüktür. Sorusuna karşılık öğretmenlerin, % 40.5 (n=15) tam katılıyorum, % 8.1 (n=3) ortadan çok katılıyorum, % 24.3 (n=9) orta sıklıkta katılıyorum, % 24.3 (n=9) ortadan az katılıyorum ve % 5.4 (n=2) hiç katılmıyorum cevabını verdi.

Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu yani % 70 (n=26) yakın olan büyük bir oranın öğrencilerin motivasyon sorunu çektiklerini ortaya koymaktadırlar.

Öğrencilere resim dersinde verilen çalışmalar (ödevler v.b) yapmakta isteksizdirler. Sorusuna karşılık öğretmenlerin, % 27.0 (n=10) tam katılıyorum, % 8.1 (n=3) ortadan çok katılıyorum, % 40.5 (n=15) orta sıklıkta katılıyorum, % 18.9 (n=7), ortadan az katılıyorum, % 5.4 (n=2) hiç katılmıyorum cevabını verdi. Öğretmenlerin % 75 (n=28) verdiği cevaplarda öğrencilerin resim çalışmalarına (ödevlerine) önem vermediklerini göstermiştir.

Öğrenciler resim derslerine diğer dersler gibi önem vermiyorlar. Bu soru karşısında öğretmenlerin, %59.5 (n=22) tam katılıyorum, 2 tanesi % 5.4 (n=2) ortadan çok katılıyorum, % 8.1 (n=3) orta sıklıkta katılıyorum, % 18.9 (n=7) ortadan az katılıyorum, 1 (n=3) hiç katılmıyorum cevabını verdi. Öğretmenlerin % 73.6 (n=27)'i öğrencilerin resim derslerine önem vermediklerini ortaya koymuşlardır.

Resim dersinde öğrenciler okul ortamından kaynaklanan sorunlardan dolayı etkinliklerini yeterli düzeyde ortaya koyamıyorlar. Öğretmenlerimiz bu soruya karşılık % 56.8 (n=21) tam katılıyorum % 8.1 (n=3) ortadan çok katılıyorum, %16.2 (n=6) orta sıklıkta katılıyorum, % 8.1 (n=3) ortadan az katılıyorum ve 4 tanesi % 10.8 (n=4) hiç katılmıyorum.

Sonuç olarak öğretmenlerin % 80 (n=30)'u okul ortamından dolayı öğrencilerin etkinliklerini ortaya koyamadıklarını hemfikir olarak belirtmişlerdir.

İlkokullardan mezun olan öğrenciler giriş davranışları bakımından yeterli resim bilgisi ve becerisine sahip değildirler. Öğretmenlerden % 37.8 (n=14) tam katılıyorum, % 21.6 (n=8) ortadan çok katılıyorum, % 18.9 (n=7) orta sıklıkta katılıyorum, % 5.4 (n=2) ortadan az katılıyorum ve % 13.5 (n=5) hiç katılmıyorum (n=1) hedef dışı kalmıştır.

İlkokullardan gelen öğrenciler yeterli bilgi ve becerisine sahip değildirler diyen öğretmenlerin oranı % 78.3 olup (n=29)'dur.

4.2.2 Resim Eğitiminin Öğretmenle İlgili Sorunları

Tablo -IX Öğretmen

Sorular		Tam katılıyorum	Ortadan çok katılıyorum	orta sıklıkta katılıyorum	ortadan az katılıyorum	Hiç katılmıyorum	Toplam
Yeterli sayıda resim görevlendirilmiyor.	N %	14 37.8	5 13.5	7 18.9	4 10.8	7 18.9	37 100
Öğretmenleri derslere hazırlığı yapmadan kullanılmaktadırlar	N %	5 13.5	5 13.5	6 16.2	10 27.0	11 29.7	37 100
Resim dışındaki resim dersine karşı gerekli göstermemektedirler.	n %	1 2.7	6 16.2	6 16.2	6 16.2	18 48.6	37 100
Öğretmenleri sınıfların düzenlerinden dolayı her gün yeterli zaman ayıramıyorlar	n %	30 81.1	3 8.1	1 2.7	1 2.7	2 5.4	37 100
Öğretmenlerinin mezun olmaları alan bilgisi ve öğretiminin farklı olmasından dolayı dersinin öğretiminde zorlanmaktadır.	n %	9 24.3	4 10.8	13 35.1	2 5.4	9 24.3	37 100

Tablo-IX Öğretmen

sorular		Tam katılıyorum	Ortadan çok katılıyorum	orta sıklıkta katılıyorum	ortadan az katılıyorum	Hiç katılmıyorum	Toplam
11- Farklı branşlardaki öğretmenlerin resim dersi vermesi resim dersinin amaçlarına ulaşmasında sorunlar yaratmaktadır.	N	26	2	3	4	2	37
	%	70.3	5.4	8.1	10.8	5.4	100

Okullarda yeterli sayıda öğretmen görevlendirilmiyor. Öğretmenlerin % 37.8 (n=14) tam katılıyorum, % 13.5 (n=5) ortadan çok katılıyorum, % 18.9 (n=7) orta sıklıkta katılıyorum, % 10.8 (n=4) ortadan az katılıyorum ve % 18.9 (n=7) hiç katılmıyorum cevabını vererek sonuca ulaşmamızı sağlamışlardır.

Bu öğretmenlerden % 70.2 (n=26) okullarmızda yeterli öğretmenin olmadığını ortaya koymuşlardır.

Resim öğretmenleri derse gerekli ön hazırlığı yapmadan girmektedirler. Bu soruya yönelik % 13.5 (n=5) tam katılıyorum, % 13.5 (n=5) ortadan çok katılıyorum, % 16.2 (n=6) orta sıklıkta katılıyorum, % 27.0 (n=10) ortadan az katılıyorum ve % 29.7 (n=11) hiç katılmıyorum.

Bu sonuçlara bakarak öğretmen grubunda bulunanların % 56.7 (n=21)'i öğretmenlerin ön hazırlığı yaptıklarını belirtmektedirler.

Kendim dışındaki resim öğretmenleri derse karşı gerekli ilgiyi göstermemektedirler. Bu soruya cevap olarak, öğretmenlerin % 2.7 (n=1) tam katılıyorum, % 16.2 (n=6) ortadan çok katılıyorum, % 16.2 (n=6) orta sıklıkta katılıyorum, yine % 16.2 (n=6) ortadan az katılıyorum ve % 48.6 (n=18) hiç katılmıyorum.

Bu cevaplara dayanarak öğretmenlerin % 64.8'i (n=24)'ü derse karşı gerekli ilgiyi göstermektedirler cevabıyla anketimizi ayrı bir forma sokmuşlardır.

Resim öğretmenleri sınıfların kalabalık oluşundan dolayı her öğrenciye yeterli zaman ayıramıyorlar. Bu soruya karşılık öğretmenlerimizin % 81.1 (n=30) tam katılıyorum, % 8.1 (n=3) ortadan çok katılıyorum, % 2.7 (n=1) orta sıklıkta katılıyorum, % 2.7 (n=1) ortadan az katılıyorum ve % 5.4 (n=2) hiç katılmıyorum.

Bu sonuçlar karşısında öğretmenlerin % 91.9 (n=34)'ü sınıfların kalabalık oluşu nedeniyle öğrencilerle bire bir ilgilenemediklerini söylemektedirler.

Resim öğretmenlerinin mezun oldukları alan bilgisi formasyonunun farklı olmasından dolayı resim dersinin öğretiminden sorunlar yaşanmaktadır. Bu soruya cevap olarak öğretmenlerimizden % 24.3 (n=9) tam katılıyorum, % 10.8 (n=4) ortadan çok katılıyorum, % 35.1 (n=13) orta sıklıkta katılıyorum, % 5.4 (n=2) ortadan az katılıyorum ve % 24.3 (n=9) hiç katılmıyorum şeklinde anketimize cevap vermişlerdir.

Bu sonuç karşısında şu yargıya varabiliriz öğretmenlerin formasyonunun farklı olmasından dolayı resim dersinin öğretiminde zorluklar yaşanmaktadır. Bu sonucun sayısal şekli 24 öğretmen yani % 70.2 (n=24)'üdür.

Farklı branşlardaki öğretmenlerin resim dersi vermesi resim dersinin amaçlarına ulaşmasında sorunlar yaratmaktadır. Öğretmenlerin bu soru şekli karşısında verdiği cevap şöyledir ; % 70.3 (n=26) tam katılıyorum, % 5.4 (n=2) ortadan çok katılıyorum, % 8.1 (n=3) orta sıklıkta katılıyorum, % 10.8 (n=4) ortadan az katılıyorum ve % 5.4 (n=2) hiç katılmıyorum cevabını verdi.

Bu cevapların oluşturduğu taslağa bakarsak öğretmenlerin % 83.8 (n=31)'i "Farklı branşlardaki öğretmenlerin resim dersi vermesi resim dersinin amaçlarına ulaşmasında sorunlar yaratmaktadır" sonucuna varılmıştır.

4.2.3 Resim Eğitiminin Fiziki Ortamla İlgili sorunları

Tablo-X Fiziki Ortam

Sorular		Tam katılıyorum	Ortadan çok katılıyorum	orta sıklıkta katılıyorum	Ortadan az katılıyorum	Hiç katılmıyorum	Toplam
12- Resim dersinde kullanılan atölyenin fiziki durumu yetersizdir.	n %	24 64.9	3 8.1	5 13.1	2 5.4	3 8.1	37 100
13- Resim dersinde sınıf öğrenci sayısı (ortalaması) resim dersini gerçekleştirmeye uygun değildir.	n %	26 70.3	4 10.8	1 2.7	1 2.7	5 13.5	37 100
14- Sınıfların atölyeye çevrilmesi öğrencinin derse karşı motivasyonunu düşürmektedir.	n %	27 73.0	2 5.4	2 5.4	2 5.4	4 10.8	37 100

Resim dersinde kullanılan atölyenin fiziki durumu yetersizdir. Bu soru doğrultusunda öğretmenlerden % 64.9 (n=24) tam katılıyorum, % 8.1 (n=3) ortadan çok katılıyorum, % 13.5 (n=5) orta sıklıkta katılıyorum, % 5.4 (n=2) ortadan az katılıyorum ve % 8.1 (n=3) hiç katılmıyorum cevabını verdi.

Bu cevapları gözönüne alarak varacağımız yargı öğretmenlerin % 86.5 (n=32)'si sınıflardaki resim atölyelerinin fiziki durumunun yetersiz olduklarını ortaya koymuştur.

Resim dersinde sınıf öğrenci sayısı (ortalaması) resim dersini gerçekleştirmeye uygun değildir. Öğretmenlerden % 70.3 (n=26) tam katılıyorum, % 10.8 (n=4) ortadan çok katılıyorum, % 2.7 (n=1) orta sıklıkta katılıyorum, yine % 2.7 (n=1) ortadan az katılıyorum ve % 13.5 (n=5) hiç katılmıyorum cevaplarını verirken, varacağımız sonuç şu şekildedir. Öğretmenlerin % 83.8 (n=31)'i sınıfların kalabalık olması resim dersini gerçekleştirmeye uygun değildir cevabını verdi.

Sınıfların atölyeye çevrilmesi öğrencinin derse karşı motivasyonunu düşürmektedir. Öğretmenler anketimize şu sayısal değerlerle biçim katmışlardır. % 73.0 (n=27) tam katılıyorum, % 5.4 (n=2) ortadan çok katılıyorum, yine % 5.4 (n=2) orta sıklıkta katılıyorum, yine başka bir sayısal değer öğretmenlerden % 5.4 (n=2) ortadan az katılıyorum ve % 10.8 (n=4) hiç katılmıyorum cevabını vermişlerdir.

Bu sayısal tablonun forum değerlendirmesini yaparken varacağımız hedef şudur. Öğretmenlerin büyük bir oranı şöyledir; % 83.8 (n=31)'i sınıfların atölyeye çevrilmesi öğrencilerin derse karşı motivasyonunu düşürmektedir cevabını verdi.

4.2.4 Resim Eğitiminin Araç Gereçlerle İlgili Sorunları

Tablo – XI Araç Gereçler

Sorular		Tam katılıyorum	Ortadan çok katılıyorum	orta sıklıkta katılıyorum	ortadan az katılıyorum	Hiç katılmıyorum	Toplam
Atölyesinde yeterli araç-gereç yoktur.	n %	30 81.1	3 8.1	1 2.7	3 8.1	- -	37 100
Resim dersinde kullandığımız araç-gereç yetersizdir.	n %	28 75.7	5 13.5	2 5.4	1 2.7	1 2.7	37 100
Resim dersiyle teknolojik araç-gereç (bilgisayar v.b.) kullanılmamaktadır.	N %	31 83.8	4 10.8	1 2.7	- -	1 2.7	37 100

Atölyesinde yeterli araç-gereç yoktur. Bu sorunun sayısal yansımalarına bakarsak öğretmenlerden % 81.1 (n=30) tam katılıyorum, % 8.1 (n=3) ortadan çok katılıyorum, % 2.7 (n=1) orta sıklıkta katılıyorum ve % 8.1 (n=3) ortadan az katılıyorum cevabını vermiştir. Hiç katılmıyorum cevabı yoktur.

Sayısal değerlerin yansımalarına bakarsak öğretmenlerin % 91.9 (n=34)'ü resim dersinde yeterli araç-gereç yoktur yönünde görüş belirtmişlerdir.

Resim dersinde kullandığımız araç-gereç yetersizdir. Öğretmenlerin bu soruya verdiği cevaplar % 75.7 (n=28) tam katılıyorum, % 13.5 (n=5) ortadan çok katılıyorum, % 5.4 (n=2) orta sıklıkta katılıyorum, % 2.7 (n=1) ortadan az katılıyorum ve yine % 2.7 (n=1) hiç katılmıyorum cevabını vermiştir.

formunun bu bölümünü incelerken katılımcı öğretmenlerin büyük bir bölümünün bir olduklarını görmekteyiz öğretmenlerin % 94.6 (n=35) resim dersinde kullandığımız araç-gereçler yetersiz cevabını verdiler.

Okullarda resim dersiyle ilgili yeni teknolojik araç gereçler (bilgisayar v.b) yoktur. Öğretmenlerin % 83.8 (n=31) tam katılıyorum, % 10.8 (n=4) ortadan çok katılıyorum, % 2.7 (n=1) orta sıklıkta katılıyorum ve yine % 2.7 (n=1) hiç katılmıyorum cevabını vermiştir. Ortadan az katılıyorum cevabı yoktur.

Okullarda teknolojik araç gereçlerin bilgisayar, tepegöz ve slayt gibi resim dersinde kullanılmadığını sayısal değerlerle ortaya koyan öğretmenlerimizin oranı oldukça düşüktür. Bu öğretmenlerin % 97.3 (n=36)'dır.

4.2.5 Resim Eğitiminin Program ve Öğretimle İlgili Sorunları

Tablo -XII Program ve Öğretim

Sorular		Tam katılıyorum	Ortadan çok katılıyorum	orta sıklıkta katılıyorum	ortadan az katılıyorum	Hiç katılmıyorum	Toplam
Resim dersine yetenekli öğrencinin bakılması öğrencinin dersine karşı olan ilgiyi azaltmaktadır.	n %	25 67.6	3 8.1	6 16.2	2 5.4	1 2.7	37 100
Resim dersine öğretim programında (müfredatda) öğretim süresi yeterli değildir.	n %	28 75.7	3 8.1	2 5.4	1 2.7	3 8.1	37 100
Resim dersinin amaçlarına ulaşmada öğrenciler yetersiz katılıyor.	n %	16 43.2	6 16.2	8 21.6	4 10.8	3 8.1	37 100
Öğretim programı (müfredat) resimle ilgili bilgilerle uygun değildir.	n %	16 43.2	8 21.6	4 10.8	3 8.1	6 16.2	37 100

Tablo -XII Program ve Öğretim

sorular		Tam katılıyorum	Ortadan çok katılıyorum	orta sıklıkta katılıyorum	ortadan az katılıyorum	Hiç katılmıyorum	Toplam
22- Resim eğitiminde (her ders) öğretim programı gereği her hafta ayrı bir teknik ve konunun verilmesi (kil ve boya) bilgi ve beceriyi artırmaktadır.	n %	20 54.1	8 21.6	5 13.5	2 5.4	2 5.4	37 100
23- Resim dersinin ağırlığının bir olması öğrencinin resime karşı olan ilgisini olumsuz etkilemektedir.	n %	23 62.2	3 8.1	7 18.9	1 2.7	3 8.1	37 100
24-Okul ders programı oluşturulurken resim dersi geri planda tutulmaktadır.	n %	23 62.2	4 10.8	3 8.1	4 10.8	3 8.1	37 100
25-Resim dersi öğretim programı günümüz koşullarına göre düzeltilmelidir.	n %	28 75.7	5 13.5	2 5.4	1 2.7	1 2.7	37 100
26- Öğretim programları ders öğretmeninin anlayabileceği bir formatta değildir.	n %	9 24.3	2 5.4	6 16.2	5 13.5	14 37.8	37* 100
27- Resim dersi öğretim programı öğretmenlere sunulmuyor.	n %	21 56.8	3 8.1	2 5.4	5 13.5	6 16.6	37 100
28- Eğitimle ilgili çevrelerin resim dersi ile yaratıcılığı özdeşleştiğini düşünmesi resim dersini olumsuz yönde etkilemektedir.	n %	16 43.2	2 5.4	7 18.9	7 18.9	5 13.5	37 100

* Bir öğretmenimiz bu maddeye düşüncesini yansıtmamıştır.

Tablo -XII Program ve Öğretim

Sorular		Tam katılıyorum	Ortadan çok katılıyorum	orta sıklıkta katılıyorum	ortadan az katılıyorum	Hiç katılmıyorum	Toplam
9- Resim dersinde her hafta yeni bir gerecin kullanıldığı etkinliklerde üz bir gereci tanımadan kine geçmek öğrenmeyi kesintiye uğratmaz.	n %	24 64.9	4 10.8	4 10.8	1 2.7	4 10.8	37 100
10- Program yapılırken öğrencinin düş gücü göz önünde bulundurulmadığından öğrenme olumsuz etkilenmektedir.	n %	15 40.5	7 18.9	5 13.5	3 8.1	7 18.9	37 100
11- Ara sınavardan sonra, öğrenci motivasyonu düştüğü zaman resim sınavının yapılması, öğrencinin başarısını olumsuz etkiler.	n %	13 35.1	4 10.8	7 18.9	5 13.5	8 21.6	37 100

Resim dersine yetenek gözüyle bakılması öğrencinin resim dersine karşı olan ilgisini azaltmaktadır. Program ve öğretim tablosuna baktığımız zaman öğretmenlerden % 67.6 (n=25) tam katılıyorum, % 8.1 (n=3) ortadan çok katılıyorum, % 16.2 (n=6) ortadan sıklıkta katılıyorum, % 5.4 (n=2) ortadan az katılıyorum ve % 2.7 (n=1)'i hiç katılmıyorum cevabını verdi.

Öğretmenlerden % 91 (n=34) “Resim dersine yetenek gözüyle bakılması öğrencinin resim dersine karşı olan ilgisini azaltmaktadır” düşüncesi üzerinde yoğunlaştıklarını görmekteyiz.

Resim dersine öğretim programlarında (müfredatta) ayrılan süre yeterli değildir. Öğretmenlerin bir başka açıdan anketimize verdikleri cevaplar şöyledir. % 75.7 (n=28) tam katılıyorum, % 8.1 (n=3) ortadan çok katılıyorum, % 5.4 (n=2) orta sıklıkta katılıyorum, % 2.7 (n=1) ortadan az katılıyorum ve % 8.1 (n=3) hiç katılmıyorum cevabını verdi.

Öğretim programlarında resim dersine ayrılan süre üzerine yapılan bir izdüşüm sonucu öğretmenlerin sayısal değerleri şöyledir ; öğretmenlerin % 89.2 (n=33)'ü bu sorunun yetersiz oldukları üzerinde hem fikirdirler.

Resim dersinin amaçlarına ulaşmada öğrenciler yetersiz kalıyor. öğretmenlerin % 43.2 (n=16) tam katılıyorum, % 16.2 (n=6) ortadan çok katılıyorum, % 21.6 (n=8) ortadan az katılıyorum, % 10.8 (n=4) ortadan az katılıyorum ve % 8.1 (n=3) hiç katılmıyorum cevabını verdiler.

Öğretmenlerin % 81 (n=30)'u resim dersinde amaçlara ulaşmada sorunlar yaşanmaktadır düşüncesiyle anket formumuza şekil vermişlerdir.

Öğretim programı (müfredat) resimle ilgili çağdaş bilgilere uygun değildir. Programda çağdaş bilgilerle ilgili % 43.2 (n=16) tam katılıyorum, % 21.6 (n=8) ortadan çok katılıyorum, % 10.8 (n=4) orta sıklıkta katılıyorum, % 8.1 (n=3) orta sıklıkta katılıyorum ve % 16.2 (n=6) hiç katılmıyorum cevabını verdi.

Öğretmenlerden % 75.6 (n=28)'i Öğretim programı resimle ilgili çağdaş bilgilere uygun değildir, cevabıyla sorunlar zincirinin bir halkasında öğretim programları olduğunu ortaya koymuşlardır.

Resim eğitiminde (her ders) öğretim programı gereği her hafta ayrı bir teknik ve malzemenin verilmesi (kil ve boya) bilgi ve beceriyi artırmaktadır. Anketteki bu soruya öğretmenlerden % 54.1 (n=20) tam katılıyorum, % 21.6 (n=8) ortadan çok katılıyorum, % 13.5 (n=5) orta sıklıkta katılıyorum, % 5.4 (n=2)

ortadan az katılıyorum ve yine %5.4 (n=2)'i hiç katılmıyorum cevabını verdi.

Bu sayısal form karşısında öğretmenlerden % 89.5 (n=33)'ü her hafta ayrı bir teknik ve konunun verilmesi bilgi ve beceriyi artırmaktadır cevabını verdiler. burda anket sorusunda anlatılmak istenen boyda iki boyutlu çalışmaların kavranmadan kil yani üç boyutlu çalışmalara geçilmemesi üzerinde ne kadar durulduğudur.

Resim dersinin ağırlığının bir olması öğrencinin resime karşı olan ilgisini olumsuz etkilemektedir. Bu soru karşısında öğretmenlerin % 54.1 (n=20) tam katılıyorum, % 21.6 (n=8) ortadan çok katılıyorum, % 13.5 (n=5) orta sıklıkta katılıyorum, % 2.4 (n=2) ortadan az katılıyorum ve yine % 2.4 (n=2) hiç katılmıyorum cevabını verdi. Bu çerçevede göz önüne alındığı zaman gördüğümüz sayısal biçim şöyledir ; öğretmenlerin % 89.2 (n=33)'ü resim dersinde ağırlığın bir olması öğrencinin derse karşı olan ilgisini olumsuz olarak etkilemektedir cevabını verdi.

Okul ders programı oluşturulurken resim dersi geri planda tutulmaktadır. Anketteki bu soruya öğretmenlerin % 62.2 (n=23) tam katılıyorum, % 10.8 (n=4) ortadan çok katılıyorum, % 8.1 (n=3) orta sıklıkta katılıyorum, % 10.8 (n=4) ortadan az katılıyorum ve % 8.1 (n=3) hiç katılmıyorum cevabını verdi.

Öğretmenlerin % 81.1 (n=30) "Okul ders programı oluşturulurken resim dersi geri planda tutulmaktadır" cevabını verdi.

Resim dersi öğretim programı günümüz koşullarına göre düzeltilmelidir. öğretmenlerin % 75.7 (n=28) tam katılıyorum, % 13.5 (n=5) ortadan çok katılıyorum, % 5.4 (n=2) orta sıklıkta katılıyorum, % 2.7 (n=1) ortadan az katılıyorum ve yine % 2.7 (n=2) hiç katılmıyorum cevabını vererek,

Öğretmenlerin % 94.6'sı (n=35)'i "Resim dersi öğretim programı günümüz koşullarına göre düzeltilmelidir" cevabını verdiler.

retim programları ders öğretmeninin anlayabileceği bir formatta değildir. öğretmenler anketimize şu sayısal değerlerle biçim katmışlardır. % 24.3 (n=9) tam katılıyorum, % 5.4 (n=2) ortadan çok katılıyorum, % 16.2 (n=6) orta sıklıkta katılıyorum, yine başka bir sayısal değer şöyledir; öğretmenlerden % 13.5 (n=5) ortadan az katılıyorum ve % 37.8 (n=14) hiç katılmıyorum cevabını verirken 1 tanesi f dışı kalmıştır.

“ğretim programları ders öğretmeninin anlayabileceği bir formatta değildir” sorusuna karşılık öğretmenlerin yaklaşık % 45 (n=17) öğretmenin anlayabileceği bir biçimdedir cevabını verdiler.

Resim dersi öğretim programı öğretmenlere sunulmuyor. Öğretmenlerin bir başka anketimize verdikleri cevaplar şöyledir. % 56.8 (n=21) tam katılıyorum, % 5.4 (n=3) ortadan çok katılıyorum, % 5.4 (n=2) orta sıklıkta katılıyorum, % 13.5 (n=6) ortadan az katılıyorum ve % 16.2 (n=6) hiç katılmıyorum cevabını verdi. Bu durumda öğretim programlarının öğretmene sunulmasını değerlendiren öğretmenlerin % 45 (n=17)’i sunulmuyor düşüncesinde hem fikirdirler.

Eğitimle ilgili çevrelerin resim dersi ile yaratıcılığı özdeşleştirdiğini düşünmesi resim dersi olumsuz yönde etkilemektedir. Öğretmenlerin anketimizdeki sayısal tablolarını değerlendirirken. % 43.3 (n=16) tam katılıyorum, % 5.4 (n=2) ortadan çok katılıyorum, % 18.9 (n=7) orta sıklıkta katılıyorum, yine başka bir sayısal değer ise şöyledir; % 13.5 (n=5) ortadan az katılıyorum ve öğretmenlerin % 13.5 (n=5) hiç katılmıyorum cevabını verdi.

Eğitimle ilgili çevrelerin resim dersi ile yaratıcılığı özdeşleştirdiğini düşünmesi resim dersi olumsuz yönde etkilemektedir” sorusuna karşılık öğretmenlerin % 67.5 (n=25) öğretmenleri cevaplarla eğitim çevrelerinin yaratıcılık ve resim dersinin özdeşleştirdiklerini bu dersi olumsuz yönde etkilemektedir cevabını vermişlerdir.

im dersinde her hafta yeni bir gerecin kullanıldığı etkinliklerde henüz bir gereci
adan ötekine geçmek öğrenmeyi kesintiye uğratmaz. Öğretmenlerin % 64.9 (n=24)
katılıyorum, % 10.8 (n=4) ortadan çok katılıyorum, % 10.8 (n=4) orta sıklıkta
yorum, yine % 2.7 (n=1) ortadan az katılıyorum ve % 10.8 (n=4) hiç
katılmıyorum cevaplarını verdiler.

esim dersinde her hafta yeni bir gerecin kullanıldığı etkinliklerde henüz bir gereci
adan ötekine geçmek öğrenmeyi kesintiye uğratmaz” sorusunun oluşturduğu
me perspektifi incelendiği zaman öğretmenlerin % 86.5 (n=32) öğrenmenin
kiye uğramadığı üzerinde birleşmişlerdir.

gram yapılırken öğrencinin düş gücü göz önünde bulundurulmadığından öğrenme
olumsuz etkilenmektedir. Bu soruya yönelik olarak öğretmenlerin % 40.5 (n=15) tam
katılıyorum, % 18.9 (n=7) ortadan çok katılıyorum, % 13.5 (n=5) orta sıklıkta
katılıyorum, % 8.1 (n=3) ortadan az katılıyorum ve % 18.9 (n=7) hiç katılmıyorum
cevabını verdi.

gram yapılırken öğrencinin düş gücü göz önünde bulundurulmalıdır diyen
öğretmenlerin oranı % 72.9 (n=27)'dir.

a sınavardan sonra, öğrenci motivasyonu düştüğü zaman resim sınavının yapılması,
öğrencinin başarısını olumsuz etkiler. Öğretmenlerin % 35.1 (n=13) tam katılıyorum,
% 18.9 (n=7) ortadan çok katılıyorum, 7 tanesi % 18.9 (n=7) orta sıklıkta katılıyorum,
% 13.5 (n=5) ortadan az katılıyorum ve % 21.6 (n=8) hiç katılmıyorum
cevablarını verdiler.

a sınavlardan sonra, öğrenci motivasyonunun düştüğünü ortaya koyan öğretmenlerin
cevaplarına göre sayısal değerler şöyledir 24 kişi % 64.8 (n=24)'dür.

4.2.6 Resim Eğitiminin Değerlendirme İle İlgili Sorunları

Tablo -XIII Resim Eğitimde Değerlendirme

Sorular		Tam katılıyorum	Ortadan çok katılıyorum	orta sıklıkta katılıyorum	ortadan az katılıyorum	Hiç katılmıyorum	Toplam
-Resim dersinde amaçlara ulaşmak için yarışmalı ortamlar düzenlenmiyor.	n %	12 32.4	7 18.9	8 21.6	3 8.1	7 18.9	37 100
-Sanat us uğraşı değil el uğraşıdır düşüncesi değerlendirmeyi etkilemektedir.	n %	15 40.5	6 16.2	5 13.5	2 5.4	9 24.3	37 100
4- Bir ders saati içinde öğretmenlerin yetenekli öğrencileri tespit edip değerlendirmeleri yeterli değildir.	n %	29 78.4	3 8.1	5 13.5	- -	- -	37 100

Resim dersinde amaçlara ulaşmak için yarışmalı ortamlar düzenlenmiyor. Anketteki bu soruya öğretmenlerin % 32.4 (n=12) tam katılıyorum, % 18.9 (n=7) ortadan çok katılıyorum, % 21.6 (n=8) orta sıklıkta katılıyorum, % 8.1 (n=3) ortadan az katılıyorum ve % 18.9 (n=7) hiç katılmıyorum cevabını verdi.

“Resim dersinde amaçlara ulaşmak için yarışmalı ortamlar düzenlenmiyor” sorusunun sayısal formunu incelediğimiz zaman öğretmenlerin verdiği cevaplar şöyledir ; % 72.9 (n=27)’dir.

Sanat us uğraşı değil el uğraşıdır düşüncesi değerlendirmeyi etkilemektedir. Bu soruya cevap olarak öğretmenlerin % 40.5 (n=15) tam katılıyorum, % 16.2 (n=6) ortadan çok katılıyorum, % 13.5 (n=5) orta sıklıkta katılıyorum,

5.4 (n=2) ortadan az katılıyorum ve % 24.3 (n=9) hiç katılmıyorum şeklinde ketimize cevap vermişlerdir.

Bu sonuç karşısında şu yargıya varabiliriz öğretmenler “Sanat us uğraşı değil el traşıdır düşüncesi değerlendirmeyi etkilemektedir” sorusu karşısında çoğunlukla hem kir olmuşlardır. Bu sonuç tablosu karşısında sayısal değerler % 70.2 olup (=26)’dır.

Bir ders saati içinde öğretmenlerin yetenekli öğrencileri tesbit edip değerlendirmeleri eterli değildir. Öğretmenler ders saati ile ilgili bu soruya % 78.4 (n=29) tam atılıyorum, % 8.1 (n=3) ortadan çok katılıyorum ve % 13.5 (n=5) orta sıklıkta atılıyorum cevabını vererek,

“Bir ders saati içinde öğretmenlerin yetenekli öğrencileri tespit edip değerlendirmeleri eterli değildir” sorusuna karşılık öğretmenlerin tümü % 100 (n=37)’nin zaman roblemi çektiklerini ortaya koymuşlardır.

4.2.7 Resim Eğitiminin Okul Yönetimiyle İlgili Sorunları

Tablo -XIV Okul Yönetimi

Sorular		Tam katılıyorum	Ortadan çok katılıyorum	orta sıklıkta katılıyorum	ortadan az katılıyorum	Hiç katılmıyorum	Toplam
5- Okul yönetimi sanatla ilgili gezi gözleme yeterince yer vermemektedir.	n	26	2	2	3	4	37
	%	70.3	5.4	5.4	8.1	10.8	100

Tablo- XIV Okul Yönetimi

sorular		Tam katılıyorum	Ortadan çok katılıyorum	orta sıklıkta katılıyorum	ortadan az katılıyorum	Hiç katılmıyorum	Toplam
36- Okul yönetimi görsel araç ve gereçlerin (kil,alçı, doğal ve yapay gibi) sağlanmasında yeterince katkı sağlamamaktadır.	n	24	5	2	2	4	37
	%	64.9	13.5	5.4	5.4	10.8	100
37- Okul yönetimi yetenekli öğrencilerin geliştirilmesinde gereken katkıyı göstermemektedir.	n	21	6	5	1	4	37
	%	56.8	16.2	13.5	2.7	10.8	100

Okul yönetimi sanatla ilgili gezi gözleme yeterince yer vermemektedir. Öğretmenler anketimize şu sayısal değerlerle biçim katmışlardır. % 70.3 (n=26) tam katılıyorum, % 5.4 (n=2) ortadan çok katılıyorum, yine % 5.4 (n=2) orta sıklıkta katılıyorum, yine başka bir sayısal değerde ise öğretmenler % 8.1 (n=3) ortadan az katılıyorum ve % 10.8 (n=4) hiç katılmıyorum cevabını vermişlerdir.

Bu sayısal tablonun forum değerlendirmesini yaparken öğretmenlerin % 81.1 (n=30)'u okul yönetiminin gezi gözleme yeterince yer vermediği üzerinde durmaktadır.

Okul yönetimi görsel araç ve gereçlerin (kil,alçı, doğal ve yapay gibi) sağlanmasında yeterince katkı sağlamamaktadır. Bu soruya yönelik % 64.9 (n=24) tam katılıyorum, % 13.5 (n=5) ortadan çok katılıyorum, % 5.4 (n=2)

sıklıkta katılıyorum, yine % 5.4 (n=2) ortadan az katılıyorum ve % 10.8 (n=4) katılmıyorum cevabını verdi.

Okul yönetimi görsel araç ve gereçlerin (kil,alçı, doğal ve yapay gibi) sağlanmasında "yeterince katkı sağlamamaktadır" Bu soru karşısında öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımı aşağıdaki gibidir. Okul yönetimi görsel araç gereçlerin sağlanmasında sorunların olduğunu göstermektedir. Öğretmenlerin % 83.8 (n=31)'i bu sorun karşısında hem fikir olmuşlardır.

Okul yönetimi yetenekli öğrencilerin geliştirilmesinde gereken katkıyı sağlamamaktadır. Öğretmenlerin bu soru şekli karşısında verdiği cevap şöyledir ; % 86.5 (n=21) tam katılıyorum, % 16.2 (n=6) ortadan çok katılıyorum, % 13.5 (n=5) sıklıkta katılıyorum, % 2.7 (n=1) ortadan az katılıyorum ve % 10.8 (n=4) hiç katılmıyorum cevabını verdi.

Ankete katılan öğretmenlerin verdiği cevaplar; öğretmen yani % 86.5 olup (n=21)'dir. "Okul yönetimi yetenekli öğrencilerin geliştirilmesinde gereken katkıyı sağlamamaktadır" görüşündedirler.

4.2.8 Resim Eğitiminin Milli Eğitim Bakanlığı ile İlgili Sorunları

Tablo – XV Milli Eğitim Bakanlığı

Sorular		Tam katılıyorum	Ortadan çok katılıyorum	Orta sıklıkta katılıyorum	Ortadan az katılıyorum	Hiç katılmıyorum	Toplam
B Resim dersiyle öğrencilere gönderdiği materyaller yetersizdir.	n	34	1	1	-	1	37
	%	91.9	2.7	2.7	-	2.7	100

Tablo – XV Milli Eğitim Bakanlığı

Sorular		Tam katılıyorum	Ortadan çok katılıyorum	orta sıklıkta katılıyorum	ortadan az katılıyorum	Hiç katılmıyorum	Toplam
M.E.B Resim dersine yönelik hizmet içi eğitim kursları yetersizdir.	n	29	3	3	-	2	37
	%	78.4	8.1	8.1	-	5.4	100
M.E.B Yarışmalı yarışmaların oluşmasında ve zamanında okullara ulaşmasında yeterli çabayı harcamamaktadır.	n	29	3	4	-	1	37
	%	78.4	8.1	10.8	-	2.7	100

M.E.B Resim dersiyle ilgili okullara gönderdiği malzemeler yetersizdir. Öğretmenlerin soru şekli karşısında verdiği cevap şöyledir ; % 91.6 (n=34) tam katılıyorum, % 2.7 (n=1) ortadan çok katılıyorum, yine % 2.7 (n=1) orta sıklıkta katılıyorum, ve yine aynı değer % 2.7 (n=1) hiç katılmıyorum cevabını verdi. Katılımcı öğretmenlerin ortadan az katılıyorum seçeneğini cevaplamadılar. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu % 97.3 (n=36)'dır "M.E.B Resim dersiyle ilgili okullara gönderdiği malzemeler yetersizdir" cevabı üzerinde hem fikir olmuşlardır.

M.E.B Resim dersine yönelik hizmet içi eğitim kursları yetersizdir. Anketteki katılımcı öğretmenlerden % 78.4 (n=29) tam katılıyorum, % 8.1 (n=3) ortadan çok katılıyorum, yine % 8.1 (n=3) orta sıklıkta katılıyorum ve

% 5.4 (n=2) hiç katılmıyorum cevabını verdi. Katılımcı öğretmenlerin ortadan az katılıyorum seçeneğini cevaplamadılar.

Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu % 94.6 (n=35)'i "M.E.B Resim dersine yönelik hizmet içi eğitim kursları yetersizdir" cevabı üzerinde yoğunlaştıklarını görmekteyiz.

M.E.B Yarışmalı ortamların oluşmasında ve kısa zamanda okullara ulaşmasında yeterli çabayı harcamamaktadır. Bu sorunun sayısal değerlendirmesine bakarsak öğretmenlerin % 78.4 (n=29) tam katılıyorum, % 8.1 (n=3) ortadan çok katılıyorum, % 10.8 (n=4) orta sıklıkta katılıyorum ve % 2.7 (n=1) Hiç katılmıyorum cevabını verdi. Yine katılımcı öğretmenlerin ortadan az katılıyorum seçeneğini cevaplamadılar.

Bulgularımızın ışığı doğrultusunda öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu anketimize şu sayısal değerlerle biçim katmışlardır % 78.4 (n=29)'u "M.E.B Yarışmalı ortamların oluşmasında ve kısa zamanda okullara ulaşmasında yeterli çabayı harcamamaktadır" sorusuna karşılık seçenekler üzerinde yoğunlaşarak sorun olduğunu ortaya koymuşlardır.

4.2.9 Resim Eğitiminin Aile ile İlgili Sorunları

Tablo – XVI Resim Eğitimi ve Aile

Sorular		Tam katılıyorum	Ortadan çok katılıyorum	orta sıklıkta katılıyorum	ortadan az katılıyorum	Hiç katılmıyorum	Toplam
41- Ailelerin resim dersine	n	27	1	7	1	1	37
arşı ilgileri yeterli değildir.	%	73.0	2.7	18.9	2.7	2.7	100

Tablo - XVI Resim Eğitimi ve Aile

Sorular		Tam katılıyorum	Ortadan çok katılıyorum	orta sıklıkta katılıyorum	ortadan az katılıyorum	Hiç katılmıyorum	Toplam
Resim dersleri diğer derslerden sonra yer almalı ve bu derslere yapılan harcamalara fazlasıyla bakmaları resim dersinde istenilenin yapılmasını olumsuz etkilemektedir.	n	26	3	5	1	2	37
	%	70.3	8.1	13.5	2.7	5.4	100
Öğrencilerin evlerinde bulunan resim malzemelerinde, öğrenciyi yönlendiren ve yönlendirilmeyen yönde kullanılmıyorlar.	n	23	5	7	1	1	37
	%	62.2	13.5	18.9	2.7	2.7	100

Öğretmenlerin resim dersine karşı ilgileri yeterli değildir. Anketteki bu soruya öğretmenlerin % 73.0 (n=27) tam katılıyorum, % 2.7 (n=1) ortadan çok katılıyorum, % 18.9 (n=7) orta sıklıkta katılıyorum, % 2.7 (n=1) ortadan az katılıyorum ve yine % 2.7 (n=1) hiç katılmıyorum cevabını verdi.

Öğretmenlerin resim dersine karşı olumsuz tutum ve davranışlarını sayısal bir şekilde öğretmen katılımcı öğretmenlerin cevapları şöyledir; % 94.6 yani (n=35)'dir.

Öğretmenlerce resim dersleri diğer derslerden sonra yer almakta ve bu derslere yapılması gereken harcamalara fazlasıyla gözüyle bakmaları resim dersinde istenilenin yapılmasını olumsuz etkilemektedir. Bu soruya cevap olarak, öğretmenlerin % 70.3 (n=26) tam katılıyorum, % 8.1 (n=3) ortadan çok katılıyorum, % 13.5 (n=5)

sıklıkta katılıyorum, % 2.7 (n=1) ortadan az katılıyorum ve % 5.4 (n=2) hiç katılmıyorum.

cevaplara dayanarak öğretmenlerin % 91.6 (n=34)'ü ailelerin derse karşı gerekli göstermedikleri, harcama yapmadıkları, dersi ikinci planda gördükleri ve derse gözüyle baktıkları düşüncesinde birleşmektedirler.

, öğrencilerin ev ortamındaki resim çalışmalarında, öğrenciyi olumlu yönde ırmıyorlar. Anketteki katılımcı öğretmenlerin % 62.2 (n=23) tam katılıyorum, (n=5) ortadan çok katılıyorum, % 18.9 (n=7) orta sıklıkta katılıyorum, % 1 (n=1) ortadan az katılıyorum ve yine % 2.7 (n=1) hiç katılmıyorum cevabını

ler, öğrencilerin ev ortamındaki resim çalışmalarında, öğrenciyi olumlu yönde ırmıyorlar” sorusu karşısında öğretmenlerin % 94.6 (n=34)'ü hem fikir ini anket maddeleri üzerinde belirtmişlerdir.

4.2.10 Resim Eğitimi ve Genel Değerlendirme

Tablo - XVII Genel Değerlendirme

Sorular		Tam katılıyorum	Ortadan çok katılıyorum	orta sıklıkta katılıyorum	ortadan az katılıyorum	Hiç katılmıyorum	Toplam
anata önemsiz	n	24	5	6	2	-	37
ası öğrencinin karşı olan	%	64.9	13.5	16.2	5.4	-	100
olumsuz							
ktedir.							

Tablo - XVII Genel Değerlendirme

Sorular		Tam katılıyorum	Ortadan çok katılıyorum	orta sıklıkta katılıyorum	ortadan az katılıyorum	Hiç katılmıyorum	Toplam
Öğretmen ve velilerin resim el işidir zeka işi değildir düşüncesi öğrencinin resime motivasyonunu olumsuz etkilemektedir.	n	25	4	1	4	3	37
	%	67.6	10.8	2.7	10.8	8.1	100

Çalışmada sanata önemsiz gözüyle bakılması öğrencinin resim dersine karşı olan olumsuz etkilemektedir. Öğretmenlerin bu soru şekli karşısında verdiği cevap şudur; % 64.9 (n=24) tam katılıyorum, % 13.5 (n=5) ortadan çok katılıyorum, % 10.8 (n=6) orta sıklıkta katılıyorum ve % 5.4 (n=2) ortadan az katılıyorum cevabını verirken hiç katılmıyorum cevabı yoktur.

Ankete katılan öğretmenlerin verdiği cevaplar şöyledir; % 94.6 (n=35)'dir. Çalışmada sanata önemsiz gözüyle bakılması öğrencinin resim dersine karşı olan olumsuz etkilemektedir" sorusuna karşılık, sunulan seçeneklerde "sanatın ve eğitiminin önemsenmemesi öğrenci motivasyonunu düşürmektedir" sorunu da öğretmenlerin birleştiklerini görmekteyiz.

Öğretmen ve velilerin resim el işidir zeka işi değildir düşüncesi öğrencinin resime motivasyonunu olumsuz etkilemektedir. Anketteki bu soruya karşılık öğretmenlerin % 67.6 (n=25) tam katılıyorum, % 10.8 (n=4) ortadan çok katılıyorum, % 2.7 (n=1) orta sıklıkta katılıyorum, 4 tanesi (% 10.8) ortadan az katılıyorum ve % 8.1 (n=3) hiç katılmıyorum cevabını verdi.

Öğretmenlerin % 81.1 (n=30)'u "Öğretmen ve velilerin resim el işidir zeka işi değildir düşüncesi öğrencinin resime karşı motivasyonunu olumsuz etkilemektedir" sorusuna karşılık seçenekler üzerinde birçok öğretmenin birleştiğini görmekteyiz.

BÖLÜM V

5 SONUÇ VE ÖNERİLER

5-1 SONUÇ

Resim eğitiminin temel sorunlarını irdeleyip eksikliklerini ortaya koymak için yapılan bu araştırma 2003-2004 öğretim yılında resim öğretmenlerine yöneltilen anket sonuçlarına karşılık buluştukları noktalar şöyle sıralanabilir ;

- 1- Eğitimdeki uygulamalar sırasında resim eğitiminin zeka işi değil el işi olduğu inancının toplumda büyük oranda hakim olmasından, resim eğitiminin ikinci planda kalması ve öğretimdeki uygulamadan payını alamamasıdır.
- 2- Yine eğitimdeki uygulamalar sırasında resim eğitiminin ikincil planda görülmesi.
 - a) Bakanlığın gözünde...
 - b) Okul yönetiminin gözünde...
 - c) Ailelerin gözünde...
 - d) Öğretmen ve öğrencilerin gözünde gereksiz bir ders olarak algılanmasıdır.
- 3- Atölyenin fiziki yapısının okul yönetimi tarafından tam algılanmaması. Sınıfların atölyeye çevrilmesi en kötüsü bazı okullarda resim dersi için bir atölye ayrılmaması.
- 4- Okul ortamından ve atölyenin fiziki yapısından dolayı öğrenciler yaratıcılıklarını ortaya koyamıyorlar.
- 5- Atölye derslerinin kalabalık bir ortamda yapılması, motivasyonun sağlanamaması ve verimin düşük olmasına neden olmaktadır.
- 6- İlkokullardaki branşlaşma yüzünden ve öğretmenlerin alan bilgisi formasyonunun farklı olmasından dolayı öğrencilerin resim eğitimi gereği gibi alamamaktadırlar.

ölyede resimle ilgili araç-gereçlerin (kil, boya, alçı, resimle ilgili kaynaklar) ve teknolojik araç-gereçlerin (tepegöz, slayt, bilgisayar v.b) sağlanamaması.

Resim dersinin programda dağılımını sağlarken...

- a) Sürenin yeteriz olması,
- b) Resim dersinin ağırlığının bir olması,
- c) Çağdaş bilgilerle donanmış olmaması,
- d) Günümüz koşullarına uygun olmaması
- e) Ve ikinci planda tutularak oluşturulması, öğretmen ve öğrenciyi resim eğitiminin öğretim ortamında zor durumda bırakmaktadır.

Öğretmen değerlendirme yaparken...

- a) Toplumun ve okul yönetiminin baskısı karşısında resime zeka işi olarak değil el işi olarak değerlendirmesi
- b) Bütün öğrencileri aynı grup içinde görmesi,
- c) Sınıfların kalabalık olması,
- d) Resimlerini değerlendirirken büyüklerin resimleriyle karşılaştırması, öğrenci üzerinde motivasyon düşüklüğüne sebep olamakta ve verimi düşürmektedir.

0- Ailelerin...

- a) Resime fuzuli ve gereksiz gözüyle bakmaları,
- b) Çoğunlukla yapılması istenilen harcamaları benimsememeleri,

c) Öğrencilere eviçi çalışmalarında (ödevlerinde) yardımcı olmamaları, öğrencilerden bazıları sanatı sevmelerine rağmen anna ve babanın resim dersini gereksiz görmesi öğrencilerin ilgilerinin dağılmasına neden olmakta ve sanat onlar için ikinci planda kalmaktadır.

11- M.E.B'nın ve okul yönetiminin sanatla ilgili gezi gözleme, seminer, konferans v.b faaliyetlere gereği gibi önem vermemesi öğretmen ve öğrencinin bu gibi faaliyetlerinde öncü olamamasıdır.

5-2 ÖNERİLER

- 1- Çağdaş eğitim uygulamaları dikkate alınarak resim eğitiminin temel sorunları çağdaş eğitim sisteminin sorunları içinde görülmeli ve çözümler aranmalıdır.
- 2- Eğitimde eşitlik ilkesi gözönünde bulundurulmalı, bütün çocukların genel sanat eğitiminden faydalanmaları sağlanmalıdır.
- 3- Resim eğitimi ve buna benzer sanat dallarına ön yargıyla yaklaşılmamalı yeni nesilleri çağdaş ve modern insan konumuna getirmek için sanatın bütün imkanları sağlanmalıdır.
- 4- Resim dersinin tanrı vergisi yetenek olduğunu söyleyerek, bilinçsizce resim dersini ikinci plana atmakla, öğrenci sanatın dışında bırakılmamalıdır.
- 5- Öğrenciyi yetenekli, yeteneksiz diye ikiye ayırarak, onlara haksız yere muamele etmemeli sanatın ; kültürel bilgilendirici, aydınlatıcı, iletişimsel, ortak paylaşımı ve demokrasiyi en iyi bir şekilde öğreteceği unutulmamalıdır.

- 6- Sanat küçük yaştan verilirse toplum üzerinde duygusal zeka yönünden çok önemli olacağı unutulmamalıdır. Bu nedenle okulöncesi ve ilkokul çağlarında sanatın temellerini atarken Resim-iş Eğitim Fakültesi çıkışlı öğretmenlerin mesleğinde alan bilgisi formasyonunun çok iyi olmasına dikkat etmeliyiz.
- 7- M.E.B ile okul yönetimi atelyenin fiziki durumunu göz önünde tutularak, kalabalık sınıfların yaratılmasını engellemeli öğrencinin düş gücü ve yaratıcılığı ön planda tutmalıdır.
- 8- Okul yönetimleri resim atölyelerinin araç ve gereçlerini bakanlıkla istişare edip imkanlar dahilinde karşılamalıdır.
- 9- Milli Eğitim Bakanlığı, okul yönetimi, okul ailebirliği ve sendikalar “sanat küçük yaştan başlar” sloganı ile sanat eğitimi hakkında seminerler vermelidirler.
- 10- Sanat eğitimcisine önemsiz bir öğretmen imajı yakıştırılmamalı, sanat eğitimcisinin sanatçıdan daha önemli olduğunu unutulmamalıdır.
- 11- Resim dersinin programda dağılımını sağlarken bilimsel bir yöntem kullanılmalı ve öğrencilerin kendilerini ifade edecek bir sürenin olmasına dikkat edilmelidir. Resim dersi haftalık okul ders programında boş kalan yerleri doldurmak için kullanılan ikincil planda bir ders olmamalıdır.

- 2- Aileler resime fuzuli gözüyle bakmamalı, çoğunlukla yapılması istenilen harcamaları benimsemeli, çocuklarına ev ortamındaki ödevlerine yardımcı olmalı onları sanattan uzak tutmamalıdır.
- 3- Milli Eğitim Bakanlığı, okul yönetimi sanatla ilgili gezi gözleme yer vermeli sanatın sergilendiği müze, sergi ve tarihi bölgelere ulaşılması için gereken katkıyı ortaya koymalıdır.
- 4- Çağdaş sanat eğitimi sorunlarına bilimsel olarak yaklaşılmalıdır.
- 5- Aileler güzel sanatların evrensel yönünü kavramalı ve güzel sanatları çocuklarına sevdirmelidirler.
- 6- Resim öğretmenleri sanat çalışmalarını uygularken imkansızlıklardan yılmamalı, öğrencilere bu alan hakkında bütün bilgileri sunmalıdırlar.
- 7- Sanat belediyelerin, partilerin ve derneklerin düzenlediği kurslar ve gösteriler şeklinde sınırlı kalmamalı toplumlararası bir işbirliği ile bir millete neler kazandıracağını çocuklara ve gençlere evrensel bir çerçevede sanatın misyonu anlatılmalıdır.
- 8- Sanatın evrensel bir statüde olduğunu unutmamalı, genç nesillerin tümüne bu çerçevede genel sanat eğitimi sunulmalıdır.

Yapılması Gereken Araştırmalarla İlgili Öneriler

Öğrencileri resim eğitiminden uzaklaştıran nedenler üzerine bir araştırma yapılmalıdır.

İlkokullarda koleje hazırlık sınavlarının Genel Sanat Eğitime olumsuz etkileri üzerine bir araştırma yapılmalıdır.

Resim eğitiminde öğretim programlarına yönelik bir araştırma yapılmalıdır.

Resim eğitiminde fiziki ortam ve araç-gereçlerin öğrencilerin yaratıcılığına etkisi üzerine bir araştırma yapılmalıdır.

K.K.T.C Öğretmen Akademisinde resim eğitimi ve branşlaşmaya yönelik bir araştırma yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

- ALAN, Güler, **Gazi Eğitim Fakültesinin “ Çağdaş Sanat Eğitimi ”
Yetiştirmede Karşılaştığı Sorunlar ve Çözüm
Önerileri**, Ankara. Sanat Eğitimi Sempozyumu. 2002.
- AY, Bahaattin, **Resim Sanatı**, Doğu Matbaası, Ankara. 1977.
- RISOY, Alev, **İlkokullarda Resim-iş Eğitimi ve Karşılaşılan Sorunlar**,
Yüksek Lisans Tezi, Ankara. 1994.
- ARTUT, Kazım, **Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri**
Ankara. Anı Yayıncılık. 2004.
- ATAN, Ahmet, **Resim Öğretmeni Yetiştirme**,
Ankara Sanat Eğitimi Sempozyumu. 2002.
- AYHAN, Mahmut, **Orta Eğitimde Resim Dersinin Diğer Derslere Etkisi**,
Yüksek Lisans Tezi, İstanbul. 1992.
- BALAMİR, Bünyamin, **Öğretmen Yetiştirmede Atölye Eğitimi**,
Ankara. Sanat Eğitimi Sempozyumu, 2002.

YRAM, Aylin, **Ortaokul Çağı (12-15 yaş) Çocuğunun Resim-iş Dersine Bakış Açısını Belirleyen Etkenler,**
Yüksek Lisans Tezi. Ankara, 1993.

YURGAN, Serap, **Programlı Bir Müze Ziyareti ve Sonrasında Uygulama Örneği,** Ankara. Sanat Eğitimi Sempozyumu, 2002.

ŞKUN, Nuray, **Sosyoekonomik Düzeydeki Lise Öğrencilerinin Resim Dersine Yönelik Tutumları ile Okul Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Gaziantep örneği),** Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep. 2001.

KAN, Aziz, **Orta Eğitimde Resim-iş Dersi Müfredat Programlarının İncelenmesi ve Sanatın Topluma Katkısı,** Yüksek Lisans Tezi, İstanbul. 1992.

RTOK, Anıl, **Mekan ve Çevre Açısından Sanat Eğitimi Ortamları,** Ankara. Sanat Eğitimi Sempozyumu. 2002.

ETİKE, Serap, **Öğretmen Dünyası, Müze Eğitimi**, Özen Matbaacılık, Ankara. 2000.

GENÇ, Güler, **12-18 Yaşları Arası Çocuklarda Sanat Eğitimi ve Yaratıcılık**, Yüksek Lisans Tezi, Trabzon. 1999.

GENÇAYDIN, Zafer, **Sanat Eğitimi Yetiştirmede G.E.E Resim-iş Yeri ve Bugünkü Durumu**, Ankara. Sanat Eğitimi Sempozyumu, 2002.

GEZER, Hüseyin, **Sanat mı ? Çöp-Kanal mı ?** Milliyet 9.11.1993, s: 7.

GÖKAYDIN, Nevide, **Tahtabaskı Tekniği, Dünyü Bugünü Eğitimdeki Yeri, Türkiye’de ve Almanya’da Ağaçbaskı Sanatı**, Hacetepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları, Ankara. 1987-1990.

GÖKBULUT, Nur, **Görsel Sanatlar ve Kavram Öğretimi**, Ankara. Sanat Eğitimi Sempozyumu, 2002.

ŞBİLEN, Ayşe, Türkiye’de Sanat Eğitiminde Öğretmen Yetiştirme,
Ankara. Sanat Eğitimi Sempozyumu, 2002.

KIRIŞOĞLU, Olcay Tekin, Sanatta Eğitim,
Pegem Yayıncılık, Ankara. 2002.

KIRIŞOĞLU, Olcay Tekin, Sanatta Eğitim-Görmek, Anlamak, Yaratmak,
Ankara : 1991.

KOCAÇINAR, Muhip, Genel Öğretim Metodu ve Uygulama
İstanbul. 1969.

ÖZBUDUN, Haldun, İlköğretim Okullarında Resim-iş Dersi Günlük Plan
Uygulamaları, Yüksek Lisans Tezi, İzmir. 1995.

ÖZEL, Ayşe, Sanat Eğitiminde Yeni Fırsatlar ve Eski Dirençler,
Ankara. Sanat Eğitimi Sempozyumu. 2002.

PEKMEZCİ, Hasan, Eğitim - Nitelikli İnsan Eğitimi,
Ankara. Sanat Eğitimi Sempozyumu, 2002.

SAN, İnci, Sanat Eğitimi Kuramları, Tan Yayınları, 1983.

AN, İnci, **Sanatsal Yaratma ve Çocukta Yaratıcılık**,
İş Bankası Yayınları, 1976.

AHİN, Can, **1980'den Günümüze İlk okullarda Resim-iş Eğitiminin
Önemi**, Yüksek Lisans Tezi, Konya. 1994.

TANSUĞ, Sezer, **Sanatın Dili**,
Koza Yayınlar, İstanbul. 1976.

TEPECİK, Adnan, **Sanat Eğitimi Öğretmeni Yetiştirmede Üç Alan
kavramı**, Ankara. Sanat Eğitimi Sempozyumu, 2002.

UÇAN, Ali, **Türkiye'de Çağdaş Sanat Eğitiminde Öğretmen Yetiştirme
Süreci ve Yapılanmalar**, Ankara. Sanat Eğitimi
Sempozyumu, 2002.

UĞURLU, Aydın, **Güzel Sanatlar Akademisi Örneğinde Sanat Eğitimi
ve Gelişimi**, Ankara. Sanat Eğitimi Sempozyumu,
2002.

YILDIRIM Ayla, **Ortaokullarda Resim Eğitiminin Davranış
ve Toplumsal Boyutu**, Yüksek Lisans Tezi,
İstanbul. 1991.

EK.1 Araştırma İçin Alınan İzin

**KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
MİLLÎ EĞİTİM VE KÜLTÜR BAKANLIĞI
GENEL ORTAÖĞRETİM DAİRESİ MÜDÜRLÜĞÜ**

G.O.Ö.D 35/2003

04.12.2003

Al Deniz
köy.

İlgi başvuru, Müdürlüğümüze bağlı okullarda görev yapan Resim öğretmenlerine hazırlanan “Öğretmen Gözüyle Resim Eğitiminin Temel Sorunları” konulu anketi incelenmiştir.

Yapılan incelemede, anketin uygulanması Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür. Ancak anket uygulanmadan önce anketin uygulanacağı okulların bağlı bulunduğu ille istişarede bulunulup, anketin hangi okulda ne zaman uygulanacağı birlikte belirlenmiştir.

Anket uygulandıktan sonra sonuçlarının Talim ve Terbiye Dairesi Müdürlüğü'ne iletilmesi gerekmektedir.

Bilgilerinize saygı ile rica ederim.

Emine BETON
Müdür

K.2 Araştırmada Kullanılan Bilgi Toplama Araçlarının Listesi

OKUL ORTAMINDA ÖĞRETMEN GÖZÜYLE RESİM EĞİTİMİNİN TEMEL SORUNLARINA YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

AÇIKLAMA

C ortaöğretim okullarında görev yapan ve resim eğitimi ile doğrudan bağlantısı önemli kişilerden birisiniz. Toplumda ve okul ortamında resim eğitime karşı tutum ve davranışlar, bu alanı öğretim ortamından uzaklaştırmaktadır. Bazıları resim dersini dar bir alan içerisinde değerlendirmekte resimine, araç-gereçlere, resim dersinin haftalık ders programındaki dağılımına önem vermesi, derse yetenek gözüyle bakılması, toplumun ve yönetimin bu alandaki bilgisizliğini ortaya koymaktadır. En önemlisi eğitimi tartışan taraflar (devlet ve sivil toplum örgütleri) resim eğitimi çağdaş eğitim listesinin sonuna eklenmemiştir. Yani değil bu alan hakkındaki sorunlara hiç değinmemektedirler. Halbuki sanatın sosyal, bilgilendirici, aydınlatıcı, empatisi, duyumsal ve duygusal zekası gelişmiş, estetik kaygıları olan, özgür, kendini rahat ifade eden, ortak paylaşımı ve benimsenmiş gençleri hayata hazırlayacağını unutmamalıyız. Bu nedenle eğitiminin misyonunu üslenmiş resim öğretmenlerinin okul ortamında görev yaparken karşılaştıkları sorunlara yönelik görüşünüze başvurulmuştur.

Formunda bulunan soruları dikkatlice okuyup objektif bir şekilde yanıtladıktan sonra uygun düşen seçeneği işaretlemeniz (X) yeterli olacaktır.

Verdiğiniz bilgiler hiçbir kişi veya makam (idareye) bildirilmeyecektir. Bütün verilerin gizli tutulacağından ve sadece bu araştırmanın amacı için kullanılacağından rahat olabilirsiniz. Kimliğinizi belirtmenize gerek yoktur.

Celal Deniz

Resim Öğretmeni

Yakın Doğu Üniversitesi

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bölümü

Yüksek Lisans Öğrencisi

EK.2A

KİŞİSEL BİLGİLER

bölümdeki sorular çoktan seçmeli olarak düzenlenmiştir. Size uygun gelen
n yanındaki parantez "X" işareti koyunuz

iyetiniz

Erkek

2. () Kadın

ınız

4 ve altında

4. () 35-39

7. () 50 ve üstü

5-29

5. () 40-44

0-34

6. () 45-49

ezun olduğunuz program :

m öğretmeni b) Resim c) Diğer branşlar

ğretmenlikte geçirdiğiniz hizmet süresi

-2 yıl

3. () 8-12 yıl

5. () 18 – 22 yıl

3-7 yıl

4. () 13-17 yıl

6. () 23 ve üstü

okuldaki hizmet süreniz

1-2 yıl

3. () 5-6 yıl

3-4 yıl

4. () 7 ve üstü

Katıldığınız hizmetiçi eğitim kursu

1-2

3. () 5-6

3-4

4. () 7 ve üstünde

Katıldığınız sergi sayısı

1-2

3. () 5-6

3-4

4. () 7 ve üstünde

EK.2B

Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Resim Eğitiminin Temel Sorunları

Tam katılıyorum	ortadan çok katılıyorum	orta sıklıkta katılıyorum	ortadan az katılıyorum	hiç katılmıyorum
--------------------	----------------------------	------------------------------	---------------------------	---------------------

Öğrenci

Öğrencilerin resim dersine

motivasyonları düşük

edir

()	()	()	()	()
-----	-----	-----	-----	-----

Öğrencilere resim dersinde verilen

ödevlere (ödev v.b.)yapmakta

zorlandıkları

()	()	()	()	()
-----	-----	-----	-----	-----

Öğrenciler resim dersine diğer

derslere göre daha az önem veriyorlar.

()	()	()	()	()
-----	-----	-----	-----	-----

Resim dersinde öğrenciler okul

ortamından kaynaklanan sorunlardan

yararlanarak yaratıcılıklarını yeterli düzeyde

gösteremiyorlar.

()	()	()	()	()
-----	-----	-----	-----	-----

Okullardan mezun olan öğrencilerin giriş

bilgileri bakımından yeterli resim bilgi

göstermesine sahip değildirler.

()	()	()	()	()
-----	-----	-----	-----	-----

Öğretmen

Okullarda yeterli sayıda resim öğretmeni

bulundurulmuyor.

()	()	()	()	()
-----	-----	-----	-----	-----

	Tam katılıyorum	ortadan çok katılıyorum	orta sıklıkta katılıyorum	ortadan az katılıyorum	hiç katılmıyorum
--	--------------------	----------------------------	------------------------------	---------------------------	---------------------

Resim öğretmenleri derslere gereken hazırlığı yapmadan girmektedirler

()	()	()	()	()
-----	-----	-----	-----	-----

Resim öğretmenleri dışında resim öğretmenleri derslere karşı gerekli ilgiyi göstermemektedirler.

()	()	()	()	()
-----	-----	-----	-----	-----

Resim öğretmenleri sınıfların kalabalık olmasından dolayı her öğrenciye yeterli zaman ayıramıyorlar

()	()	()	()	()
-----	-----	-----	-----	-----

Resim öğretmenlerinin mezun oldukları üniversite eğitimi ve mesleki bilgisi formasyonunun farklı olmasından dolayı resim dersinin öğretiminde sorunlar yaşanmaktadır.

()	()	()	()	()
-----	-----	-----	-----	-----

Farklı branşlardaki öğretmenlerin resim dersini vermesi resim dersinin amaçlarına ulaşmasında sorunlar yaratmaktadır.

()	()	()	()	()
-----	-----	-----	-----	-----

Fiziki Ortam

Resim dersinde kullanılan atölyenin fiziki durumu yetersizdir.

()	()	()	()	()
-----	-----	-----	-----	-----

Resim dersinde sınıf öğrenci sayısı fazla (ortalama) resim dersini gerçekleştirmeye uygun değildir.

()	()	()	()	()
-----	-----	-----	-----	-----

	Tam katılıyorum	ortadan çok katılıyorum	orta sıklıkta katılıyorum	ortadan az katılıyorum	hiç katılmıyorum
--	--------------------	----------------------------	------------------------------	---------------------------	---------------------

Sınıfların atölyeye çevrilmesi öğrencinin erse karşı motivasyonunu düşürmektedir. ()	()	()	()	()	()
--	-----	-----	-----	-----	-----

Araç Gereçler

Resim atölyesinde yeterli araç-gereç yoktur. ()	()	()	()	()	()
---	-----	-----	-----	-----	-----

Resim dersinde kullandığımız araç-gereç yetersizdir. ()	()	()	()	()	()
---	-----	-----	-----	-----	-----

Okullarda resim dersiyle ilgili yeni teknolojik araç gereçler (bilgisayar v.b) yeterli değildir. ()	()	()	()	()	()
---	-----	-----	-----	-----	-----

Program ve öğretim

Resim dersine yetenek gözüyle bakılması öğrencinin resim dersine karşı olan ilgisini azaltmaktadır. ()	()	()	()	()	()
---	-----	-----	-----	-----	-----

Resim dersine öğretim programlarında (müfredatda) ayrılan süre yeterli değildir. ()	()	()	()	()	()
---	-----	-----	-----	-----	-----

Resim dersinin amaçlarına ulaşmada öğrenciler yetersiz kalıyor. ()	()	()	()	()	()
--	-----	-----	-----	-----	-----

Öğretim programı (müfredat) resimle güncelli çağdaş bilgilere uygun değildir. ()	()	()	()	()	()
--	-----	-----	-----	-----	-----

Resim eğitiminde (her ders) öğretim programı gereği her hafta ayrı bir teknik konunun verilmesi (kil ve boya) bilgi beceriyi artırmaktadır. ()	()	()	()	()	()
--	-----	-----	-----	-----	-----

Tam katılıyorum	ortadan çok katılıyorum	orta sıklıkta katılıyorum	ortadan az katılıyorum	hiç katılmıyorum
--------------------	----------------------------	------------------------------	---------------------------	---------------------

Resim dersinin ağırlığının bir olması
öğrencinin resime karşı olan ilgisini
olumsuz etkilemektedir.

()	()	()	()	()
-----	-----	-----	-----	-----

Okul ders programı oluşturulurken
dersi geri planda tutulmaktadır.

()	()	()	()	()
-----	-----	-----	-----	-----

Resim dersi öğretim programı günümüz
gelişimlerine göre düzeltilmelidir.

()	()	()	()	()
-----	-----	-----	-----	-----

Öğretim programları ders öğretmeninin
ayayabileceği bir formatta değildir.

()	()	()	()	()
-----	-----	-----	-----	-----

Resim dersi öğretim programı
öğretmenlere sunulmuyor.

()	()	()	()	()
-----	-----	-----	-----	-----

Öğretimle ilgili çevrelerin resim dersi ile
ilgili özdeşleştiğini düşünmesi resim
dersini olumsuz yönde etkilemektedir

()	()	()	()	()
-----	-----	-----	-----	-----

Resim dersinde her hafta yeni bir gerecin
tanıtıldığı etkinliklerde henüz bir gereci
tanımadan ötekine geçmek öğrenmeyi
olumsuz etkilemez.

()	()	()	()	()
-----	-----	-----	-----	-----

Öğretim programı yapılırken öğrencinin düş gücü
dikkate alınmadığından öğrenme
olumsuz etkilenmektedir.

()	()	()	()	()
-----	-----	-----	-----	-----

Tam katılıyorum	ortadan çok katılıyorum	orta sıklıkta katılıyorum	ortadan az katılıyorum	hiç katılmıyorum
--------------------	----------------------------	------------------------------	---------------------------	---------------------

- Ara sınavardan sonra, öğrenci motivasyonu
düştüğü zaman resim sınavının yapılması,
öğrencinin başarısını olumsuz etkiler. () () () () ()

Değerlendirme

2-Resim dersinde amaçlara ulaşmak için
yarışmalı ortamlar düzenlenmiyor. () () () () ()

- Sanat us uğraşı değil el uğraşıdır
işünçesi değerlendirmeyi etkilemektedir. () () () () ()

- Bir ders saati içinde öğretmenlerin
yetenekli öğrencileri tespit edip
değerlendirmeleri yeterli değildir. () () () () ()

Okul Yönetimi

Okul yönetimi sanatla ilgili gezi
gözleme yeterince yer vermemektedir. () () () () ()

Okul yönetimi görsel araç ve gereçlerin
il,alçı, doğal ve yapay gibi) sağlanmasında
yeterince katkı sağlamamaktadır. () () () () ()

Okul yönetimi yetenekli öğrencilerin
eliştirilmesinde gereken katkıyı
östermemektedir. () () () () ()

Tam katılıyorum	ortadan çok katılıyorum	orta sıklıkta katılıyorum	ortadan az katılıyorum	hiç katılmıyorum
--------------------	----------------------------	------------------------------	---------------------------	---------------------

Milli eğitim bakanlığı

38- M.E.B Resim dersiyle ilgili okullara gönderdiği malzemeler yetersizdir	()	()	()	()	()
39- M.E.B Resim dersine yönelik hizmet içi eğitim kursları yetersizdir.	()	()	()	()	()
40- M.E.B Yarışmalı ortamların oluşmasında ve kısa zamanda okullara ulaşmasında yeterli çabayı harcamamaktadır.	()	()	()	()	()

Aile

41- Ailelerin resim dersine karşı ilgileri yeterli değildir	()	()	()	()	()
42-Ailelerce resim dersleri diğer derslerden sonra yer almakta ve bu derslere yapılması istenen harcamalara füzuli gözüyle bakmaları resim dersinde istenilenin yapılmasını olumsuz etkilemektedir.	()	()	()	()	()
43-Aileler, öğrencilerin ev ortamındaki resim çalışmalarında, öğrenciyi olumlu yönde yönlendirmiyorlar.	()	()	()	()	()

Tam katılıyorum	ortadan çok katılıyorum	orta sıklıkta katılıyorum	ortadan az katılıyorum	hiç katılmıyorum
--------------------	----------------------------	------------------------------	---------------------------	---------------------

Genel Değerlendirme

44-Toplumda sanata önemsiz gözüyle bakılması öğrencinin resim dersine karşı olan ilgisini olumsuz etkilemektedir.

()	()	()	()	()
-----	-----	-----	-----	-----

45-Öğretmen ve velilerin resim el işidir zeka işi değildir düşüncesi öğrencinin resime karşı motivasyonunu olumsuz etkilemektedir.

()	()	()	()	()
-----	-----	-----	-----	-----